

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PURDA

na lata 2015-2025

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Diagnoza sytuacji	6
1.1. Przestrzeń i środowisko	6
1.1.1. Umiejscowienie Gminy w powiecie, województwie i kraju	6
1.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej	8
1.1.3. Opis zasobów naturalnych	9
1.1.4. Opis zasobów kulturowych	11
1.2. Sfera społeczna	12
1.2.1. Demografia (liczba ludności, przyrost naturalny oraz migracje, struktura wiekowa ludności)	12
1.2.3. Rynek pracy	14
1.2.4. Turystyka	21
1.3. Rolnictwo	24
1.4. Sfera gospodarcza	25
1.5. Infrastruktura techniczna	28
1.5.1. Infrastruktura komunikacyjna	28
1.5.2. Ochrony środowiska: wodno-kanalizacyjna, gospodarki odpadami, gazowa, elektryczna i ciepła	30
1.5.3. Gospodarka odpadami	33
1.5.4. Infrastruktura ciepła	34
1.5.4. Infrastruktura energetyczna	34
1.5.5. Infrastruktura gazowa	35
1.6. Infrastruktura społeczna	35
1.6.1. Infrastruktura edukacyjna	35
1.6.3. Infrastruktura kulturalna	37
1.6.4. Ochrony zdrowia i opieki społecznej	38
1.6.5. Możliwości budżetowe Gminy Purda (przychody, struktura wydatków)	40
1.6.6. Kapitał społeczny (liczba organizacji pozarządowych, aktywność mieszkańców)	46
2. Badanie mieszkańców	48
3. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego gmin z terenu powiatu olsztyńskiego	57
4. Analiza SWOT	66
5. Wizja rozwoju Gminy Purda	69
6. Cel główny	71
7. Cele strategiczne (obszary priorytetowe)	72
8. Cele operacyjne	74
8.1. Kierunki działań w celach operacyjnych	77
9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami	94
9.1. Strategia Europa 2020	94
9.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)	94
9.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	95
9.4. Krajowy Program Reform - Europa 2020	95
9.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	96
9.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	97
9.7. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025	98
10. System wdrażania i monitorowania	101
10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	101

10.2. Ocena Strategii	101
10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii	102
10.4. Zmiany w Strategii	103
11. Źródła finansowania	104
12. Opis konsultacji społecznych	105
13. Załączniki	106
13.1. Wskaźniki realizacji strategii	106

Wprowadzenie

Strategia rozwoju Gminy Purda do 2025 roku powstała w wyniku inicjatywy władz lokalnych. Celem opracowania strategii jest przygotowanie dokumentu uwzględniającego warunki i specyfikę pracy władzy lokalnej, która będzie mogła racjonalnie organizować swoje przyszłe działania.

Strategia rozwoju wybiera dziedziny i kierunki działania uznane za najważniejsze z punktu widzenia realizacji celów tej strategii, które dotyczą obszaru miasta. Pod pojęciem dokumentu strategicznego rozumie się „dokument programowy podmiotu władzy publicznej, wykonującego funkcje regulacyjne wobec gospodarki oraz sterującego działalnością służącą zaspokajaniu potrzeb społecznych”¹. Zbiór wszystkich dokumentów o charakterze strategicznym na poziomie gminy tworzą strategie, programy i plany.

Polityka rozwoju w Polsce ściśle związana jest m.in. z programowaniem, działaniami strategicznymi i wdrażaniem funduszy unijnych. Programowanie wieloletnie, długofalowe, poprzez określenie celów jest tożsame z polityką spójności, a tym samym z polityką publiczną w Polsce. Zadania nałożone na samorządy, nie tylko gminne, określone w Ustawie o samorządzie terytorialnym, ukierunkowane są na obywatela. Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, mieszkańcy tworzą z mocy prawa wspólnotę (art. 1) i względnie samodzielnie decydują o realizacji zadań administracyjnych (art. 2). Potrzeby mieszkańców realizowane są pod nadzorem administracji rządowej, polityka rozwoju lokalnego i jej cele określone są przez władze lokalne i znajdują wyraz w przygotowywanym prawie miejscowym, dokumentach wspierających ich działania, jak plany zagospodarowania przestrzennego czy dokument strategiczny. Dokument strategiczny o znaczeniu lokalnym powinien odnosić się do spraw publicznych służących zaspokajaniu potrzeb wspólnoty poprzez określone wcześniej zadania własne gminy zgodne z art. 7 Ustawy o samorządzie gminnym

Metodologia

Aktualizację strategii oparto na partnersko-eksperckim modelu budowy planów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego. Niniejszy dokument był wynikiem wspólnej pracy przedstawicieli władz gminy, placówek, instytucji i organizacji działających w Gminie Purda oraz mieszkańców. Okres objęty planowaniem strategicznym obejmował lata 2015-2025. Rok 2015 przyjęto jako moment przygotowania diagnozy.

Strategia jest oparta na dokumentach o randze strategicznej na poziomie władz krajowych (Strategia Europa 2020, Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK), Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo, Krajowy Program Reform - Europa 2020, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie), wojewódzkich (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego

¹ Strategiczne programowanie rozwoju w Polsce i Unii Europejskiej. Przegląd głównych dokumentów programowych, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa 2004, s. 8.

Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025), Gminy Purda (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Purda).

Przygotowanie dokumentu strategicznego, opisującego sytuację społeczno-gospodarczą gminy poprzedzono opracowaniem badań jakościowych i ilościowych oraz zebraniem informacji statystycznych metodą Desk Research. Zebrane w ten sposób dane obejmowały lata 2010-2014, a w niektórych przypadkach rok 2015. Wszystko było zależne od dostępności danych np. w Głównym Urzędzie Statystycznym - Bazie Danych Lokalnych.

Analizie poddano także możliwości budżetowe Gminy Purda (przychody, struktura wydatków). Podsumowanie diagnozy stanowi analiza SWOT, w której wskazano najważniejsze mocne i słabe strony gminy (czynniki wewnętrzne decydujące o jej rozwoju), a także szanse i zagrożenia, będące czynnikami zewnętrznymi względem gminy.

Proces planowania strategicznego uwzględniało badanie ankietowe wśród mieszkańców Gminy (359 ankiet). Badanie pozwoliło poznać opinie mieszkańców o poziomie rozwoju gminy, brakach a także umożliwił wyrażenie oczekiwań w zakresie kierunków rozwoju gminy.

W procesie diagnostycznym dodatkowo przeanalizowano wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego gmin z terenu powiatu olsztyńskiego, w którym zastosowano następujące wskaźniki składowe: zamożność: udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca, edukacja: średni gminny wynik egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki, przedsiębiorczość: ilość prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców, migracje: saldo migracji na 1000 osób. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

W ramach prac nad aktualizacją Strategii rozwoju Gminy Purda przeprowadzono 5 warsztatów strategicznych w następujących grupach tematycznych:

- 15.10.2015 (czwartek) - kierunki rozwoju gminy, słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia
- 16.10.2015 (piątek) - infrastruktura techniczna w gminie
- 19.10.2015 (poniedziałek) - edukacja, sport, czas wolny mieszkańców, służba zdrowia i pomoc społeczna
- 20.10.2015 (wtorek) - rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich oraz przedsiębiorczość i rynek pracy
- 21.10.2015 (środa) - turystyka, kultura i promocja gminy

1. Diagnoza sytuacji

1.1. Przestrzeń i środowisko

1.1.1. Umiejscowienie Gminy w powiecie, województwie i kraju

Gmina Purda w województwie warmińsko-mazurskim to jeden z najpiękniejszych krajobrazowo obszarów regionu. Purda jest gminą wiejską, należącą do powiatu olsztyńskiego, od północnego zachodu graniczy z Olsztynem. Przez jej teren przebiegają: linia kolejowa relacji Olsztyn-Szczytno, droga krajowa z Olsztyna do Szczytna oraz drogi wojewódzkie i gminne, zapewniające dojazd do wszystkich miejscowości gminy. Historycznie należy w zasadniczej części do Warmii.

Podstawowe dane o Gminie:

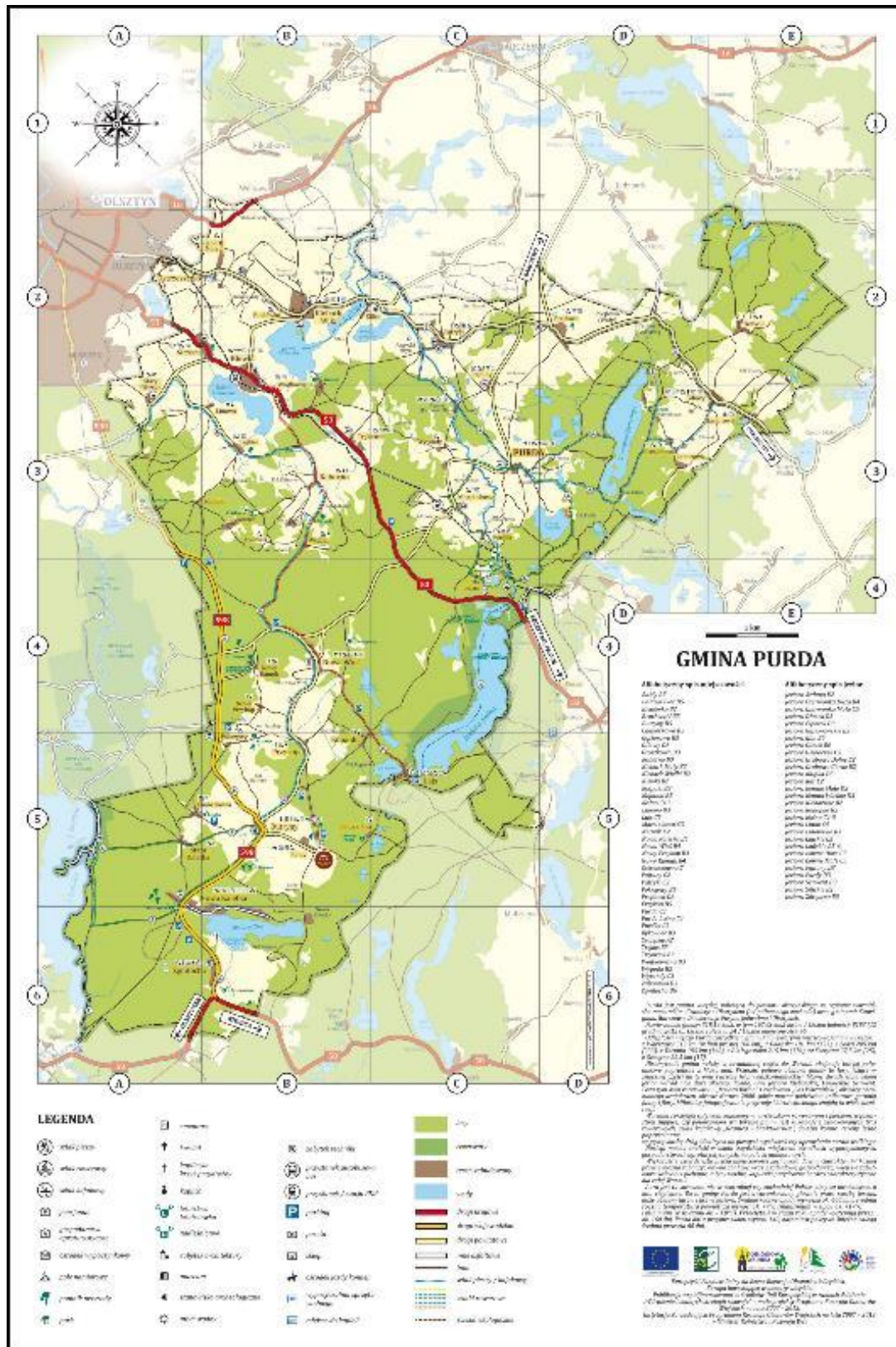
- Powierzchnia gminy: 318,19 km²
- Liczba ludności: 8507
- Liczba sołectw: 24
- Liczba miejscowości: 45

Układ nadrzędny dróg w gminie tworzą:

1. Drogi krajowe
 - Nr 16 Grudziądz, Olsztyn, Mrągowo, Augustów
 - Nr 53 Olsztyn, Szczytno, Ostrołęka, Białystok
 - Nr 58 Zgniłocha, Jedwabno
 - Nr 58 Zgniłocha, Olsztynek
2. Droga wojewódzka
 - Olsztyn, Butryny, Zgniłocha

Obszar Gminy Purda od strony północno-zachodniej przylega do granic miasta Olsztyna, postulowanego jako krajowy ośrodek nauki, szkolnictwa wyższego, kultury i turystyki. Charakter zainwestowania północnej części gminy, układ komunikacyjny, sposób zagospodarowania terenów rekreacyjnych, uzbrojenie w sieć kanalizacji sanitarnej, utylizacja odpadów to główne elementy, które są związane z miastem i wymagają wspólnej polityki

Rysunek. Gmina Purda

Źródło: UG Purda

1.1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Sieć osadniczą w gminie można uznać za rozproszoną - poza miejscowościami liczącymi powyżej 500 mieszkańców (Purda, Klebark Mały, Klebark Wielki, Marcinkowo) na terenie gminy około połowa miejscowości zamieszkała jest przez kilkudziesięciu mieszkańców, kilka miejscowości zamieszkuje kilkunastu mieszkańców. Szczegółowe informacje zawiera tabela poniżej.

Tabela. Sołectwa w Gminie Purda

SOŁECTWA	MIEJSCOWOŚCI	LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 28.11.2014
Bałdzki Piec	Bałdy, Bałdzki Piec	64, 45
Butryny	Butryny, Pokrzywy	395, 59
Chaberkowo	Chaberkowo, Stara Kaletka	47, 59
Giławy	Giławy, Gąsiorowo, Groszkowo, Nerwik, Zaborowo	163, 52, 35, 52, 8
Kaborno	Kaborno, Bruchwałd, Rykowiec, Wygoda	132, 15, 53, 27
Klebark Mały	Klebark Mały	516
Klebark Wielki	Klebark Wielki	531
Klewki	Klewki, Biedówko, Wojtkowizna	946, 31, 16
Marcinkowo	Marcinkowo, Wyrandy	530, 123
Nowa Kaletka	Nowa Kaletka	180
Nowa Wieś	Nowa Wieś, Łajs, Nowy Ramuk	472, 37, 17
Ostrzeszewo	Ostrzeszewo	310
Pajtuny	Pajtuny, Pajtuński Młyn	120
Patryki	Patryki	374
Prejłowo	Prejłowo	438
Przykop	Przykop, Nowy Przykop, Kopanki	184, 63, 35
Purda	Purda	789
Purdka	Purdka, Purda Leśna, Kośno	73, 51, 0
Silice	Silice	98
Stary Olsztyn	Stary Olsztyn	178
Szczęsne	Szczęsne	441
Trękus	Trękus, Linowo, Kołpaki	169, 74, 1
Trękusek	Trękusek	331
Zgniłocha	Zgniłocha	148

Źródło: www.purda.pl

1.1.3. Opis zasobów naturalnych

Na obszarze gminy w zasadzie brak jest złóż kopalin udokumentowanych w kategoriach bilansowych. Jedynie na północno-wschodnim skraju gminy leży mały fragment złoża kruszywa naturalnego „Gašiorowo”, którego większość leży w Gminie Dźwierzuty. Największymi złożami są:

1. złożo w rejonie jeziora Kemno Wielkie o powierzchni 200 ha i zasobach bilansowych rzędu 2mln m³;
2. ciąg złóż położonych na południe od jez. Gim o łącznej powierzchni 560 ha i zasobach bilansowych 7,6 mln m³;
3. trzy złoża w pobliżu Nowej Wsi o łącznej powierzchni 175 ha i zasobach bilansowych 1,1 mln m³.

Pozostałe złoża są złożami małymi i średniej wielkości o powierzchniach na ogół nie przekraczających 30 ha.

Złoża torfu pokryte są lasami lub użytkowane jako łąki. Dominują złoża torfu niskiego. Torfy ze złóż zalegających na terenie gminy mogą być przydatne do celów rolniczych, ogrodniczych, a także balneologicznych - pod warunkiem spełnienia wymagań sanitarnych. Ponadto w pobliżu granic gminy, na wschód od Giław - rozciągnięte wzdłuż wschodnich obrzeży rynny jeziora Giławskiego (na terenie gminy Pasym) leży złożo kruszywa naturalnego „Giławy-Rusek”, od lat eksploatowane. Z przeprowadzonej w 1996 roku przez „Polgeol” Warszawa „Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych woj. olsztyńskiego, Gmina Purda” wynika, że na terenie gminy są liczne żwirownie i piaskownie eksploatowane dorywczo przez miejscową ludność na potrzeby własne. W wyniku wykonanej „Inwentaryzacji...” na terenie gminy wytypowano 18 obszarów prognostycznych (spodziewanych) zalegania złóż kredy jeziornej, przydatnych w rolnictwie jako nawóz wapniowy. Największe z nich występują na południe od jez. Gim.

Pomniki przyrody

pojedyncze drzewa:

1. nr 74 - Dąb obw. 400 cm, wys. 17 m,
2. nr 79 - Dąb obw. 330 cm, wys. 28 m,
3. nr 519 - Lipa obw. 600 cm, wys. 22 m,
4. nr 520 - Lipa obw. 495 cm, wys. 21 m,
5. nr 522 - Lipa o dwu pniach obw. 600 cm, wys. 27 m,
6. nr 636 - Dąb obw. 410 cm, wys. 26 m,
7. nr 637 - Dąb obw. 400 cm, wys. 26 m,
8. nr 638 - Dąb obw. 420 cm, wys. 26 m,
9. nr 639 - Dąb obw. 380 cm, wys. 24 m,
10. nr 640 - Dąb obw. 440 cm, wys. 26 m,
11. nr 641 - Dąb obw. 395 cm, wys. 24 m,

12. nr 959 - Lipa drobnolistna obw. 480-262 cm, wys. 20 m,

13. nr 965 - Dąb szypułkowy obw. 380 cm, wys. 26 m,

14. nr 956 - Dąb szypułkowy obw. 460 cm, wys. 32 m,

grupy drzew:

15. nr 329 - 2 Dąb o obw. 430 i 470 cm, wys. 26 i 23 m,

16. nr 521 - skupisko 40 jałowców o obw. 35-65 cm i wys. 1,5-3,5 m,

17. nr 627 - 5 daglezi o obw. 240-320 cm, wys. 27-29 m.

Strefy ciszy

Na podstawie art. 116, ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Rada Powiatu w Olsztynie podjęła Uchwałę w sprawie wprowadzenia zakazu używania motorowych jednostek pływających na niektórych jeziorach i rzekach Powiatu Olsztyńskiego. Na terenie Gminy Purda są to jeziora Serwent i Gim.

Natura 2000

Puszcza Napiwodzko-Ramucka (kod obszaru PLB280007), obejmująca obszar 116 604,7 ha, która na terenie powiatu olsztyńskiego zajmuje obszar 38 116,9 ha położony na terenie gmin: Olsztynek (10 688,3 ha), Purda (15 530,8 ha), Stawiguda (11 897,8 ha).

Występuje w niej co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk, bielik, błotniak zbożowy, bocian czarny, cietrzew, kania czarna, kania ruda, kraska, muchołówka białoszyja, orlik krzykliwy, puchacz, rybitwa rzeczna, rybołów, trzmielojad i zimorodek. W stosunkowo wysokiej liczebności występują: bocian biały, błotniak stawowy, derkacz i żuraw.

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOOS)

Chronione na mocy przepisów Unii Europejskiej o ochronie przyrody (Dyrektywa Siedliskowa) najcenniejsze przyrodniczo obszary zawierające siedliska gatunków roślin i zwierząt (poza ptakami) objętych ochroną na całym obszarze Unii.

Rezerwaty przyrody Do obszaru Gminy Purda należą rezerwaty: „Jezioro Košno” oraz częściowo rezerwat „Las Warmiński”. „Jezioro Košno” - rezerwat o powierzchni 1247,84 ha powstał w roku 1982. Obejmuje duże jezioro, otoczone starymi borami. Charakteryzuje się zachowanym naturalnym krajobrazem. Rezerwat ten jest ostoją ptactwa wodnego i drapieżnego. Gmina Purda posiada w swoich granicach następujące obszary chronionego krajobrazu: „Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Olsztyńskiego”, „Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej”. Ta ostatnia jest pozostałością potężnego kompleksu leśnego rozpościerającego się między Nidzicą, Olsztynem, Giżyckiem, Elkiem a rzeką Narew - w średniowieczu określanego mianem Puszczy Galindzkiej (od zamieszkującego ją pruskiego plemienia Galindów).

Rezerwat przyrody Las Warmiński, leżący na terenach gmin Purda i Stawiguda, został utworzony w 1982 r. na terenie Nadleśnictwa Nowe Ramuki. Leży między Jeziorem Łańskim a wsią Ruś. Rezerwat powstał w celu ochrony obszarów leśnych, które charakteryzują się znaczną naturalnością (lasy liściaste, bory mieszane, lasy jesionowe i olchowe, bory wilgotne i bagienne), tzw. przełomu Łyny o długości 6,5 km, od wypływu z jeziora Łańsk przez jezioro Ustrych do wsi Ruś. Powierzchnia rezerwatu jest pofalowanym terenem morenowym z licznymi, podmokłymi zagłębieniami.

W „Lesie Warmińskim” znajduje się bogata roślinność, liczne starodrzewy, wśród których przeważa sosna. Najstarsze drzewostany sosnowe mają ponad 200 lat. Drzewo to miejscami osiąga do 38 m wysokości i 100 cm pierśnicy. Niektóre egzemplarze dębu osiągnęły 350 lat. Szereg drzew jest pomnikami przyrody, do najciekawszych należą: „Dąb Napoleona” oraz wiekowy cis o formie krzaczastej i wysokości ok. 3m. Oba wymienione egzemplarze uznano za pomniki w 1952 r.

Rezerwat stanowi miejsce bytowania bardzo wielu gatunków grzybów i porostów. Mieszkańcami lasu są najróżniejsze gatunki zwierząt. Oprócz zwierząt pospolitych możemy tu spotkać takie gatunki jak wydra europejska, łasica, borsuk, popielica czy nietoperze. Okazałym mieszkańcem lasu jest jeleni europejski o charakterystycznej smukłej budowie ciała. Jelenie z terenu Warmii odznaczają się szczególnie pięknym porożem i ustępują jedynie jeleniom karpackim. Gośćmi rezerwatu bywają wilki. Las warmiński jest krainą ptaków, z których wiele należy do gatunków chronionych. Szczególnej ochronie podlegają tu stanowiska ptaków, takich jak: bielik, rybołów, kania czarna, orlik krzykliwy oraz bocian czarny. Poza wymienionymi w lesie warmińskim możemy spotkać inne ciekawe gatunki ptaków. myszołów zwyczajny, żuraw, czajka, dudek, zimorodek i cały szereg innych.

Na terenie nadleśnictwa Nowe Ramuki znajduje się wiele obiektów objętych ochroną. Do najciekawszych należy rezerwat przyrody „Las Warmiński”. Stanowi on charakterystyczny dla Warmii zespół leśny z wieloma stanowiskami gatunków prawnie chronionych. Powierzchnia rezerwatu wynosi 1656 ha, a wraz z jeziorami 1803 ha.. Szczególnej ochronie podlegają tu stanowiska rzadkich ptaków chronionych, takich jak: orzeł bielik, rybołów, kania czarna, orlik krzykliwy oraz bocian czarny. Możemy tu spotkać inne ciekawe gatunki ptaków, m in. myszołów zwyczajny, żuraw, czajka, dudek, zimorodek. Wśród ssaków spotykamy takie gatunki jak wydra, łasica, borsuk czy nietoperze.

1.1.4. Opis zasobów kulturowych

Na terenie gminy znajduje się 50 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Są to min.: kościoły w Butrynach, Klewkach, Purdzie i Klebarku Wielkim, kaplica filialna w Kabornie, plebania w Klebarku Wielkim, parki w Bałdach, Patrykach, Starym Olsztynie, Trękusku, pałac w Klewkach, dwór w Trękusku, cmentarz parafialny w Purdzie, oraz 27 kapliczek i 8 chałup. Najwięcej zabytkowych chałup znajduje się w miejscowości Kaborno.

Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne domy mieszkalne posiadające walory kulturowe do objęcia ochroną konserwatorską. Oprócz budynków mieszkalnych do objęcia ochroną wytypowano kilkadziesiąt budynków gospodarczych.

Ponadto na terenie gminy znajduje się 11 zabytkowych cmentarzy nie wpisanych do rejestru zabytków, w większości wymagających zabiegów rewitalizacji, a co najmniej porządkowych oraz liczne stanowiska archeologiczne wymagające w większości bardziej szczegółowego rozpoznania.

Do najcenniejszych zabytków znajdujących się na terenie Gminy Purda należą:

- kościół pw. św. Jakuba Starszego Apostoła w Butrynach -
- kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Giławach - kościół neogotycki, orientowany, murowany z cegły.
- kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego i Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Klebarku Wielkim wraz z przykościelnym cmentarzem i plebanią
- kościół pw. Świętych Walentego i Rocha w Klewkach wraz z przykościelnym cmentarzem -
- kościół pw. św. Michała Archanioła w Purdzie - Znajduje się na nim polichromia wykonana w latach 1720-1737, prawdopodobnie przez Matthiasa Meyera. Malowidła w stylu barokowo-ludowym przedstawiają postacie Immaculaty, św. Walentego i św. Rocha w ornamentycznym obramieniu. Na obrzeżach znajdują się malowane medaliony z Tajemnicami Różańca.
- zespół pałacowy w Klewkach
- kaplica w Kabornie
- zabytkowe drewniane chaty w Kabornie
- kościół ewangelicki w Nowej Wsi
- zespół dworski w Trękusku
- Młyn w Pajtunach
- liczne kapliczki m.in. w: Trękusie, Klewkach, Butrynach, Giławach, Groszkowie, Kabornie, Klebarku Wielkim, Kopankach, Marcinkowie, Nowej Kaletce, Nowej Wsi, Pajtunach, Pokrzywach, Przykopie, Purdzie, Starej Kaletce, Szczęsnem,
- oraz krzyż metalowy w Silicach i figura Salvatora Mundi w Pajtuńskim Młynie

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Demografia (liczba ludności, przyrost naturalny oraz migracje, struktura wiekowa ludności)

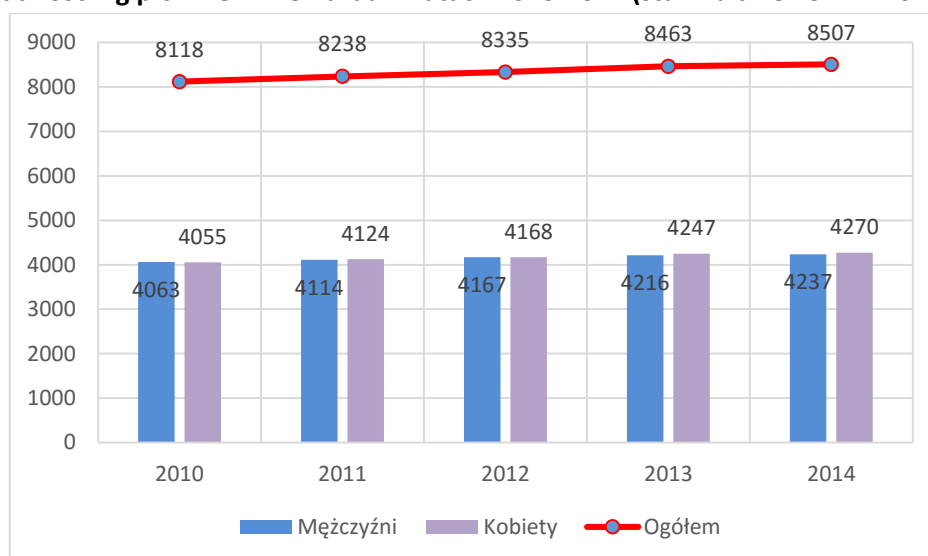
Według danych zawartych w Banku Danych Lokalnych w roku 2014 Gminę Purda zamieszkiwało 8507 osób, w tym 4 237 mężczyzn i 4270 kobiet. W porównaniu do 2010 roku wzrost liczby ludności wyniósł 4,79%. Liczba mieszkańców Gminy Purda od lat systematycznie wzrasta. Tendencja ta jest odwrotna niż założona w długookresowej prognozie ludności dla Polski na lata 2008-2035, która zakłada systematyczny spadek liczby ludności - tempo tego zjawiska będzie wzrastać z upływem czasu.

Prognoza dla województwa warmińsko-mazurskiego również nie jest optymistyczna. Najnowsza prognoza, opracowana na lata 2014-2050, przewiduje systematyczny spadek liczby mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Głównymi przyczynami ubytku ludności będzie malejąca liczba urodzeń oraz wzrost liczby zgonów. Na zmniejszenie się liczby ludności będą miały wpływ również migracje. Zakłada się, że w kolejnych latach prognozy odpływ migracyjny ludności z województwa będzie wyższy niż napływ.

Populacja województwa zmniejszy się o 7,7% do 2035 r. i o 16,5% do 2050 r. Ubytek ludności w większym stopniu będzie dotyczył miast. Prognozuje się, że do 2035 r. liczba mieszkańców miast zmniejszy się o 10,4% i wsi o 3,7%, natomiast do 2050 r. odpowiednio o 20,7% i o 10,5%. Współczynnik urbanizacji obniży się z 59,3% w 2013 r. do 56,3% w 2050 r.

Systematycznie zmniejszała się będzie liczba osób młodych, a wzrastała osób starszych. W latach 2013-2050 zbiorowość osób w wieku 20-34 lata zmniejszy się o połowę. Dwukrotnie wzrośnie natomiast liczba osób w wieku 65-84 lata, a prawie czterokrotnie w wieku 85 lat i więcej. Co oznacza, że proces starzenia się społeczeństwa w województwie warmińsko-mazurskim będzie przebiegać szybciej niż w kraju.²

Rysunek. Ludność wg płci w Gminie Purda w latach 2010-2014 (stan na dzień 31.12.2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

W poniższej tabeli zawarto wybrane wskaźniki przedstawiające ludność w Gminie Purda w latach 2010-2014.

² Prognoza Demograficzna Na Lata 2014-2050 dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Tabela. Wybrane wskaźniki przedstawiające ludność w Gminie Purda w latach 2010-2014

	Jm	2010	2011	2012	2013	2014
Wskaźnik obciążenia demograficznego						
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	45,2	45,3	45,6	46,1	46,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	51,9	55,3	58,1	60,7	65,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	15,4	16,1	16,8	17,4	18,5
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem						
w wieku przedprodukcyjnym	%	20,5	20,1	19,8	19,6	19,3
w wieku produkcyjnym	%	68,9	68,8	68,7	68,4	68,1
w wieku poprodukcyjnym	%	10,6	11,1	11,5	11,9	12,6
Współczynnik feminizacji						
Ogółem	osoba	100	100	100	101	101
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki						
ludność na 1 km ²	osoba	26	26	26	27	27
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	49,2	14,7	11,7	15,2	5,2
saldo migracji						
Ogółem	osoba	65	84	70	99	28
saldo migracji na 1000 osób						
Ogółem	osoba	8,1	10,3	8,4	11,8	3,3
saldo migracji zagranicznych na 1000 osób						
Ogółem	osoba	0,74	0,61	-0,36	-0,83	-1,42

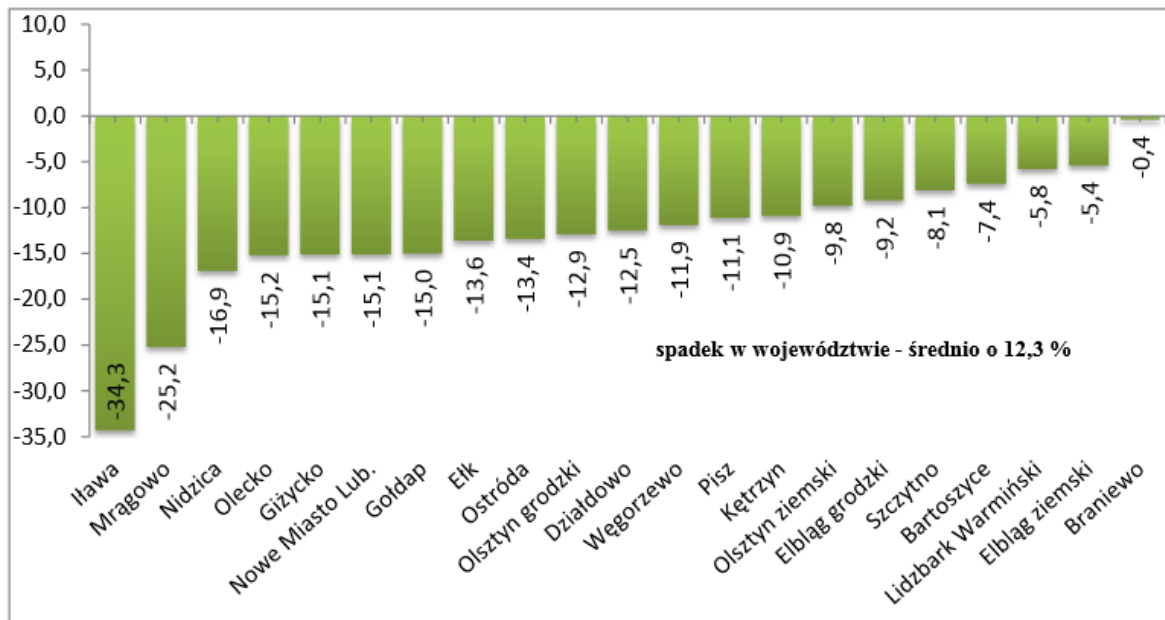
Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.2.3. Rynek pracy

Według danych zawartych w Informacji Nr 5/2014 o sytuacji na rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim W maju 2014 roku, poziom bezrobocia w regionie wyniósł 102 617 osób. Liczba bezrobotnych w porównaniu do poprzedniego miesiąca zmniejszyła się o 6 249 osób, tj. o 5,7%. W analizowanym okresie poziom bezrobocia spadł we wszystkich powiatach województwa - przy czym największy procentowy spadek odnotowano w powiatach: iławskim (o 15,2%).

W porównaniu do maja 2013r. bezrobocie w województwie zmniejszyło się o 14 368 osób, tj. o 12,3%. W okresie rocznym, procentowy spadek liczby bezrobotnych, w przedziale od 34,3% (w powiecie iławskim) do 0,4% (w powiecie braniewskim) wystąpił we wszystkich powiatach.

Wykres. Zmiany liczby bezrobotnych w % (maj 2013 - maj 2014)

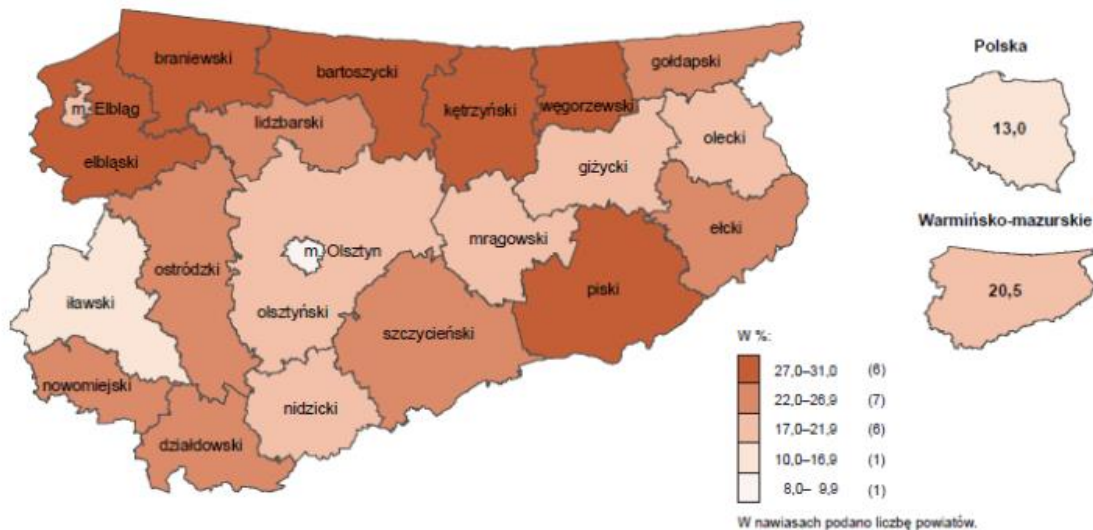

Źródło: Informacja Nr 5/2014 o sytuacji na rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim - maj 2014r.

Stopa bezrobocia w województwie w końcu kwietnia 2014 roku, ukształtowała się na poziomie 20,5%, w kraju zaś - 13,0%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku, wysokość wskaźnika zarówno w kraju spadła o 1,0 pkt proc, a w regionie o 1,3 pkt proc. W odniesieniu do grudnia 2013 r. wartość stopy bezrobocia zmalała w województwie o 1,2 pkt proc., natomiast w kraju o 0,4 pkt proc.

Stopa bezrobocia w województwie jest zróżnicowana lokalnie. Poniżej średniej wojewódzkiej wartość stopy bezrobocia ukształtowała się w pięciu powiatach: Olsztynie - 8,0%, powiecie iławskim - 11,4%, Elblągu - 17,1%, powiecie giżyckim - 18,0% oraz w mrągowym -20,0%. Najwyższą stopę bezrobocia, wynoszącą 31,0%, w kwietniu 2014 roku, odnotowano w powiecie braniewskim. Wysoką wartością tego wskaźnika cechowały się również powiaty: piski - 30,8%, węgorzewski - 29,6%, kętrzyński - 29,3%, elbląski - 28,9% oraz bartoszycki - 28,6%.

Rysunek. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w kwietniu 2014 roku

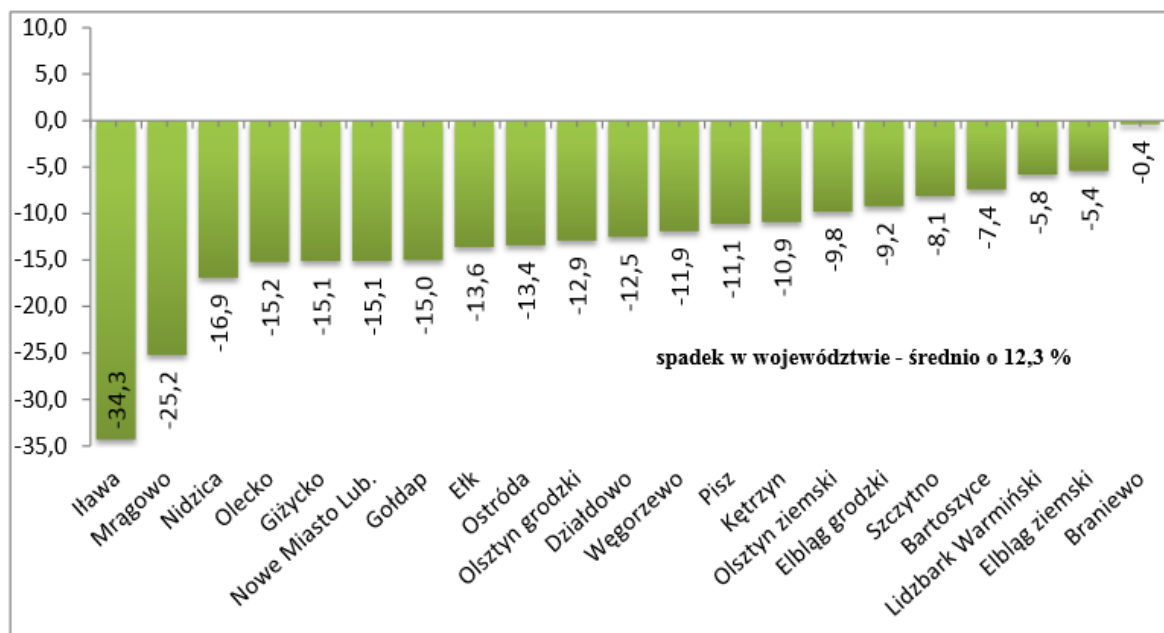
Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu sierpnia br. stanowili 87,6% ogółu bezrobotnych. Do bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy zaliczane są m.in. osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych ogółem zmniejszył się w skali roku (o 0,8 p. proc. odpowiednio do 59,0%). Zmniejszył się także udział osób bezrobotnych do 25 roku życia (o 1,8 p. proc. do 15,1%). Zwiększył się natomiast udział osób powyżej 50 roku życia (o 2,3 p. proc. do 26,7%) oraz osób niepełnosprawnych (o 0,2 p. proc. do 6,2%).

W województwie warmińsko-mazurskim w roku 2014 dochód rozporządzalny na 1 osobę wynosił³: 1228,78 zł, to jest 91,7 % dochodu na osobę w Polsce.

³ Dochód rozporządzalny: Suma bieżących dochodów gospodarstw domowych z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i świadczeń pozostałych), o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary lub usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek - rolniczej i pozarolniczej) oraz towary i usługi otrzymane bezpłatnie. Dochód rozporządzalny jest przeznaczony na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Wykres. Zmiany liczby bezrobotnych w % (maj 2013 - maj 2014)

Źródło: Informacja Nr 5/2014 o sytuacji na rynku pracy w Województwie Warmińsko-Mazurskim w maju 2014 r.

W sierpniu 2015 r. w urzędach pracy zarejestrowano 8,8 tys. osób bezrobotnych, tj. o 12,8% mniej niż przed miesiącem i o 7,5% mniej niż przed rokiem. Udział osób rejestrujących się po raz kolejny w liczbie osób nowo zarejestrowanych ogółem zmalał w stosunku do sierpnia ub. roku (o 0,5 p. proc. do 85,7%). Zmniejszył się również udział osób dotychczas niepracujących (o 2,3 p. proc. do 16,4%). Stopa napływu bezrobotnych do urzędów pracy (tj. stosunek nowo zarejestrowanych do liczby aktywnych zawodowo) wyniosła 1,7. W sierpniu br. z ewidencji bezrobotnych wyrejestrowano 9,4 tys. osób, tj. mniej o 19,3% niż w lipcu 2015 r. i o 13,7% mniej niż rok temu. Z tytułu podjęcia pracy (główniej przyczyny wyrejestrowania) z rejestru bezrobotnych wyłączono 4,5 tys. osób (przed rokiem 4,8 tys.). Udział tej kategorii osób w ogólnej liczbie wyrejestrowanych wzrósł o 4,0 p. proc. w porównaniu do sierpnia 2014 r. (do 48,4%). Spośród osób wykreślonych z ewidencji zwiększył się odsetek osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu osoby bezrobotnej (o 0,3 p. proc. do 6,8%). Zmniejszył się natomiast odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 2,6 p. proc. do 24,0%) oraz osób które rozpoczęły szkolenie lub staż u pracodawcy (o 2,3 p. proc. do 7,8%).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Olsztynie w Gminie Purda w roku 2014 bezrobotnych było 484 osoby, w tym z prawem do zasiłku 108 osób. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące stanu bezrobocia w Gminie Purda w latach 2013-2015.

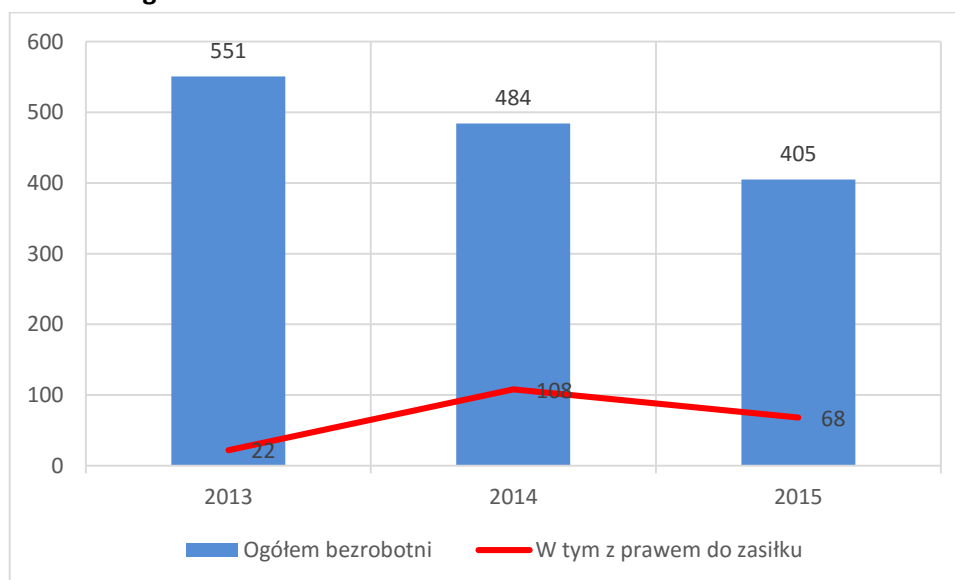
Tabela. Bezrobocie w Gminie Purda w latach 2013-2015

Jednostka organizacyjna	Ogółem bezrobotni			W tym z prawem do zasiłku		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Ogółem	551	484	405	122	108	68
Mężczyźni	260	231	172	54	52	21
Kobiety	291	253	233	68	56	47

Źródło. PUP w Olsztynie

Bezrobocie w gminie w latach 2013-2015 zmalało o 26,50%. Natomiast udział bezrobotnych z prawem do zasiłku w stosunku do bezrobotnych ogółem w badanych latach oscylował w latach 2013-2014 na poziomie 22%, najniższy był w 2015 roku i wynosił 16,79%.

Wykres. Bezrobocie ogółem w Gminie Purda w latach 2013-2015

Źródło. Opracowanie własne

Na terenie gminy brak jest dużych zakładów przemysłowych oraz warunków do szerszego rozwoju funkcji przemysłowych. Rzutują na to ograniczenia związane z ochroną środowiska przyrodniczego i brak szerszej bazy surowcowej (poza surowcem drzewnym i w ograniczonym zakresie kruszywa, kredy jeziornej, torfu).

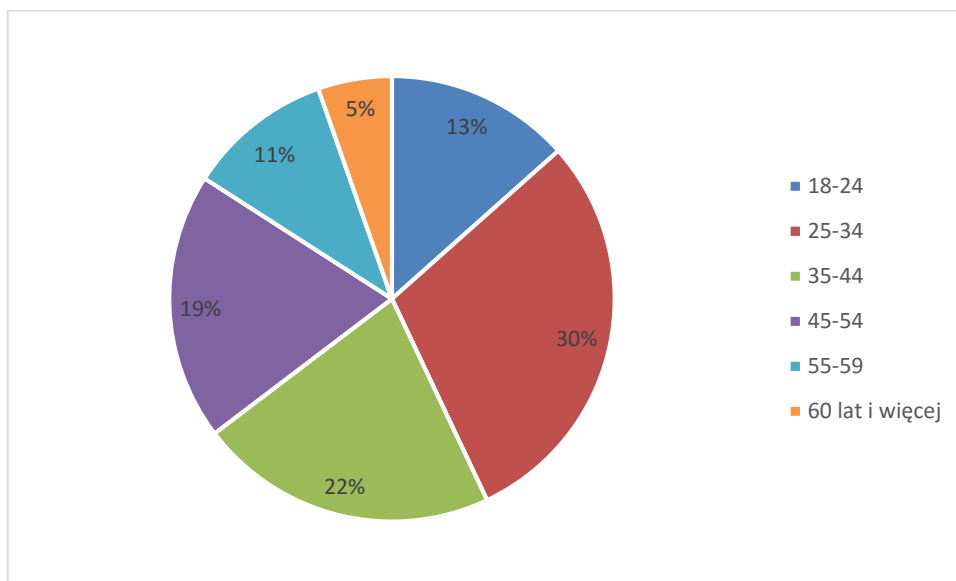
Tabela. Bezrobotni w rozbiciu na czas pozostawania bez pracy, wiek, wykształcenie i staż pracy według stanu na 31.12.2013 roku i 31.12.2014 roku

Wyszczególnienie		Gmina Purda	
		2013	2014
Czas	do 1	47	36
	1-3	99	95
	3-6	105	79
	6-12	106	101
	12-24	113	83
	Powyżej 24	83	90
Wiek	18-24	93	65
	25-34	151	143
	35-44	116	105
	45-54	117	94
	55-59	58	51
	60 lat i więcej	18	26
Wykształcenie	Wyższe	50	49
	Policealne i średnie zawodowe	108	87
	Średnie ogólnokształcące	41	40
	Zasadnicze zawodowe	122	111
	Gimnazjalne i poniżej	231	197
Staż	do 1 roku	62	60
	1-5	142	113
	5-10	76	79
	10-20	98	85
	20-30	61	52
	30 i więcej	24	21
	bez stażu	90	74
Ogółem		553	484

Źródło. PUP w Olsztynie

W 2014 roku najwięcej osób bez pracy zewidencjonowano w wieku 25-34. Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku 35-44 lata i 45-54 lata. Najmniej było osób w wieku 60+.

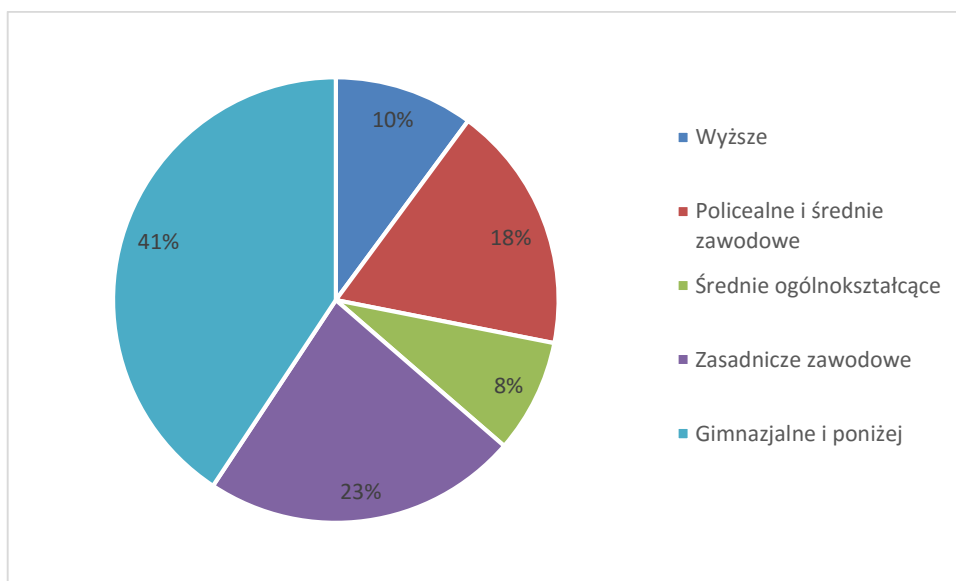
Rysunek. Bezrobotni w rozbiciu na wiek wg stanu na 31.12.2014r.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Olsztynie

W 2014 roku najwięcej osób bez pracy posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Kolejną grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Najmniej osób bez pracy zarejestrowanych było w urzędzie z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

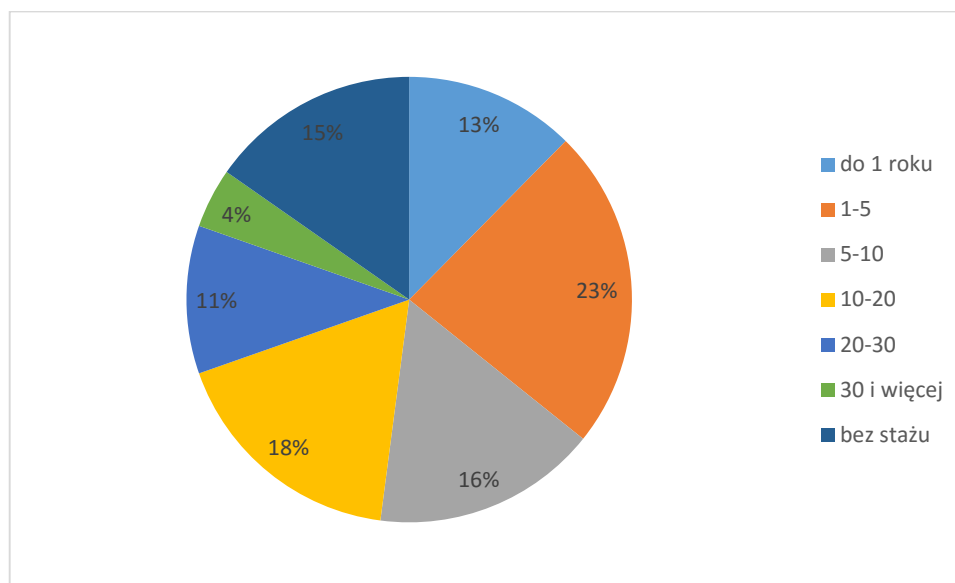
Rysunek. Bezrobotni w rozbiciu na wykształcenie wg stanu na 31.12.2014r.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Olsztynie

W 2014 roku najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych było ze stażem pracy 1-5 lat. Kolejną grupę stanowiły osoby ze stażem 10-20 lat i 5-10 lat. Najmniej osób bez pracy zarejestrowanych było w urzędzie ze stażem 30 lat i więcej.

Rysunek. Bezrobotni w rozbiciu na staż wg stanu na 31.12.201r.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Olsztynie

1.2.4. Turystyka

Położenie Gminy Purda oraz jej przyroda dają możliwość aktywnego wypoczynku w naturalnym środowisku. Warunki sprzyjają spływom kajakowym, wycieczkom rowerowym i pieszym, uprawianiu żeglarstwa, windsurfingu, hippiki, wędkarstwa, myślistwa. Znaczącym atutem są jeziora: Gim, Serwent, Košno, Łajs i Purdy oraz atrakcyjny szlak kajakowy „Granica - Sanktuarium” (Łajs, jez. Košno - rzeka Košno - Pajtuński Młyn - Patrycki Młyn - Klebark Wielki).

Trasy rowerowe i piesze na terenie gminy są częścią większych szlaków przebiegających przez region. Są to szlaki o różnym stopniu trudności, wyznaczone na lokalnych ścieżkach i drogach gminnych o małym natężeniu ruchu. Większość tras biegnie po terenach leśnych, głównie wokół jezior. Dużą atrakcją, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów jest kultywowanie tradycji i zwyczajów regionu poprzez organizowanie świąt, zabaw i festynów, które odbywają się corocznie, np.:

- Warmiński Kiermas Tradycji, Dialogu, Zabawy w Bałdach,
- Noc św. Jana w Klebarku Wielkim oraz msza św. Na wodzie,
- Lato z Gimem w Nowej Kaletce.

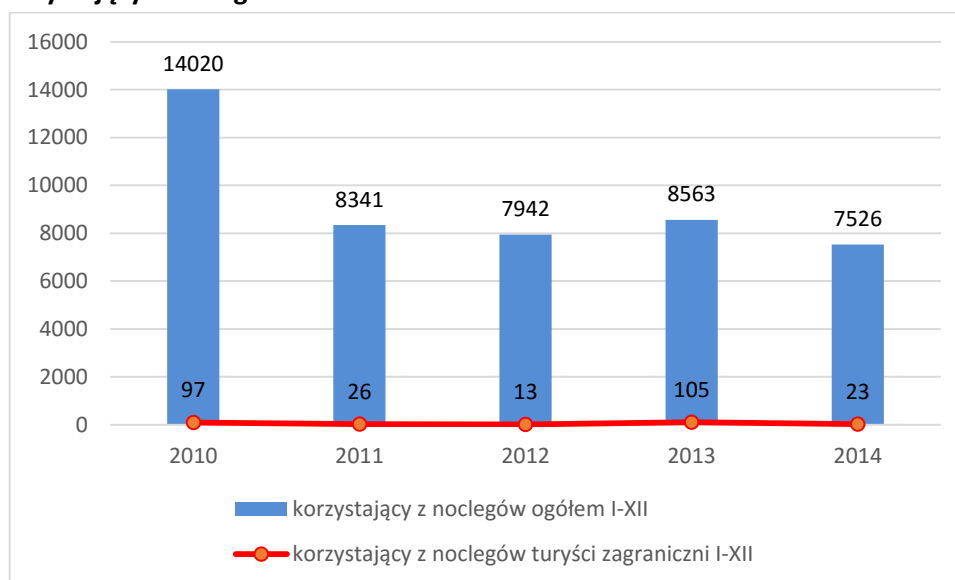
W Gminie Purda w 2014 roku z noclegów skorzystało 17 688 osób, w tym 458 turystów zagranicznych. Ogółem udzielono noclegów 44 451 osobom, w tym 3 452 turystom zagranicznym. Liczba turystów na przestrzeni lat systematycznie wzrasta, w 2014 roku wzrosła o 434% w stosunku do roku 2012.

Tabela. Turystyczne obiekty noclegowe na terenie Gminy Purda wg rodzajów w latach 2011-2014

J.m.		2010	2011	2012	2013	2014
Turystyczne obiekty noclegowe wg rodzajów						
Ogółem						
korzystający z noclegów ogółem I-XII	Osoba	14020	8341	7942	8563	7526
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	Osoba	97	26	13	105	23
wynajęte pokoje ogółem I-XII w obiektach hotelowych	-	5643	5691	3270	3736	1421
wynajęte pokoje turystom zagranicznym I-XII w obiektach hotelowych	-	0	0	0	0	0
udzielone noclegi ogółem I-XII	-	52061	49520	39853	41001	34833
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	-	318	205	109	1117	59
Turystyczne obiekty noclegowe						
obiekty ogółem						
obiekty ogółem	ob.	7	7	9	9	9
Obiekty całoroczne	ob.	2	2	3	3	2

Źródło: Bank danych Lokalnych

Wykres. Korzystający z noclegów w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne

Analiza przedstawionych danych wskazuje, że na przestrzeni okresu nastąpił spadek korzystających z noclegów o **46,32!** Warto zauważyć, iż liczba turystów z zagranicy nigdy nie przekroczyła 100 osób

a w roku 2014 wyniosła zaledwie 23 osoby. Dane te świadczą, że teren gminy nie jest atrakcyjnym miejscem, w którym turyści chętnie spędzają czas. Liczba udzielonych noclegów w Gminie Purda w roku 2014 w rankingu gmin województwa warmińsko-mazurskiego ulokowała Gminę na 19 miejscu. Wśród gmin powiatu olsztyńskiego Gmina Purda zajęła 4 miejsce.

Na terenie Gminy Purda istnieją ośrodki wypoczynkowe oraz znaczna ilość gospodarstw agroturystycznych.

Tabela. Ośrodki wypoczynkowe, agroturystyka i pokoje gościnne na terenie Gminy Purda

L.p.	Nazwa własna obiektu	Adres obiektu
1.	Agroturystyka „Nad Stawem” Monika i Cezary Szczepańczyk	Gąsiorowo 15
2.	Agroturystyka „U Krecika”	Zgniłocha 26E
3.	Dom Gościnny w Łajsie	Łajs 4
4.	Gospodarstwo Agroturystyczne „U Gieni”	Gąsiorowo 2
5.	Gospodarstwo Agroturystyczne „U Huberta”	Butryny 40
6.	Gospodarstwo Agroturystyczne „Wiktor”	Klewki 35
7.	Kwatery Agroturystyczne „Domek na Górcze” Ewa Zielińska	Gąsiorowo 5A
8.	Kwatery Agroturystyczne „Pajtuński Młyn	Pajtuny 7
9.	Kwatery Agroturystyczne „Stary Ogród” Maria Domżańska	Gąsiorowo 6A
10.	Kwatery Agroturystyczne „Warmiak”,	Purda 95
11.	Kwatery Agroturystyczne Ewa Guz	Patryki 46
12.	Kwatery Agroturystyczne Krystyna i Józef Kaczmarczyk	Nowa Kaletka 46,
13.	„Leśniczówka Mendryny”	„Uroczysko Deresze”
14.	Pole Kempingowe „Malinowe Wzgórze” Irena Gołębiowska,	Klewki 14/3
15.	Pole Namiotowe „Nad Jeziolem Gim” Mirosław Studniak	Zgniłocha
16.	Pole Namiotowe „Pod Sosnami” Renata Kostecka	Zgniłocha 49A
17.	Ośrodek Wypoczynkowy Nowa Kaletka	Nowa Kaletka
18.	Ośrodek wczasowy PKS Warmia	Nowa Kaletka 50
19.	Kłobuk	Nowa Kaletka 2
20.	Almatur	Nowa Kaletka 90
21.	Ośrodek Wypoczynkowy Gim	Nowa Kaletka
22.	Ośrodek Wypoczynkowy Społem	Nowa Kaletka
23.	Zakątek Mazurski Gim	Nowa Kaletka
24.	Szkolne Schronisko Młodzieżowe Obiekt nr 3 "Kłobuk"	Nowa Kaletka

Źródło: www.purda.pl

Na terenie Gminy znajdują się liczne szlaki rowerowe.

1. Szlak 35 - czarny - Olsztyn-Ostrzeszewo-Klebark Mały-Klebark Wielki-Silice-Patryki-Prejłowo-Giławy-Gąsiorowo-Rusek Wielki, długość trasy: 25,5 km
2. Szlak 36 - czerwony - Olsztyn-Szczęsne-Klewki-Klewki PKP-Kaborno-Nowa Wieś-Kopanki-Łajs-Małaszewo, długość trasy: 25,5 km.

3. Szlak 37 - żółty - Olsztyn-Butryny-Nowa Kaletka-Zgniłocha, długość trasy: 24 km.
4. Szlak 38 - niebieski - Olsztyn-Stary Olsztyn-Linowo-Trękus-Kaborno-Nowa Wieś-Przykop-Butryny, długość trasy: 27 km.
5. Szlak 39 - zielony I - Butryny-Nowa Kaletka-Butryny, długość trasy: 11 km
6. Szlak 40 - zielony II - Marcinkowo-Purda-Marcinkowo, długość trasy: 22 km.
7. Szlak 41 - żółty-II - Kaborno-Marcinkowo, długość trasy: 6 km.
8. Szlak 42 - niebieski II - Patryki-Purda-Giławy, długość trasy: 13,5 km.
9. Szlak - czerwony II - szlak rozpoczyna się i kończy w Purdzie. Na początku pokrywa się ze szlakiem zielonym II. W części końcowej pokrywa się ze szlakiem zielonym II i niebieskim II, Długość trasy 10 km.
10. Szlak 43 - niebieski III - Szlak okrężny wokół jezioro Košno, rozpoczyna się i kończy w miejscowości Łajs. Długość trasy: 22 km

1.3. Rolnictwo

Użytki rolne stanowią tylko 29,12 % powierzchni gminy w tym grunty orne 20,56 %. W większości występują dobre warunki glebowe na obszarze gminy do prowadzenia gospodarki rolnej.

Obszar gminy charakteryzuje się występowaniem mozaiki gleb o różnej przydatności rolniczej i miejscami o znacznie skonfigurowanej rzeźbie terenu. Gleby żyzne dominują w północnej i północno-zachodniej części gminy w rejonie wsi Szczęsne, Silice, Stary Olsztyn, Klebark Mały oraz częściowo w rejonie miejscowości Butryny i Bałdy. Najsłabsze gleby występują w północno-wschodniej części gminy, w rejonie wsi Gąsiorowo, Nerwik, Groszkowo. Mało korzystne są warunki klimatyczne - okres wegetacji trwa średnio 200 dni.

Ograniczeniem, głównie dla intensyfikacji produkcji zwierzęcej, są wymogi ochrony środowiska przyrodniczego⁴.

⁴ Program Ochrony Środowiska Gminy Purda na lata 2011-2014, s. 9.

Tabela. Gospodarstwa rolne w gminie Purda - ogółem

	2010
ogółem	565
do 1 ha włącznie	234
powyżej 1 ha razem	331
1 - 5 ha	128
1 - 10 ha	194
1 - 15 ha	245
5 - 10 ha	66
5 - 15 ha	117
10 -15 ha	51
5 ha i więcej	203
10 ha i więcej	137
15 ha i więcej	86

Źródło: Bank Danych Lokalnych - Powszechny Spis Rolny 2010

W 2010 roku w Gminie Purda było 565 gospodarstw. Największą grupę stanowią gospodarstwa powyżej 1 ha razem, w tym 245 gospodarstwa o wielkości 1-15ha i 203 gospodarstwa o wielkości 5ha i więcej.

Na terenie Gminy Purda gospodarstwa rolne z uprawą w zajmują się w szczególności uprawą zbóż oraz ziemniaków. Szczegółowe informacje zawarto w tabeli poniżej.

Tabela. Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju i powierzchni zasiewów

	2010
gospodarstwa rolne ogółem	
Ogółem	166
zboża razem	128
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	124
ziemniaki	78
uprawy przemysłowe	5
buraki cukrowe	0
rzepak i rzepik razem	4
strączkowe jadalne na ziarno razem	4
warzywa gruntowe	3

Źródło: Bank Danych Lokalnych - Powszechny Spis Rolny 2010

1.4. Sfera gospodarcza

Rynek pracy poza rolniczą działalnością tworzą miejscowe zakłady przemysłowe, przedsiębiorstwa o profilu produkcyjno-usługowym, usługi (handel, gastronomia, itd.) oraz instytucje i urzędy publiczne. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie Purda wynosiła pod koniec 2014 roku 715. W tym 18 podmiotów należało do sektora publicznego, pozostałe 697 tworzy

sektor prywatny. Na przestrzeni analizowanego okresu (2010-2014) nastąpił wzrost liczby podmiotów o 11,75%, w tym aż o 40,43% wzrosła liczba spółek handlowych w sektorze prywatnym.

W 2014 roku 189 firm zarejestrowanych było w dziale przemysł i budownictwo, 44 w dziale: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo natomiast 482 firmy to pozostała działalność. Szczegółowe informacje przedstawiają poniższe tabele.

Tabela. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON (Podmioty wg sektorów własnościowych) w 2014 roku

Podmioty wg sektorów własnościowych	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	631	628	662	696	715
sektor publiczny - ogółem	21	20	20	18	18
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	18	17	17	15	15
sektor publiczny - spółki handlowe	0	0	0	0	0
sektor prywatny - ogółem	610	608	624	678	697
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	515	507	533	559	561
sektor prywatny - spółki handlowe	28	32	35	43	47
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	7	7	7	7
sektor prywatny - spółdzielnie	5	5	5	5	5
sektor prywatny - fundacje	2	2	3	3	5
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	22	27	29	30

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Tabela. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON (Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007) w latach 2010-214

	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	631	628	662	696	715
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	69	63	60	59	44
przemysł i budownictwo	162	161	166	183	189
pozostała działalność	400	404	436	454	482

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W gminie dominują przedsiębiorstwa mikro (zatrudniające 0-9 osób) - 96,5% ogółu przedsiębiorców oraz przedsiębiorstwa małe (zatrudniające 10-49 osób) - 3,35% ogółu przedsiębiorców. W roku 2014 jedynie 1 firma miała status średniego przedsiębiorstwa (zatrudniające 50-249 osób) Do najważniejszych branż w gminie można zaliczyć:

- przemysł i budownictwo;
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

co stanowi blisko 32,59% ogółu.

Ponadto warto zauważyć, iż mieszkańcy gminy w większości przypadków dojeżdżają do pracy do pobliskiego Olsztyna. Rynek pracy w gminie Purda niestety nie jest zbyt atrakcyjny. Udział osób dojeżdżających do pracy do Olsztyna w ogólnej liczbie pracujących poza rolnictwem w gminie w 2006r. w Gminie Purda wynosił 156,7. Purda [...] to jedyna gmina, w której liczba pracujących poza rolnictwem na terenie tej jednostki samorządowej jest mniejsza niż liczba dojeżdżających do pracy do innych ośrodków, w tym przede wszystkim do Olsztyna. Prawdopodobnie jest to konsekwencją niewielkiej liczby mieszkańców gminy i tym samym - niewielkiego potencjału gospodarczego. Niemniej jednak oznacza to także, z punktu widzenia gospodarstw domowych, znaczną zależność od sytuacji na rynku pracy innych gmin, głównie Olsztyna⁵. Tabela poniżej przedstawia wybrane wskaźniki opisujące podmioty gospodarcze na terenie Gminy Purda.

Tabela. Wybrane wskaźniki opisujące podmioty gospodarcze na terenie Gminy Purda w latach 2010-2014

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	777	762	794	822	840
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	23	84	91	96	98
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed.gosp.	61	100	67	65	83
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	9,2	8,9	9,3	9,7	9,7
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed.gosp.	28	29	36	38	41
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed.gosp.	177	122	133	140	143

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dostępne tereny inwestycyjne:

W ofercie inwestycyjnej Gminy Purda znajdują atrakcyjne działki o zróżnicowanej powierzchni. Część z terenów zlokalizowana jest przy drodze krajowej międzyregionalnej Nr 53 Olsztyn-Szczytno-Ostrołęka, około 10km od granic miasta Olsztyna. Działki częściowo uzbrojone.

Przeznaczenie

1. rolnicze z możliwością przeznaczenia terenu pod usługi lub pod budownictwo mieszkalne jednorodzinne w przyszłym planie miejscowym lub na mocy decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
2. rolnicze z możliwością przeznaczenia terenu pod zabudowę produkcyjno-składowo-usługową w przyszłym planie miejscowym;
3. rolnicze z możliwością przeznaczenia terenu pod działalność turystyczną w przyszłym planie miejscowym lub na mocy decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

⁵ M. Bogdański, *Delimitacja obszaru aglomeracji olsztyńskiej*, *EKONOMIA XXI 1(1)*, 2014, s. 68

1.5. Infrastruktura techniczna

1.5.1. Infrastruktura komunikacyjna

Drogi przebiegające przez Gminę Purda:

1. Drogi krajowe:
 - a) droga nr 16 Grudziądz-Olsztyn-Augustów
 - b) droga nr 53 Olsztyn-Szczytno-Ostrołęka
 - c) droga nr 58 Olsztynek-Szczuczyn
2. Drogi wojewódzkie:
 - a) droga nr 598 Olsztyn - Butryny-Zgniłocha-Jedwabno-Wielbark

Stan techniczny dróg i obiektów inżynierskich jest zły. Miejscowość gminna położona jest poza siecią dróg krajowych i wojewódzkich. Łączna długość dróg powiatowych na terenie Gminy Purda wynosi 101,266 km, natomiast długość dróg gminnych wynosi 90,907 km. Dominują drogi gruntowe wymagające przebudowy i utwardzenia nawierzchni.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Olsztyn-Szczytno i funkcjonują dwie stacje kolejowe: w Klewkach i Marcinkowie. Jest to linia drugorzędna, jednotorowa, niezelektryfikowana. W związku z modernizacją lotniska w Szymanach zmodernizowano linię kolejową Olsztyn-Szczytno i Szczytno-Szymany.

Realizowane przewozy są jednak niewystarczające z punktu widzenia potrzeb mieszkańców, gdyż wiele miejscowości na terenie gminy pozostaje poza zasięgiem komunikacji zbiorowej. Obecnie podstawową formą przewozów zbiorowych na terenie gminy jest komunikacja autobusowa, obsługiwana przez „minibusy” przewoźników prywatnych.

Tabela. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Purda

Lp.	Nowy nr Drogi	Przebieg Drogi / Ulica
1.	165001 N	dr. kraj. nr. 16 - Klebark Mały
2.	165002 N	dr. pow. nr. 1464 N - Szczęsne
3.	165003 N	Klebark Wielki kol. - Klebark Wielki
4.	165004 N	Silice - dr. kraj. nr. 53 (Wojtkowizna)
5.	165005 N	dr. kraj. nr. 53 (Klewki) - dr. pow. nr. 1461 N (Kaborno)
6.	165006 N	Trękus - dr. gm. nr. 165005 N
7.	165007 N	Kaborno - Wygoda
8.	165008 N	dr. wojew. nr. 598 - Nowy Ramuk - dr. pow. nr. 1468 N
9.	165009 N	dr. wojew. nr. 598 - dr. pow. nr. 1468 N (Nowa Wieś)
10.	165010 N	dr. gm. nr. 165009 N - Butryny
11.	165011 N	dr. wojew. nr. 598 - Przykop - Butryny kol. - dr. wojew. nr. 598
12.	165012 N	Przykop - Butryny
13.	165013 N	dr. pow. nr. 1470 N (Nowa Wieś kol.) - Kopanki
14.	165014 N	dr. wojew. nr. 598 - Chaberkowo - Stara Kaletka - Nowa Kaletka
15.	165015 N	Chaberkowo - dr. gm. nr. 165016 N
16.	165016 N	Stara Kaletka - Butryny
17.	165017 N	Patryki - Purda
18.	165018 N	dr. gm. nr. 165017 N - Wyrandy
19.	165019 N	Prejłowo - dr. pow. nr. 1468 N (Purda)
20.	165020 N	Purda - Purdka - Marcinkowo
21.	165021 N	Purdka - Purda Leśna
22.	165022 N	dr. pow. nr. 1464 N - Purda
23.	165023 N	dr. pow. nr. 1464 N - Nerwik - Giławy
24.	165024 N	Giławy - Zaborowo
25.	165025 N	dr. gm. nr. 165017 N - Pajtuny
26.	165026 N	dr. pow. nr. 1461 N (Kaborno) - dr. pow. nr. 1459 N
27.	165027 N	dr. pow. nr. 1459 N - Rykowiec
28.	165028 N	droga w obrębie Nowa Kaletka (dz. nr 207/3)

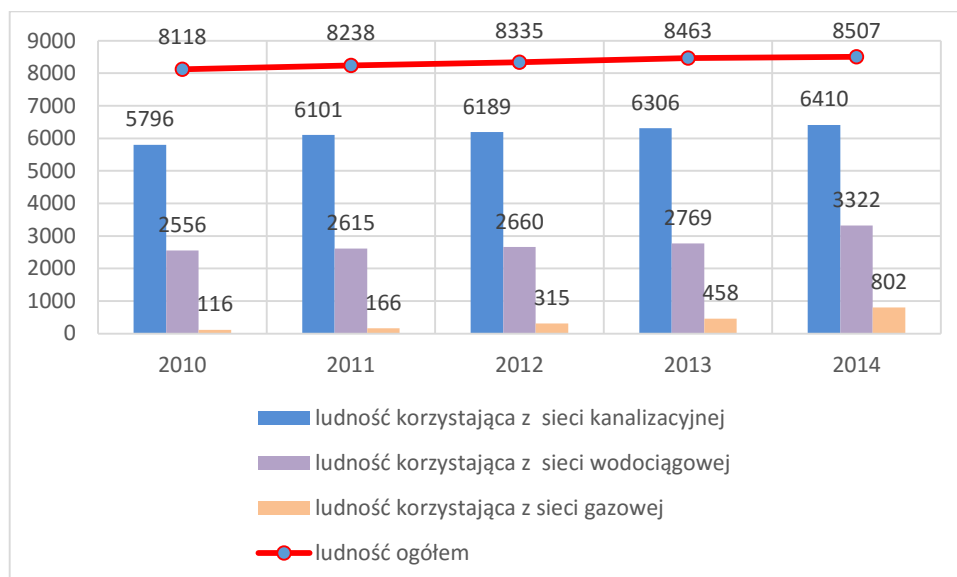
* - część drogi gminnej

Źródło: Numeracja dróg gminnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 10/55/08/III Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 lutego 2008r.

1.5.2. Ochrony środowiska: wodno-kanalizacyjna, gospodarki odpadami, gazowa, elektryczna i ciepła

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na tle ludności ogółem.

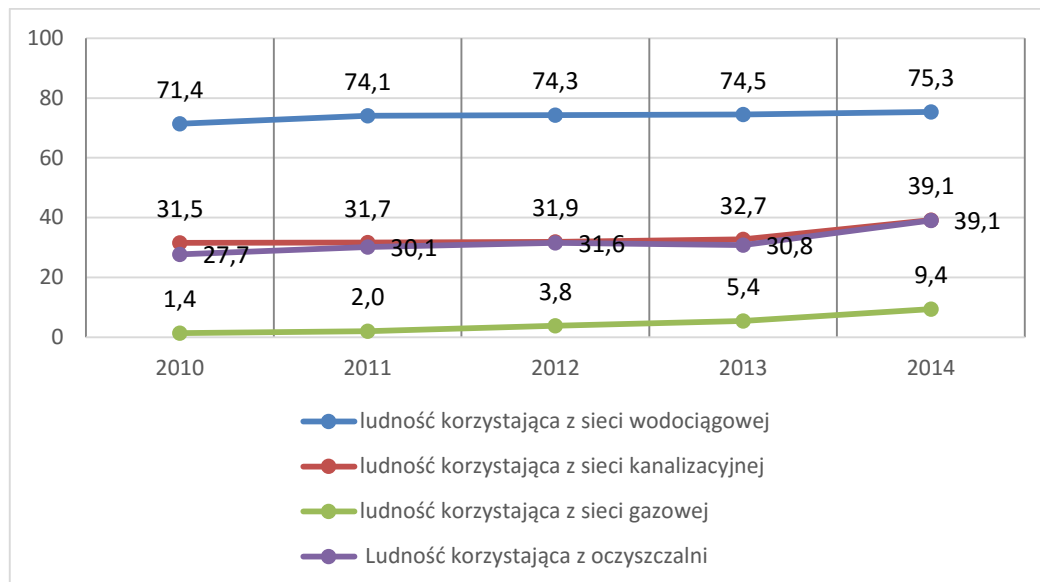
Wykres. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na tle ludności ogółem w gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

W 2014 roku 75,3% mieszkańców gminy korzystało z sieci wodociągowej, 39,1% z sieci kanalizacyjnej, 9,4% z sieci gazowej. Na terenie gminy 39,1% mieszkańców podłączonych jest do oczyszczalni ścieków. Na przestrzeni analizowanego (lata 2010-2014) okresu nastąpił wzrost użytkowników (wodociąg - 3,9%, kanalizacja - 7,6%, gaz - 8%, oczyszczalnia ścieków - 11,37%). Szczegółowe informacje przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej oraz oczyszczalni ścieków na tle ludności ogółem w gminie (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Infrastruktura wodociągowa

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej wynosi 122,6 km, liczba ludności korzystających z wodociągów zbiorowych wynosi 6 410 osób. Ogółem pobór wody z sieci wodociągowej na potrzeby gminy wynosi 113,2 dam³/rok. Wsie rozproszone, szczególnie te małe, zaopatrują się w wodę z własnych studni wierconych lub kopanych.

Na terenie gminy znajduje się duża ilość dawnych PGR-ów, które w pełni wyposażone były w wodociągi zakładowe. Po likwidacji gospodarstw państwowych nastąpiło zmniejszenie produkcji roślinnej i zwierzęcej. Nadwyżki wody w istniejących ujęciach wody pozwalają na tworzenie wodociągów grupowych, podłączonych do indywidualnych gospodarstw wiejskich. W poniższej tabeli zaprezentowano szczegółowe dane dotyczące wodociągów.

Tabela. Wybrane dane statystyczne - wodociągi

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	110,0	110,0	118,9	121,9	122,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1098	1325	1338	1356	1415
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	108,8	103,7	87,3	86,6	113,2
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	5796	6101	6189	6306	6410

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W poniższej tabeli zaprezentowano szczegółowe dane dotyczące istniejących ujęć wody na terenie Gminy Purda.

Tabela. Istniejące ujęcia wody na terenie Gminy Purda

Lp.	Miejscowość	Wydajność ujęcia wody	Lp.
1.	Stary Olsztyn	15	350
2.	Klewki	35	3000
3.	Patryki	7	80
4.	Marcinkowo	10	350
5.	Prejłowo	100	900
6.	Giławy	10	120
7.	Nowa Wieś	15	750
8.	Butryny	20	850
9.	Nowa Kaletka	5	120
10.	Patryki Kazimierzowo	6	70
11.	Bałdy UWM	max-h = 12m ³ śr dobową = 78m ³ max dobową = 111m ³	średnie zużycie roczne = 28548 m ³ (cały rok)
12.	Trękuszek INDYKPOL	1500l/min 90m ³ /godz	pobór w 2007 roku = 55000
13.	Klebark Mały-Ogrody Działkowe	max h = 45m ³ /h max dobowe = 450 m ³ /dobę	max roczne = 81000m ³
14.	Kłobuk w Nowej Kaletce	dwie studnie: max h = 26m ³ /h max h = 31m ³ /h max dobowe (1+2) = 130m ³ /dobę	zużycie wody w 2007 roku =3368m ³ max roczne = 22133m ³

Infrastruktura kanalizacyjna

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 39,4 km. Do kanalizacji z odprowadzeniem do sieci podłączonych jest 489 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W latach 2010-2014 długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 19,3km. Generalnie gospodarka ściekowa wymaga dalszego uporządkowania, co w sytuacji stopnia zwodociągowania gminy zapobiegnie degradacji środowiska i wyeliminuje zagrożenie dla podziemnych warstw wodonośnych stanowiących źródło wody pitnej.

Tabela. Wybrane dane statystyczne - kanalizacja

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Km	20,1	26,6	28,0	29,6	39,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	373	376	380	392	489
ścieki odprowadzone	dam3	50	664	80	90	106
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2556	2615	2660	2769	3322

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych. Na terenie gminy funkcjonuje 1 stacja zlewna. Szczegółowe informacje przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w latach 2010-2014

	J.m.	2010	2011	2013	2013
zbiorniki bezodpływowe	Szt.	960	970	1051	1311
oczyszczalnie przydomowe	Szt.	115	121	129	136
stacje zlewne	Szt.	2	3	3	3

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych:

1. we wsi Purda o przepustowości 100 m³/dobę;
2. we wsi Klewki o przepustowości 172 m³/dobę;
3. We wsi Bałdy o przepustowości 180 m³/dobę.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

Tabela. Ludność korzystająca z oczyszczalni

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność korzystająca z oczyszczalni - ogółem	osoba	2251	2480	2632	2606	3326
Ludność korzystająca z oczyszczalni - z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	205	2435	2632	2606	3326

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.5.3. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Purda nie ma składowiska odpadów. Zagospodarowaniem odpadów komunalnych i komunalnopodobnych z terenu gminy zajmują się przede wszystkim: REMONDIS Olsztyn Sp. z o. o.

S.K.A. z siedzibą w Olsztynie. W poniższej tabeli przedstawiono wybrane dane o odpadach komunalnych w gminie.

Tabela. Odpady komunalne

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	t	975,78	959,36	1217,24	1292,78	1058,42
z gospodarstw domowych	t	772,84	732,90	1014,67	1036,31	827,12
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	Kg	95,8	89,6	122,1	123,3	97,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.5.4. Infrastruktura ciepła

Na terenie gminy nie istnieje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Gospodarka ciepła na terenie Gminy Purda opiera się na kotłowniach lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła opalanych paliwem stałym.

Na terenie gminy brak jest planów i prognoz dotyczących powstania systemu ciepłowniczego w przyszłości. Ze względu na rolniczy charakter gminy, znaczne rozproszenie zabudowy oraz stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie na ciepło, realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego obsługującego mieszkańców gminy, byłaby bardzo kosztowna i najprawdopodobniej ekonomicznie nieuzasadniona.

Nieefektywne systemy grzewcze, niedocieplenie budynków powoduje wzrastanie poziomu zanieczyszczeń, co negatywnie wpływa na środowisko naturalne i stan powietrza atmosferycznego. Dlatego też konieczne jest podjęcie działań zapobiegawczych, zwłaszcza ze względu na utrzymanie wysokiej jakości powietrza w tzw. Zielonych Płucach Polski. Ponadto bardzo ważne jest zwiększenie ilości obiektów korzystających z odnawialnych źródeł energii, w tym energii słonecznej, wiatrowej i biomasy, co przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

1.5.4. Infrastruktura energetyczna

Istniejące linie przesyłowe SN przystosowane są bez potrzeby przebudowy zasilania nowych odbiorców w obrębie Gminy Purda. Nowe odbiory takie jak: osiedla mieszkaniowe, obiekty rekreacyjne, usługowe, oczyszczalnie ścieków, itp. wymagać będą budowy dodatkowych stacji transformatorowych 15/0,5kV wraz z odgałęzieniami SN oraz lokalną siecią n.n. zasilanych z istniejących sieci przesyłowych SN.

Przy zasilaniu nowych mniejszych odbiorców wykorzystać można istniejącą sieć n.n. oraz istniejące stacje transformatorowe dokonując modernizacji tych urządzeń⁶.

1.5.5. Infrastruktura gazowa

Długość czynnej sieci gazowej ogółem wyniosła w 2014 roku 29 069m, w tym sieci przesyłowej 8 310m i rozdzielczej 20 759m. Z instalacji gazowej korzystały 802 osoby, w tym 215 odbiorców korzysta z gazu do ogrzewania mieszkania.

Tabela. Wybrane dane statystyczne - sieć gazowa

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci ogółem w m	m	26 050	27 188	28 749	29 069	29 069
długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	8 310	8 310	8 310	8 310	8 310
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	17 740	18 878	20 439	20 759	20 759
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt.	68	91	108	123	139
odbiorcy gazu	gosp.	23	23	94	137	243
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	16	16	80	119	215
zużycie gazu w tys. m ³	tys.m ³	29,9	27,7	89,7	142	214
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	24,9	23,4	85,4	133,1	205,5
ludność korzystająca z sieci gazowej	Osoba	116	166	315	458	802

Źródło: Bank Danych Lokalnych

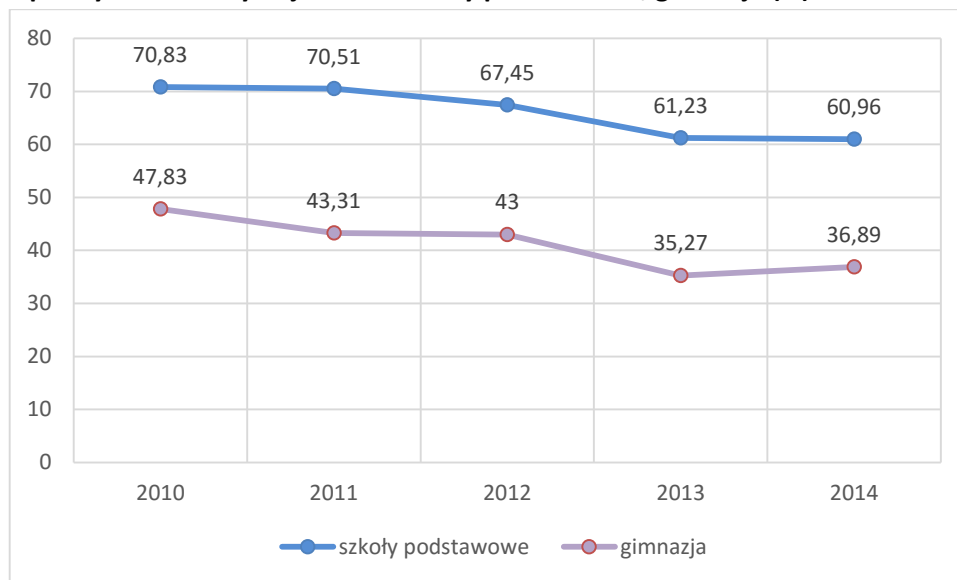
1.6. Infrastruktura społeczna

1.6.1 Infrastruktura edukacyjna

Od wyposażenia w infrastrukturę społeczną zależy w dużej mierze rozwój gospodarczy danego obszaru, atrakcyjność życia na wsi, aktywność społeczna w danym środowisku. Dobra struktura sprzyja korzystnym zmianom warunków życia na obszarach wiejskich.

W Gminie Purda poziom skolaryzacji netto wynosił w szkołach podstawowych w roku 2010: 70,83%, w roku 2014: 60,96% (spadek o 9,87%), w gimnazjach w roku 2010: 47,83%, w roku 2014: 36,89% (spadek o 10,94%). Na poniższym wykresie przedstawiano poziom solaryzacji w Gminie Purda, w szkołach podstawowych i gimnazjach.

⁶ Program Ochrony Środowiska Gminy Purda na lata 2011-2014

Wykres. Współczynnik skolaryzacji netto - szkoły podstawowe, gimnazja (%)

Źródło. Opracowanie własne na podstawie GUS

Na przestrzeni analizowanego okresu (2010-2014) utrzymuje się stała liczba uczniów, z tendencją spadkową (1,62%), w szkołach podstawowych: 369 w roku 2010, 363 w roku 2014, w gimnazjach spada liczba uczniów w gimnazjach (37,06%): 143 w roku 2010, 90 w roku 2014. W poniższej tabeli przedstawiono wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w Gminie Purda.

Tabela. Wybrane dane statystyczne dotyczące edukacji w Gminie Purda

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE						
Szkoły podstawowe ogółem						
Ogółem	ob.	5	5	5	5	5
Uczniowie	osoba	369	361	344	338	363
Absolwenci	osoba	69	53	65	55	51
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE						
Gimnazja ogółem						
Ogółem	ob.	1	1	1	1	1
Uczniowie	osoba	143	136	129	97	90
absolwenci	osoba	43	36	42	47	35
SKOLARYZACJA						
Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)						
współczynnik skolaryzacji brutto						
szkoły podstawowe	%	70,83	70,51	67,45	61,23	60,96
gimnazja	%	47,83	43,31	43,0	35,27	36,89
współczynnik skolaryzacji netto						
szkoły podstawowe	%	93,62	93,48	94,86	94,93	74,16
gimnazja	%	92,58	90,69	85,00	89,92	63,85

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.6.3. Infrastruktura kulturalna

W 2014 roku w Gminie Purda funkcjonowało 1 placówka biblioteczna. Z danych udostępnionych w BDL wynika, że tylko jedna placówka przystosowana jest dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (wejście do budynku) oraz jeden obiekt przystosowany dla osób poruszających na wózkach inwalidzkich (udogodnienia wewnątrz budynku). Na jedną placówkę biblioteczną w 2014 przypadało 2127 osób. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela. Dane dotyczące bibliotek w Gminie Purda

	Jm	2010	2011	2012	2013	2014
Placówki biblioteczne						
biblioteki i filie	ob.	5	5	1	1	1
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	2	2	1	1	1
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	1	1	1	1	1
obiekt przystosowany dla użytkowników niewidzących i słabowidzących	ob.	-	-	-	-	-
Biblioteki - wskaźniki						
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	osoba	1624	1648	2084	2116	2127
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3724,2	3675,9	2220,4	2125,0	2097,2
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	160	105	89	76	84

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W Gminie Purda funkcjonuje 5 świetlic wiejskich:

- Świetlica wiejska w Prejłowie;
- Świetlica wiejska w remizie OSP w Nowej Wsi;
- Świetlica wiejska w Klewkach;
- Świetlica wiejska w Butrynach;
- Świetlica wiejska w Nowej Kaletce.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Klewkach.

1.6.4. Ochrony zdrowia i opieki społecznej

Na terenie gminy funkcjonuje 5 przychodni: Stan techniczny budynków wymaga natychmiastowego remontu i przebudowy.

Tabela. Przychodnie - ambulatoryjna opieka zdrowotna w latach 2010-2014 (stan w dniu 31 XII)

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
Przychodnie						
Ogółem	ob.	4	5	5	5	5
przychodnie na 10 tys. ludności	ob.	5	6	6	6	6
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu						
przychodnie ogółem	ob.		0	0	0	0
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie						
porady lekarskie ogółem						
Ogółem	-	-	-	12027	12547	11795

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dla realizacji zadań pomocy społecznej zleconych gminie utworzono jednostki organizacyjne - ośrodek pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy Urzędzie Gminy w Purdzie realizuje zadania zlecone gminie oraz zadania własne gminy, zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej. Jego działalność koncentruje się głównie na:

- rozeznaniu sytuacji socjalno-bytowej osób i rodzin wymagających pomocy;
- analizie i ocenie sytuacji życiowej osób bezrobotnych;
- określeniu potrzeb i ustaleniu planu zaspokajania występujących potrzeb w poszczególnych środowiskach;
- przyznawaniu i wypłacaniu określonych świadczeń;
- współpracy i koordynacji działań organizacji społecznych w zakresie zaspokajania potrzeb występujących w środowisku;
- udzielanie pomocy w postaci pracy socjalnej i poradnictwa.

Pomoc społeczna udzielana jest w formie świadczeń niepieniężnych i w formie świadczeń pieniężnych dostosowanych do indywidualnych potrzeb i sytuacji osób wymagających pomocy. Można przyjąć, iż pomoc socjalna dla osób najbardziej potrzebujących rośnie szybciej niż wskaźniki inflacyjne.

W Gminie Purda ilość gospodarstw domowych ogółem korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego stale maleje. Z poziomu 943 w 2010 roku do 832 w 2014 roku - spadek o prawie 12%. Spadek odnotowano jednak jedynie w przypadku gospodarstw domowych poniżej kryterium dochodowego. W przypadku gospodarstw powyżej kryterium dochodowego liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z roku na rok wzrasta (spadek o prawie o 365% w roku 2014 w stosunku do roku 2010).

Tabela. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
ŚRODOWISKOWA POMOC SPOŁECZNA						
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego						
Ogółem	gosp.	943	651	777	873	832
poniżej kryterium dochodowego	gosp.	903	627	702	713	646
powyżej kryterium dochodowego	gosp.	40	24	75	160	186

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni lat zmniejsza się liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych. Liczba ta spadła o blisko 30% w 2014 roku w stosunku do roku 2010. Spadek liczby rodzin przełożył się na spadek liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. W roku 2010 liczba ta wynosiła 843 natomiast w 2014 spadła do wysokości 586 (spadek o prawie 30%).

Tabela. Wybrane dane dotyczące świadczeń rodzinnych w latach 2010-2014

	j.m.	2010	2011	2012	2013	2014
ŚWIADCZENIA RODZINNE						
Korzystający ze świadczeń rodzinnych						
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	-	458	432	372	362	321
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	osoba	843	767	687	661	585
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	767	697	622	600	525
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku		46,1	42,1	37,4	35,9	31,8
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku - ogółem						
kwota świadczeń rodzinnych	tys. zł	2192	2128	2041	1992	1745
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	1478	1331	1181	1220	1044
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	347	335	347	359	377

Źródło: Bank Danych Lokalnych

1.6.5. Możliwości budżetowe Gminy Purda (przychody, struktura wydatków)

Dochody ogółem gminy w 2014 spadły o 2 185 416 zł tj. 6,9% w stosunku do roku 2013 r. Dochody własne gminy wzrosły natomiast o 2 754 992 zł tj. 22,6%, co jest zjawiskiem pozytywnym. Największy przyrost dochodów w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w 2013 r. 23,7%, w roku tym dochody gminy miały również najwyższą wartość 31 691 tys. zł. W latach 2011-2012 dochody ogółem gminy ukształtowały się na zbliżonym poziomie ok. 25 500 tys. zł. Dochody własne w latach 2010-2012 oscylowały w granicach ok. 10 100 tys. zł - 10 700 tys. zł. Od 2013 r. dochody własne gminy wzrastały o ponad 20%. W tabeli poniżej zaprezentowano dane o dochodach gminy w latach 2010-2014.

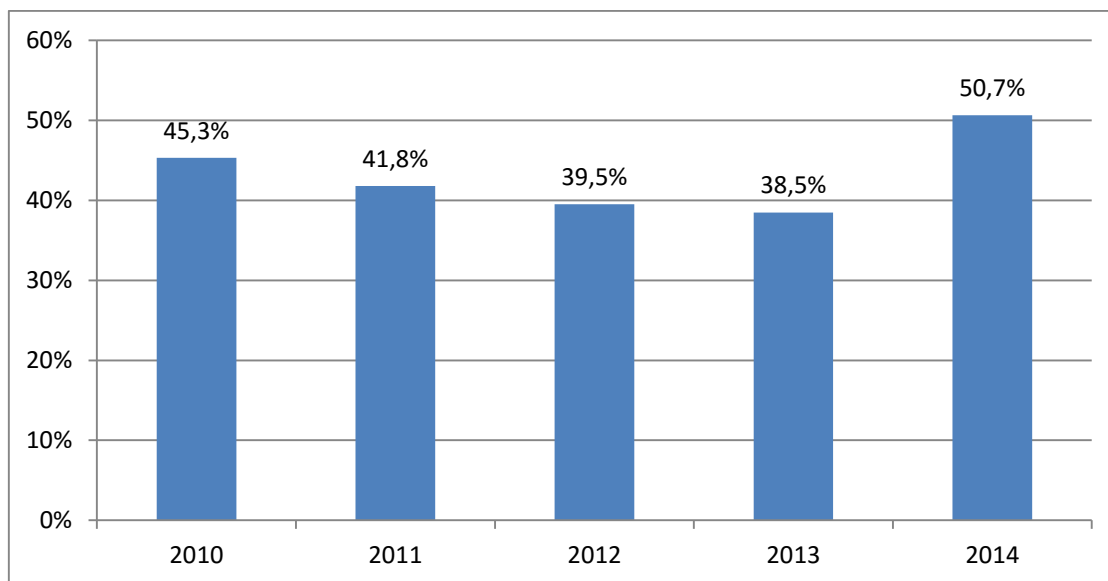
Tabela. Dochody ogółem Gminy Purda

	Jm	2010	2011	2012	2013	2014
dochody ogółem	zł	22 637 943	25 534 270	25 613 692	31 690 736	29 505 320
dochody własne	zł	10 262 742	10 669 348	10 122 646	12 194 369	14 949 361

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem świadczy o stopniu samodzielności finansowej gmin. Wzrost wskaźnika oznacza zwiększenie możliwości finansowych gmin. W 2014 r. dochody własne stanowiły 50,7% dochodów ogółem i był to zarazem najwyższy ich udział w porównywanym okresie. Średnio w analizowanym okresie udział dochodów własnych w dochodach gminy wyniósł - 43,2%. W roku 2013 dochody własne miały najniższy udział w dochodach budżetowych gminy - 38,5%.

Wykres. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Dochód ogółem na 1 mieszkańca w gminie wyniósł w 2014 roku 3 486 zł, zaś dochód własny 1 766 zł. W porównaniu do roku poprzedniego dochód ogółem spadł o 7,5%, natomiast dochód własny wzrósł o 21,7%. Najwyższa wartość dochodu przypadająca na 1 mieszkańca wystąpiła w 2013 r. 3 769 zł. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela. Dochody na 1 mieszkańca

	Jm	2010	2011	2012	2013	2014
dochody ogółem/ mieszkaniec	zł	2 807	3 122	3 083	3 769	3 486
dochody własne/mieszkaniec	zł	1 273	1 305	1 219	1 450	1 766

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Gmina Purda w ostatnich latach zrealizowała wiele projektów dofinansowanych ze środków z Unii Europejskiej. W poniższej tabeli przedstawiono finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych. Dochody, które gmina pozyskała na realizację programów i projektów unijnych stanowiły od 3,4% do 12,1% (2011 r.) dochodów gminy.

Tabela. Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
dochody razem	zł	775 841	3 098 925	880 444	1 732 351	1 549 893
środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	zł	486 657	1134555,7	0	0	0
środki z budż. państwa lub inne przekazane jako współfinansowanie progr. i proj. realizowanych z udz. śr. z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE	zł	26 651	21 716	37 586	43 269	46 195
płatności w zakresie budżetu środków europejskich	zł	262 533	1 942 653	842 858	1 689 082	1 503 698

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wydatki gminy w roku 2014, podobnie jak dochody gminy, spadły o 5,57% w stosunku do roku 2013 r. Najwięcej wydatków gmina poniosła w 2013 r. 31 148 560 zł. Najwięcej środków na wydatki inwestycyjne gmina przeznaczyła w 2010 r. 5 631 455, wysoka wartość wydatków inwestycyjnych wystąpiła również w 2014 r. 4 017 613 zł. W latach tych udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wynosił odpowiednio 21,9 % i 13,6%. W roku 2013 udziały wydatków inwestycyjnych był najniższy i wynosił 8,9%. Wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem świadczy o aktywności władz gmin, w ramach istniejących możliwości finansowych. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane.

Tabela. Wydatki z budżetu ogółem

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki ogółem	zł	25 680 224	25 321 287	27 292 053	31 148 560	29 448 758
wydatki majątkowe ogółem	zł	5 663 455	3 659 520	3 012 398	2 837 398	4 078 613
wydatki majątkowe inwestycyjne	zł	5 631 455	3 567 520	3 012 398	2 788 398	4 017 613

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w 2014 spadły o 6,1% w stosunku do 2013 r. W poniższej tabeli przedstawiono wydatki na 1 mieszkańca.

Tabela. Wydatki na 1 mieszkańca

	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
wydatki ogółem/mieszkaniec	zł	3 184	3 096	3 285	3 705	3 479

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

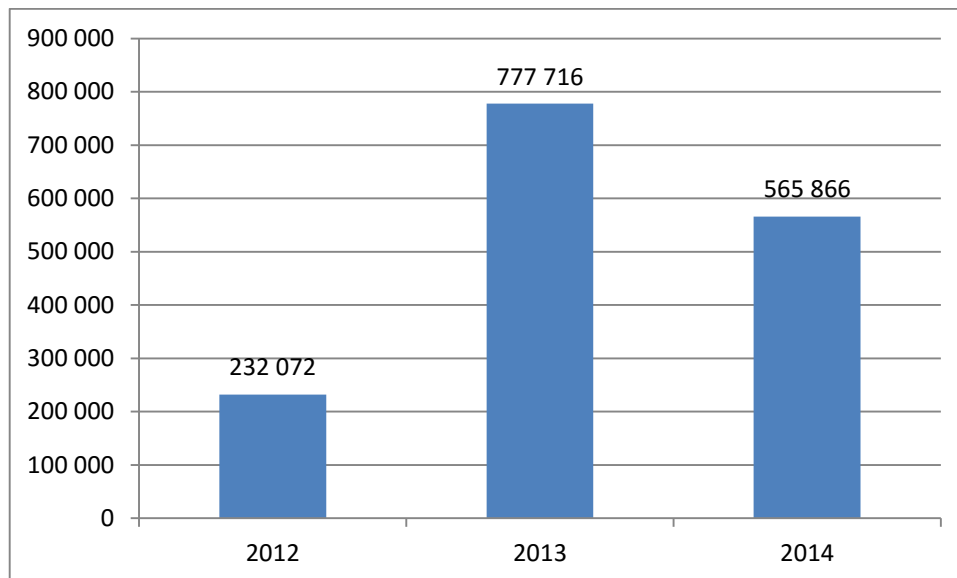
Ważny wskaźnikiem służącym do oceny sytuacji finansowej gminy jest wynik budżetu operacyjnego. Od roku 2011 zgodnie z ustawą o finansach publicznych Rada Gminy nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące. Wynik budżetu operacyjnego gminy (nadwyżka operacyjna, deficyt operacyjny) ilustruje czy gmina jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Jeśli wydatki bieżące są wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny) oznacza to, iż wydatki te realizowane są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe gminy. Wykonywanie zadań bieżących przez gminę odbywa się w tym wypadku kosztem sprzedaży jej majątku lub na skutek zaciągania nowych zobowiązań. Z kolei w sytuacji, gdy to dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących (nadwyżka operacyjna) oznacza to, iż gmina ma możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłatę wcześniejszego zadłużenia. Prawo finansów publicznych narzuca gminom obowiązek zrównoważenia budżetu w części operacyjnej jednocześnie dopuszczając możliwość finansowania tej części budżetu nadwyżką budżetową z lat ubiegłych oraz wolnymi środkami (art. 242 ustawy o finansach publicznych). W poniższej tabeli przedstawiono wydatki i dochody gminy w latach 2012-2014.

Tabela. Wynik operacyjny

	J.m.	2012	2013	2014
dochody bieżące	zł	24 511 726	29 088 879	25 936 011
wydatki bieżące	zł	24 279 655	28 311 162	25 370 145
wynik operacyjny	zł	232 072	777 716	565 866

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wykres. Wynik operacyjny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Analizując sytuację finansową Gminy Purda w oparciu o wynik operacyjny należy stwierdzić, że gmina lata 2012-2014 zakończyła nadwyżką operacyjną. W 2013 r. nadwyżka budżetowa była największa i wynosiła 777 716 zł. W 2014 r. nastąpił spadek nadwyżki finansowej o ok. 37,4% w odniesieniu do roku 2013 r., na skutek mniejszego przyrostu dochodów w porównaniu do poniesionych wydatków.

Analiza stanu zadłużenia w okresie 2012-2014

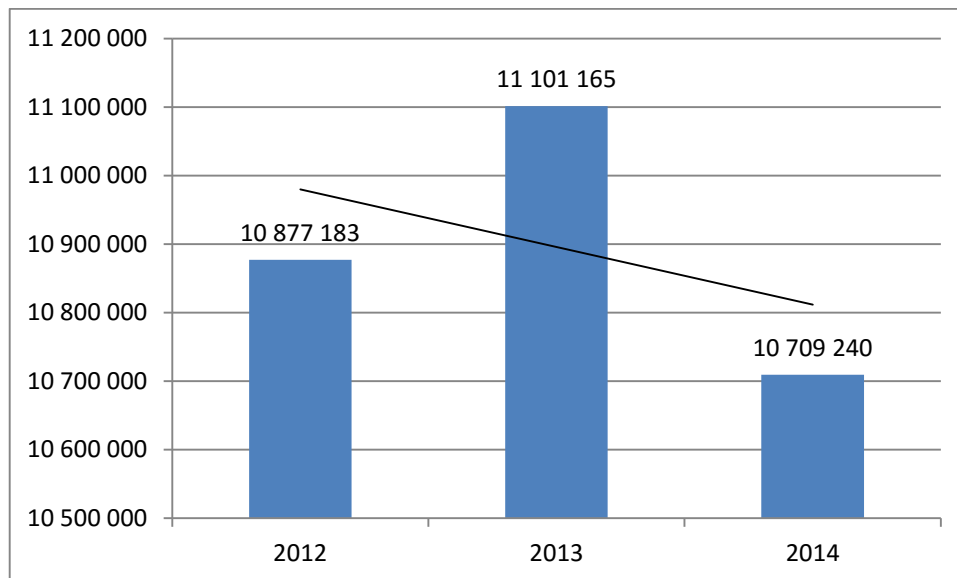
Zadłużenie gminy z tytułu kredytów na koniec 2014 roku wynosiło 10 709 240 zł i spadło o 391 925 zł w porównaniu do roku 2013. Wskaźnik zadłużenia informujący o udziale zobowiązań ogółem w dochodach ogółem wzrósł w roku 2014 r. do poziomu 36,3%.

Tabela. Wskaźnik zadłużenia

	J.m.	2012	2013	2014
Kwota długu	zł	10 877 183	11 101 165	10 709 240
Dochody ogółem	zł	25 613 692	31 690 736	29 505 320
Wskaźnik zadłużenia	zł	42,47%	35,03%	36,30%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wykres. Kwota długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik poziomu obsługi zadłużenia obrazuje udział wydatków na obsługę zadłużenia i spłat rat kapitałowych w dochodach ogółem. W latach 2012-2014 wskaźnik obsługi zadłużenia ukształtował się średnio poziomie 11,5%, z czego w 2014 r. miał najniższą wartość tj. 8,79%. Wartość wskaźnika jest na bezpiecznym poziomie pozwalającym na planowanie nowych działań.

Tabela. Wskaźnik obsługi długu

	J.m.	2012	2013	2014
Raty + odsetki	zł	3 539 610	3 743 399	2 592 381
Dochody ogółem	zł	25 613 692	31 690 736	29 505 320
Wskaźnik obsługi zadłużenia	zł	13,82%	11,81%	8,79%

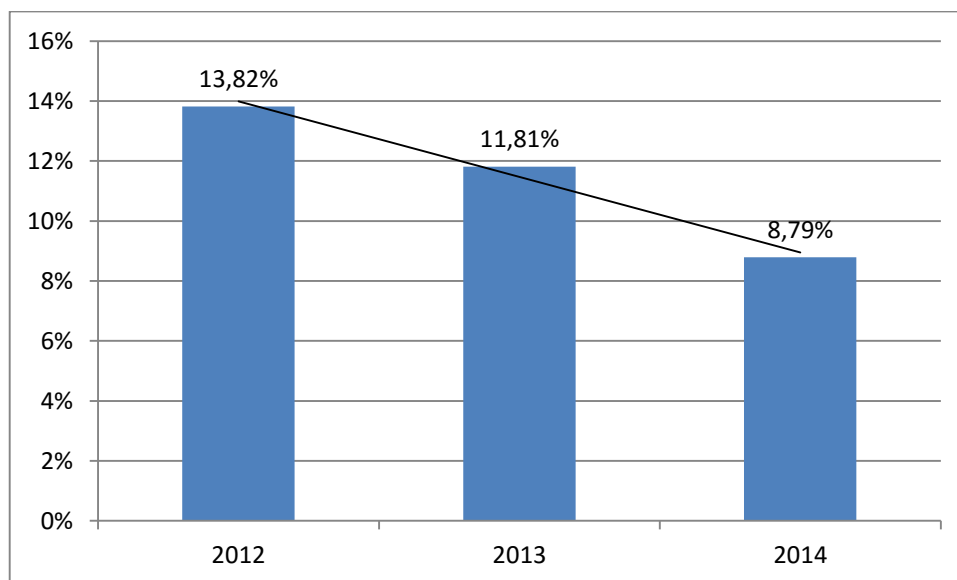
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Możliwości obsługi zadłużenia przez gminę w latach 2012-2014 przedstawiają się następująco:

1. W roku 2012 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 3 539 610 zł co stanowi 13,82% wykonanych w 2012 r. dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 2 904 853 zł oraz odsetki w kwocie 634 757 zł.
2. W roku 2013 łączna kwota spłaconych rat pożyczek, kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 3 743 399 zł, co stanowi 11,81% wykonanych na 2013 r. dochodów.

3. W 2014 r. łączna kwota spłaconych rat kredytów i odsetek od zaciągniętego długu wyniosła 2 592 381 zł, co stanowi 8,79% wykonanych w 2014 r. dochodów. Spłacono raty kapitałowe kredytów w wysokości 2 150 269 zł oraz odsetki w kwocie 442 112 zł

Wykres. Obsługa długu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy i Banku Danych Lokalnych

Analizując okres 2012-2014 można zauważyć polepszającą się sytuację finansową gminy związaną ze zmniejszającą się kwotą długu publicznego. Wskaźnik obsługi zadłużenia na poziomie 8,79% jest bardzo zadowalającym wynikiem, również wskaźnik zadłużenia uległ obniżeniu z wartości 42,47% w roku 2012 do 36,30% w roku 2014. Kondycja finansowa gminy umożliwia zatem realizację nowych zadań. Wartość wskaźników zadłużenia oraz obsługi zadłużenia wskazują na bezpieczne zarządzania środkami publicznymi oraz umożliwiają zaciąganie nowych zobowiązań.

1.6.6 Kapitał społeczny (liczba organizacji pozarządowych, aktywność mieszkańców)

Współpracę z organizacjami pozarządowymi reguluje uchwalany przez Radę Gminy w Purdzie roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na terenie Gminy Purda. Program stanowi element polityki społeczno-finansowej Gminy. Zgodnie z zapisami programu jego celem nadrzędnym jest *lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców gminy*.

W programie zawarto także cele szczegółowe:

- 1) kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w gminie, poprzez tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych, wsparcie aktywności obywatelskiej

- mieszkańców gminy, umacnianie w społeczeństwie poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
- 2) promocja postaw obywatelskich i prospołecznych, przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu,
 - 3) poprawa jakości życia mieszkańców poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych w zakresie oświaty, sportu, zdrowia i opieki społecznej oraz bezpieczeństwa,
 - 4) racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych,
 - 5) wzmacnianie potencjału i możliwości organizacji działających lub chcących działać na obszarze gminy.

W Gminie Purda działa stosunkowo dużo stowarzyszeń i organizacji pozarządowych. Najwięcej ma na celu działanie w sferze społeczno-kulturalnej ekologicznej, sportowej. W gminie działają również organizacje wspierające osoby niepełnosprawne, rodziny i osoby w trudnej sytuacji życiowej oraz osoby bezrobotne.

Frekwencja wyborcza w Gminie Purda

Aktywne uczestnictwo w wyborach świadczyć może o zaangażowaniu mieszkańców gminy oraz o wysokim potencjalnie społecznym tej grupy. Niestety w Gminie Purda frekwencja na przestrzeni analizowanego okresu nie przekracza 50% bez względu na rodzaj wyborów.

Frekwencja wyborcza na przestrzeni lat w wyborach samorządowych nie przekracza 50%. W roku 2010 frekwencja w wyborach na Wójta wyniosła blisko 41,81%, do Rady Gminy 44,79% (średnia w Regionie: 52,7% w kraju: 47,4%).

Niższa frekwencja występuje w przypadku wyborów ogólnopolskich, np. w wyborach na urząd Prezydenta RP w roku 2010 wyniosła 47,41% (średnia w Regionie: 49,74% w kraju: 55,31%), w roku 2015 wyniosła 44,99% (średnia w Regionie: 48,09% w kraju: 55,34%).

2. Badanie mieszkańców

W ramach opracowania strategii, wśród mieszkańców gminy, zostały przeprowadzone badania ankietowe. W badaniach wzięło udział 359 mieszkańców z 37 miejscowości w gminie.

Tabela 1. Ocena jakości i dostępności usług na terenie gminy

Wyszczególnienie		złe	dostateczne	dobre	bardzo dobre
Przedszkola	jakość	13	67	221	0
	dostępność	19	66	225	0
Szkoły podstawowe	jakość	19	65	224	0
	dostępność	13	53	243	0
Gimnazja	jakość	35	122	104	0
	dostępność	56	108	109	0
Opieka społeczna	jakość	70	147	60	0
	dostępność	87	121	67	0
Opieka zdrowotna	jakość	112	128	48	0
	dostępność	114	114	62	0
Oferta sportowo-rekreacyjna	jakość	150	102	42	0
	dostępność	154	102	44	0
Oferta kulturalna	jakość	171	97	23	1
	dostępność	181	92	26	0

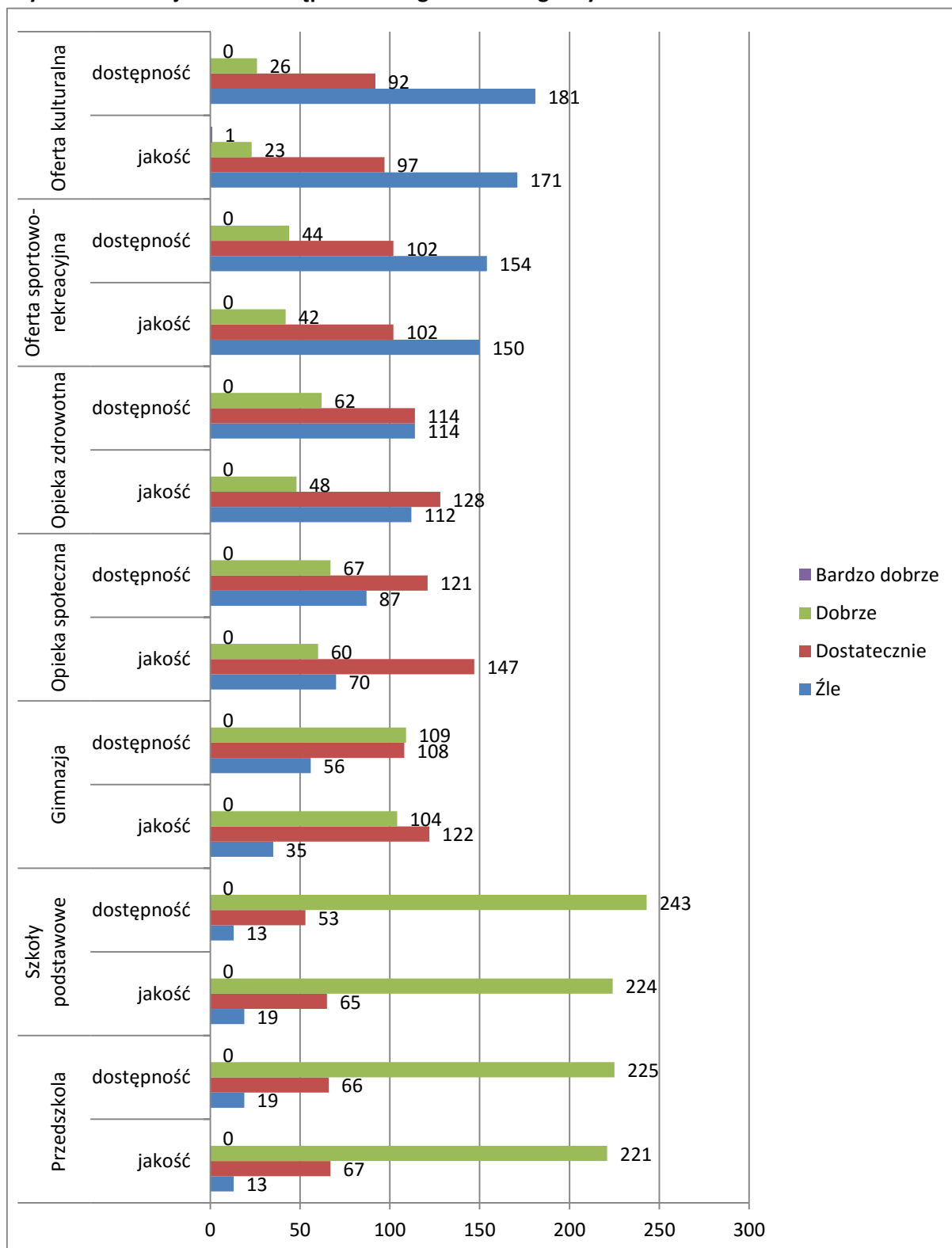
Źródło: Badania własne

W pierwszej części ankietowani oceniali dostępność usług na terenie gminy, jako dobre mieszkańcy Gminy Purda uznali; dostępność szkół podstawowych - 243 wskazania oraz ich jakość - 224 osoby. Pozytywną oceną cieszyły się również przedszkola w regionie. Ankietowani jako dobrą, uznali dostępność tych placówek (225), natomiast 221 respondentów wystawiło taką samą ocenę, co do jakości przedszkoli w gminie. (Wyk. 1, Tab. 1).

Wśród ocen negatywnych wystawianych przez ankietowanych, największą ilością wskazań charakteryzowała się dostępność oferty kulturalnej w gminie, którą źle oceniali 181 respondentów. Z kolei jakość tej oferty jako złą zaznaczyło 171 mieszkańców. Z analizy zebranych danych wynika również, że druga najniżej ocenioną usługą w gminie była oferta sportowo -rekreacyjną; odpowiednio 154 osoby wypowiedziały swój negatywny stosunek co do dostępności tego rodzaju usług, jakość niewiele mniej bo 150 ankietowanych (Wyk.1) (Tab. 1)

Jakość opieki społecznej na terenie Gminy Purda mieszkańcy w większości uznali jako dostateczną- 147 wskazań. Należy zauważyć, że w ankiecie tylko jedna osoba wystawiła ocenę bardzo dobrą i dotyczyła ona jakości usług oferty kulturalnej (Tab. 1).

Wykres 1. Ocena jakości i dostępności usług na terenie gminy

Źródło: Badania własne

Tabela 2. Ocena warunków życia w gminie

Wyszczególnienie	złe	dostateczne	dobrze	bardzo dobre
Lokalny rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie gminy)	269	48	16	0
Gospodarka nieruchomościami - budownictwo mieszkaniowe	92	131	64	13
Bezpieczeństwo mieszkańców	71	129	111	8
Sieć oświetlenia ulicznego	118	101	88	22
Sieć wodociągowa	72	88	134	30
Sieć kanalizacyjna	148	73	78	25
Sieć gazowa	173	43	50	30
Sieć energetyczna	41	75	166	66
Dostęp do szerokopasmowego Internetu	164	81	56	21
Sieć telekomunikacyjna	89	87	125	25
Dostępność parkingów	151	108	48	16
Stan nawierzchni dróg	223	61	24	4
Transport publiczny	154	112	53	5
Atrakcyjność inwestycyjna gminy	123	115	73	6
Baza noclegowa	136	108	61	7
Baza gastronomiczna	185	98	31	2
Oferta turystyczna gminy	125	132	57	7
Świadomość ekologiczna mieszkańców	119	134	67	8
Stan środowiska naturalnego	56	133	111	22
Ład i estetyka Gminy	74	163	84	12
Działalność Urzędu Gminy	86	132	79	29

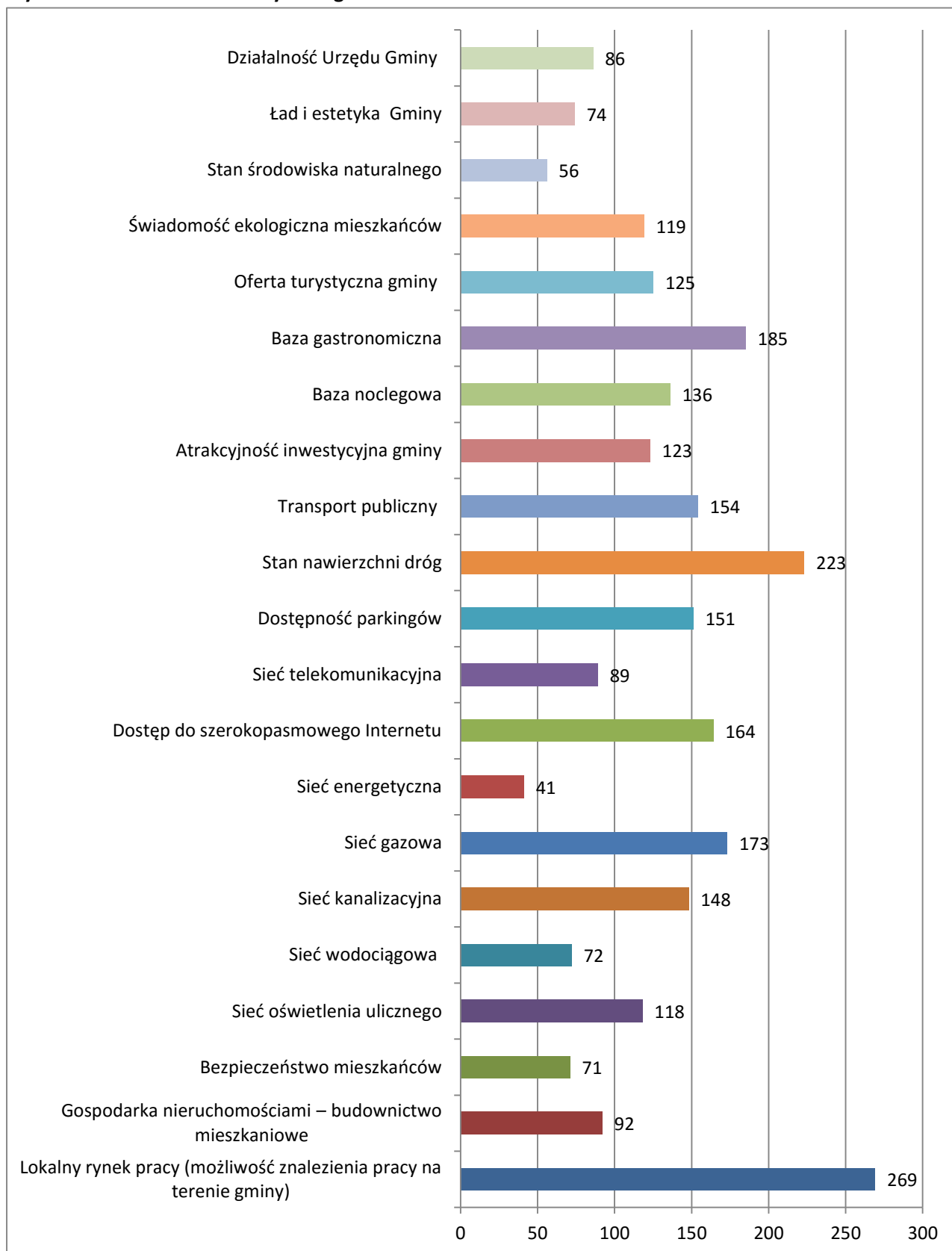
Źródło: Badania własne

Drugą część badania opinii ankietowanych, stanowiła ocena warunków życia w gminie. Na podstawie zebranych danych w formie wykresów stwierdzono, iż najwyższą oceną cieszy się sieć energetyczna na terytorium gminy. Blisko 166 respondentów (Wyk. 4), uznało infrastrukturę sieci energetycznej jako dobrą. Natomiast wśród ocen bardzo dobrych 66 - odpowiedzi (Wyk. 5).

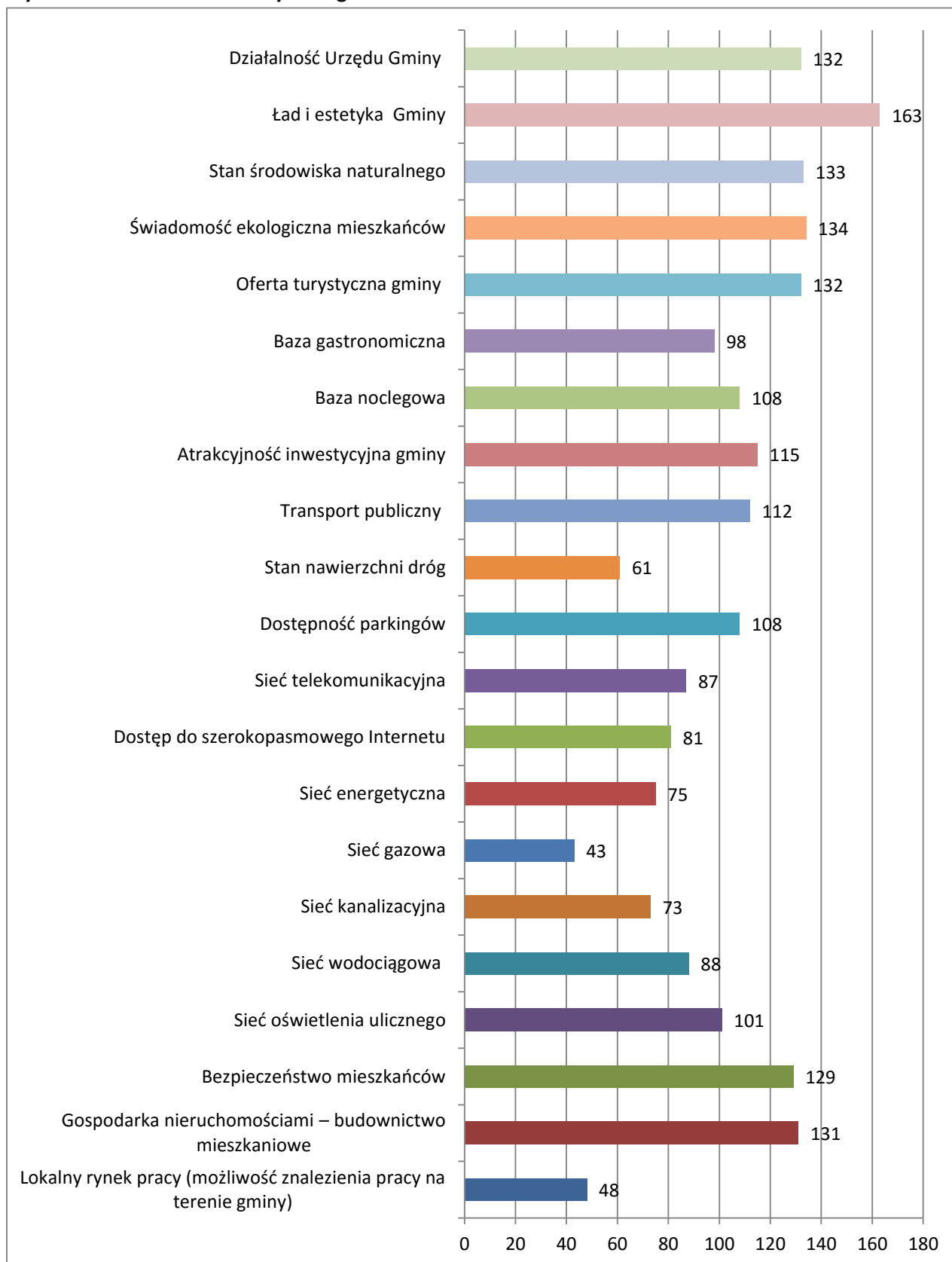
Dostatecznie mieszkańcy ocenili odpowiednio ład i estetykę gminy - 163 wskazania, stan środowiska naturalnego 133 - osoby oraz gospodarkę nieruchomościami 131- respondentów (Wyk. 3).

Wśród negatywnych ocen mieszkańców najczęściej wskazań kierowanych było na lokalny rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie gminy) - 269 osób oceniło źle (Wyk 2). Stan nawierzchni dróg w Gminie Purda oceniło jako zły niewiele mniej bo 223 ankietowanych (Wyk 2)(Tab. 2).

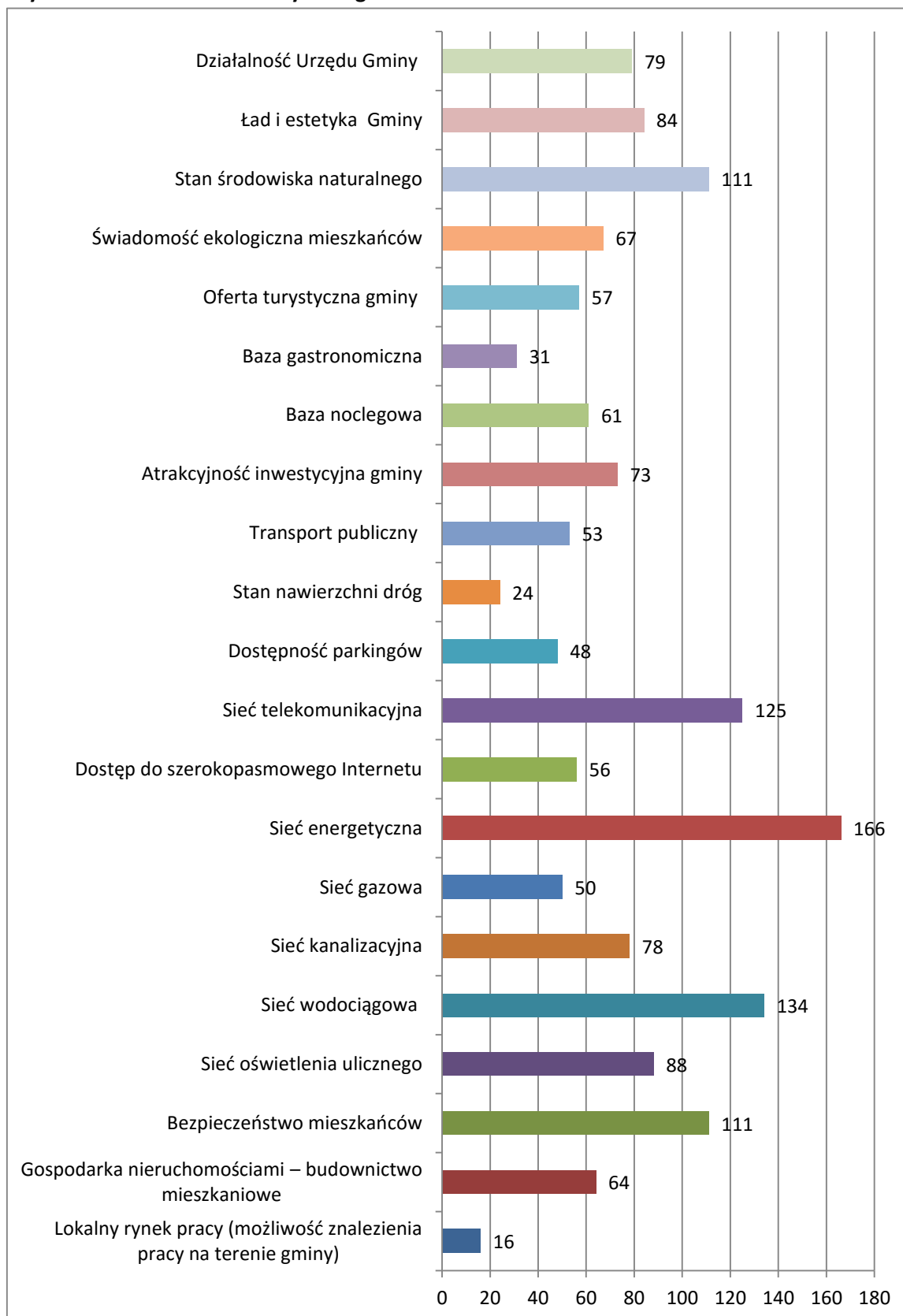
Wykres 2. Ocena warunków życia w gminie- zła

Wykres 3. Ocena warunków życia w gminie- dostateczna

Wykres 4. Ocena warunków życia w gminie- dobra

Wykres 5. Ocena warunków życia w gminie –bardzo dobra

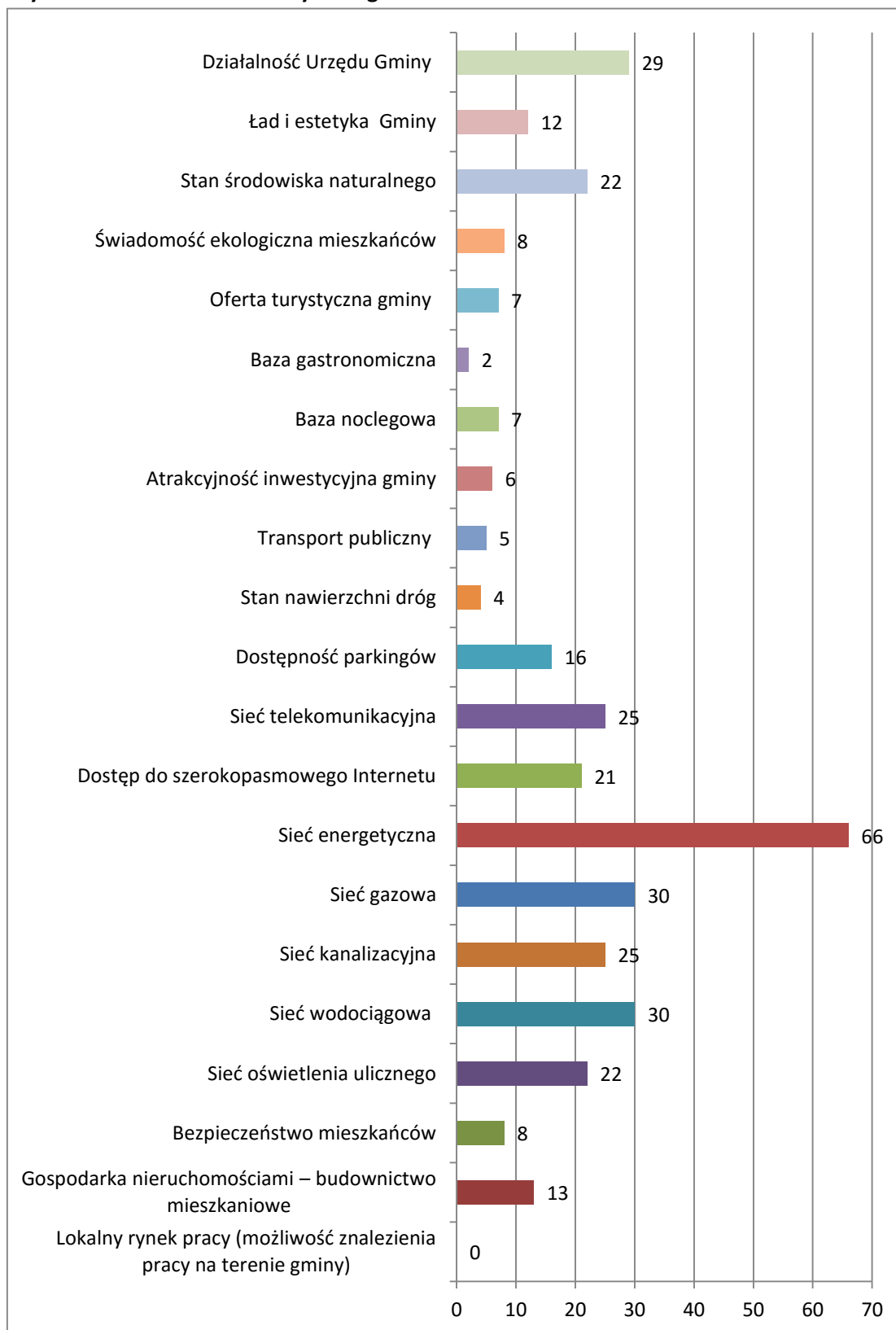

Tabela.3 Jaką gminą powinna być Gmina Purda

Wyszczególnienie	Wskazanie (X)
Ośrodek turystyczny - hotele, pensjonaty, agroturystyka, lokale gastronomiczne, instytucje obsługi ruchu turystycznego	226
Ośrodek rolniczy - przetwórnictwo produktów rolnych i zwierzęcych, jednostki obsługujące rolnictwo	109
Ośrodek produkcji ekologicznej żywności - produkcja ekologicznej żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego	151
Ośrodek kulturalny - imprezy kulturalne, dziedzictwo kulturalnego- rękodzieło lokalni twórcy	170
Ośrodek szkoleniowy - szkoły, szkolenia konferencje na bazie istniejących ośrodków wypoczynkowych	135
Ośrodek przemysłowy - więcej zakładów przemysłowych	146
Ośrodek handlowy - więcej magazynów, hurtowni, sklepów	102
Ośrodek (proszę wymienić jaki?)	19

Źródło: badania własne

W trzeciej części ankiety mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na temat „Jaką gminą powinna być Gmina Purda?”. Na podstawie analizy zawartych danych (Tab. 3) respondenci najchętniej widzieliby swoją gminę jako ośrodek turystyczny (hotele, pensjonaty, agroturystyka, lokale gastronomiczne, instytucje obsługi ruchu turystycznego) - 226 wskazań. Pokrywa się to poniekąd z wynikami dotyczącymi warunków życia w gminie, ponieważ poprawiłoby to lokalny rynek pracy, który mieszkańcy określili jako zły poprzednich częściach ankiety (Wyk. 3). Spora liczba ankietowanych wskazuje też ośrodek przemysłowy (146 osób).

W związku z tym, iż mieszkańcy Gminy Purda ocenili źle jakość i dostępność oferty kulturalnej w gminie (Wyk. 1) (Tab. 1) w przyszłości chcieliby widzieć swoją gminę wzbogaconą w ośrodek kulturalny- 170 wskazań.

Z analizy danych przeprowadzonych w ankiecie wynika, iż spora liczba osób widzi przyszłość gminy w produkcji ekologicznej żywności- 151.

Tabela 4. Ważność zadań Gminy Purda.

Wyszczególnienie	Ocena
Modernizacja i rozbudowa dróg i parkingów na terenie gminy	4,42
Budowa parkingów	2,67
Większy udział gminy w działaniach na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców	3,66
Działania gminy w celu promowania i kreowania jej wizerunku.	3,32
Rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenie gminy	3,39
Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji w miejscowościach z terenu gminy	4,01
Wspieranie oświaty na terenie gminy	3,76
Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw na terenie gminy	3,72
Wspieranie przez gminę informacji na temat ekologii	3,1
Wspieranie rozwoju bazy agroturystycznej	3,17
Wspieranie rozwoju turystyki na terenie gminy	3,31
Rozbudowa sieci wodociągowej	3,8
Wspieranie działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa publicznego	3,65
Rozwój budownictwa komunalnego	3,26
Wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie rozwoju sportu, rekreacji i turystyki	3,6
Wspieranie inicjatyw mieszkańców w zakresie kultury , zachowania lokalnej tradycji, edukacji i ochrony dziedzictwa przyrodniczego	3,49
Wspieranie z inicjatyw mieszkańców w zakresie rozwoju lokalnego i rozwoju przedsiębiorczości	3,66

Źródło: Badania własne

W ostatnim pytaniu ankiety respondenci zostali poproszeni o wskazanie w skali od 1 do 5 (gdzie 1 oznacza - mało istotne zadanie, a 5 - bardzo pilne) ważności zadań Gminy Purda. Priorytetowymi zadaniami jakie powinna realizować gmina, to zdaniem mieszkańców: Modernizacja i rozbudowa dróg i parkingów na terenie gminy (średnia 4,42) oraz Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji w miejscowościach z terenu gminy (średnia 4,01). Zdaniem respondentów kolejnymi ważnym zadaniem do zrealizowania przez gminę jest: Wspieranie oświaty na terenie gminy (średnia 3.76) (Tab. 4).

3. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego gmin z terenu powiatu olsztyńskiego

1. Metodologia

Na potrzeby analizy stworzono odrębny wskaźnik poziomu rozwoju gospodarczego. Jego koncepcja zbudowana jest na podstawie istniejących wskaźników tego typu oraz na podstawie dostępności danych składowych dla danego poziomu agregacji danych - w tym przypadku gmin. Większość wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego oparta jest na kilku jego aspektach. Najbardziej znany wskaźnik Human Development Index (HDI) oraz jego odpowiednik LHDI (Local Human Development Index) liczony przez UNDP, jedną z agend ONZ dla regionów Polski zbudowane są z trzech obszarów: zamożność, poziom edukacji oraz jakość zdrowia. Pierwszy obszar jest najczęściej mierzony PKB per capita, kolejny powszechnością edukacji lub wynikami egzaminów okresowych, a ostatni średnią długością trwania życia lub wskaźnikami umieralności.

W niniejszym badaniu powyższe obszary zostały zmodyfikowane dla uzyskania pełniejszego przekroju wybranych gmin. Dołączono więc kategorię migracji. Ponadto zmieniono wskaźniki składowe w danych obszarach. To z kolei wynika z kiepskiej dostępności danych dla stopnia agregacji dla poziomu gmin. W efekcie zastosowano następujące wskaźniki składowe:

Zamożność: udział gminy w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku PIT na 1 mieszkańca.

Wskaźnik ten doskonale oddaje średni poziom dochodu brutto mieszkańców, ponieważ stanowi ich stałą część. Wskaźnik powinien być jak najwyższy. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Edukacja: średni gminny wynik egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki. Wskaźnik ten znacznie lepiej oddaje poziom wiedzy i umiejętności uczniów niż wyniki egzaminów w szkołach podstawowych. Oddaje precyzyjnie poziom edukacji danej szkoły i ucznia, co ma na celu sam egzamin gimnazjalny. Korzystny jest wysoki poziom wskaźnika. Dane pochodzą z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży.

Przedsiębiorczość: ilość prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców.

Zastępuje kategorię Zdrowie, ponieważ nie istnieją dla niej wskaźniki odpowiednio oddające rzeczywisty poziom opieki zdrowotnej w gminach. Przedsiębiorczość będzie mierzona ilością prywatnych podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców. Im więcej takich podmiotów, tym większą przedsiębiorczością wykazują się obywatele i tym lepsze warunki do prowadzenia działalności znajdują się w gminie. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Migracje: saldo migracji na 1000 osób. Wydaje się ono być najpełniejszym wskaźnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego ponieważ ukazuje oceny mieszkańców danego obszaru. Jeśli więcej osób osiedla się w gminie, oznacza to, że więcej osób uważa życie tam za dające im satysfakcję. W odwrotnej sytuacji ocena jest negatywna. Wysokie saldo świadczy o korzystnych warunkach życia. Dane pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzyskane wyniki należy ujednolicić. Polega to na obliczeniu stosunku danego wyniku do wyniku najwyższego. I tak maksymalna wielkość to 1, a minimalna 0. W przypadku salda migracji, do każdego wyniku należy dodać wartość bezwzględną wyniku minimalnego, tak, aby móc obliczyć stosunek do wartości maksymalnej w przedziale 0 do 1. Przy tworzeniu wskaźnika zbiorczego obliczono średnią arytmetyczną ze wszystkich składowych, co w efekcie dało wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Ze względu na ujednolicenie wyników ma on charakter wyłącznie porównawczy wśród badanych gmin.

W próbie starano uwzględnić wszystkie gminy powiatu olsztyńskiego, bez wyróżnienia gmin miejskich, wiejskich i wiejsko-miejskich, aby pokazać różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego w wymiarze bezwzględnym. Wszystkie dane pochodzą z roku 2014.

2. Wskaźnik rozwoju społeczno-gospodarczego

Tabela poniżej przedstawia wyniki wskaźnika społeczno-gospodarczego, który powstał przez wyliczenie średniej arytmetycznej dla indywidualnych wskaźników wszystkich podobszarów dla każdej z gmin powiatu olsztyńskiego.

Tabela 1. Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014.

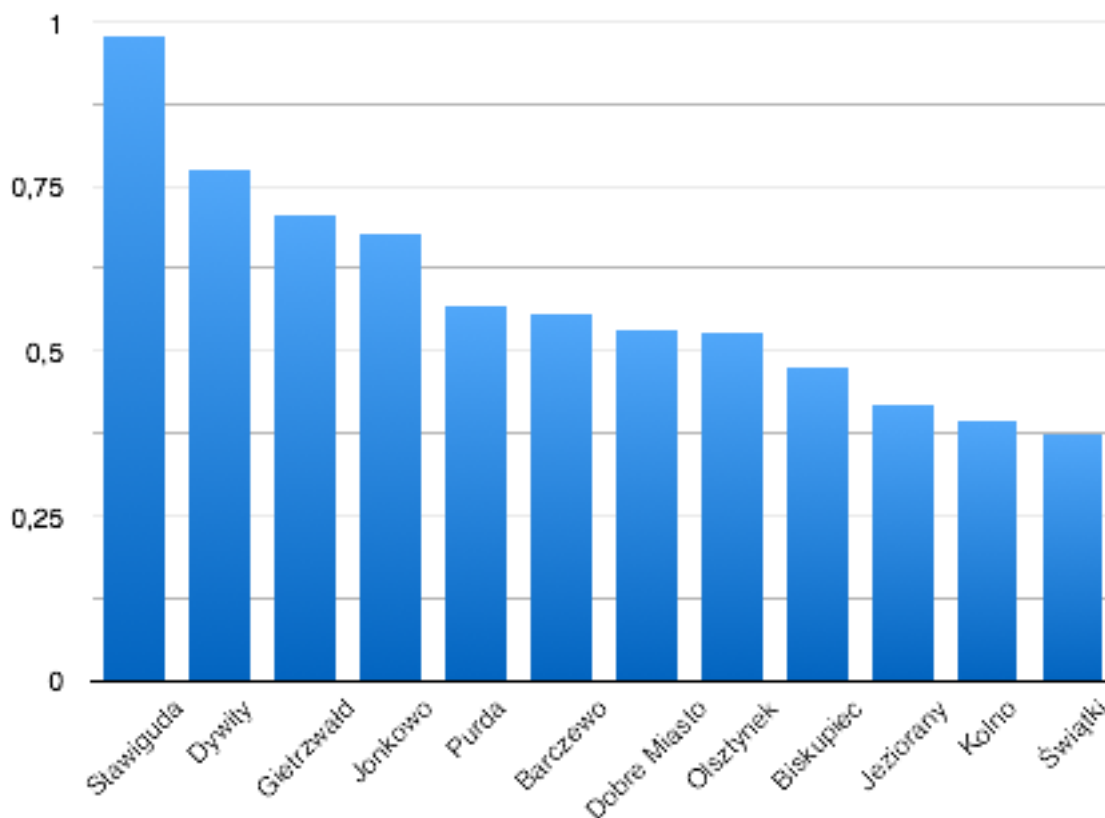
Lp.	Gmina	Wskaźnik
1	Stawiguda	0,978
2	Dywity	0,775
3	Gietrzwałd	0,707
4	Jonkowo	0,677
5	Purda	0,568
6	Barczewo	0,554
7	Dobre Miasto	0,533
8	Olsztynek	0,526
9	Biskupiec	0,476
10	Jeziorany	0,418
11	Kolno	0,394
12	Świątki	0,373

Źródło. Opracowanie własne

Zdecydowanie najwyższy wynik osiągnęła Stawiguda. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego drugich w kolejności Dywit jest sporo niższy. Natomiast różnica między Dywitami, a trzecim Gietrzwałdem jest już znacznie mniejsza. Jeszcze mniej traci czwarte Jonkowo. Grupa kolejnych gmin (Purda, Barczewo, Dobre Miasto, Olsztynek) ma już sporą stratę. Kolejny Biskupiec plasuje się równo

pomiędzy ósmym Olsztyńkiem, a dziesiątymi Jezioranami. Natomiast Kolno i Świątki mają już zauważalnie niższe wyniki od pozostałych gmin.

Wykres 1. Wartości wskaźnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin powiatu olsztyńskiego w roku 2014

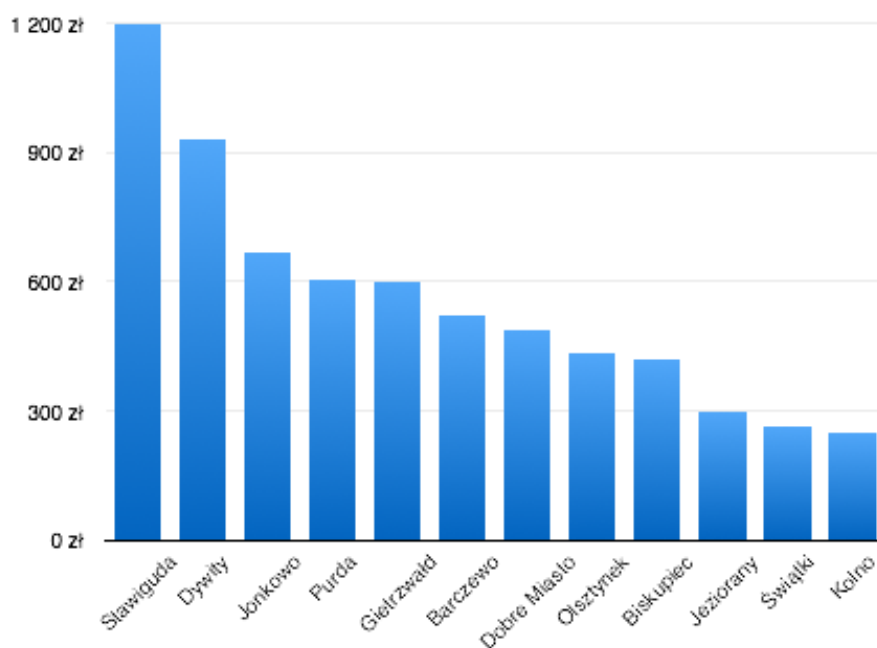
Źródło. Opracowanie własne

Wizualizacja graficzna pozwala dostrzec, że gminy powiatu olsztyńskiego można podzielić na trzy grupy w zależności od wartości wskaźnika. Pierwszą grupę stanowi sama Stawiguda ze wskaźnikiem wyższym o około 20%. Kolejną grupą to Dywity, Gietrzwałd i Jonkowo. Różnice między nimi są niższe niż 10%. Trzecia grupa to pozostałe gminy, które osiągają wskaźniki zauważalnie słabsze od pierwszej czwórki.

3. Wskaźniki podobszarów

a) zamożność

Wykres 2. Dochody gmin powiatu olsztyńskiego z podatku PIT na 1 mieszkańca w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze zamożności dwie gminy znacząco odstają od pozostałych, tj. Stawiguda, której mieszkańcy osiągają średnio niemal 30% wyższe dochody niż mieszkańcy Dywit oraz Dywity, gdzie zarabia się średnio prawie 40% lepiej niż w Jonkowie. Wśród pozostałych gmin nie ma znacznych różnic. Zaznaczyć jednak należy, że w przypadku trzech ostatnich (Jeziorany, Świątki, Kolno) występuje zauważalna strata do reszty badanych obszarów.

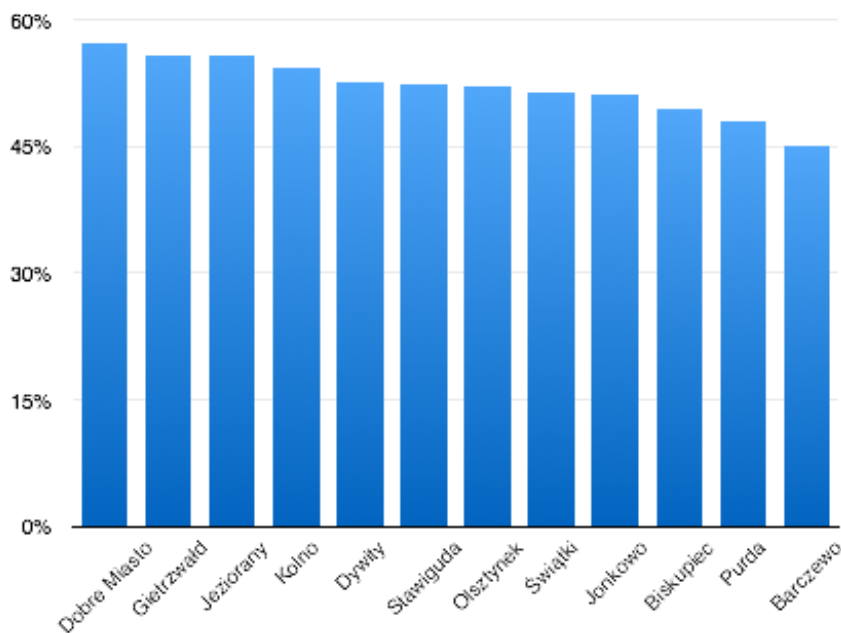
Tabela 2. Wartości wskaźnika podobszaru zamożności gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar zamożności
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,776
3	Jonkowo	0,555
4	Purda	0,502
5	Gietrzwałd	0,502
6	Barczewo	0,434
7	Dobre Miasto	0,406
8	Olsztynek	0,360
9	Biskupiec	0,349
10	Jeziorany	0,248
11	Świątki	0,219
12	Kolno	0,209

Źródło. Opracowanie własne

b) edukacja

Wykres 4. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego i matematyki w gimnazjach gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

Podobszar edukacji, w przeciwieństwie do zamożności, charakteryzuje się niewielką dysproporcją wyników. Różnica wyników najlepszej (Dobre Miasto) i najslabszej (Barczewo) gminy wynosi jedynie 12,25 punktu procentowego. Oznacza to, że najlepsza gmina jest lepsza o niecałe 30% od obszaru najslabszego. Szczególnie wyrównany poziom osiągają gminy na miejscach 5-9 (Dywity, Stawiguda, Olsztynek, Świątki, Jonkowo).

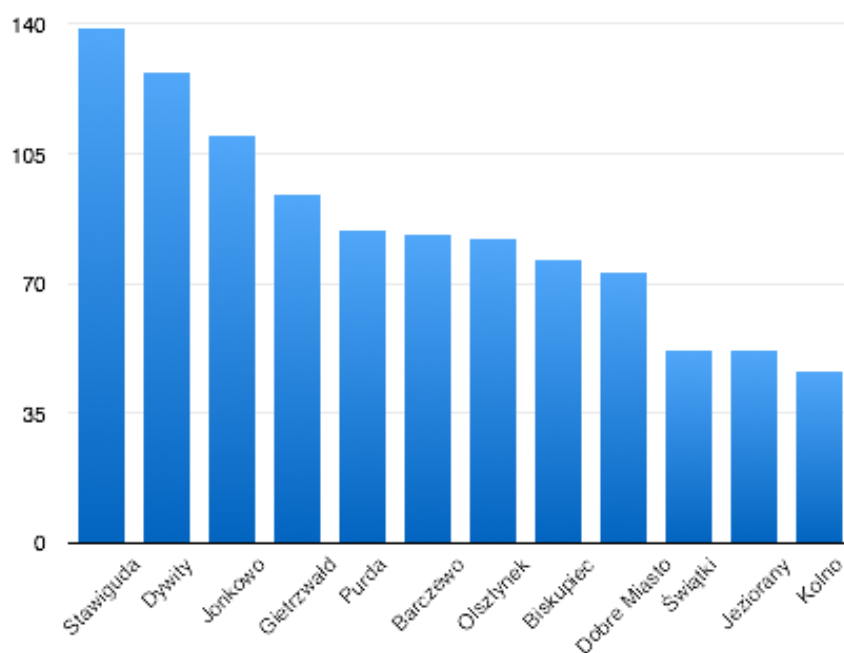
Tabela 3. Wartości wskaźnika podobszaru edukacji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar edukacji
1	Dobre Miasto	1,000
2	Gietrzwałd	0,976
3	Jeziorany	0,976
4	Kolno	0,948
5	Dywity	0,920
6	Stawiguda	0,914
7	Olsztynek	0,912
8	Świątki	0,896
9	Jonkowo	0,892
10	Biskupiec	0,865
11	Purda	0,839
12	Barczewo	0,786

Źródło. Opracowanie własne

c) przedsiębiorczość

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tysięcy mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W obszarze przedsiębiorczości występuje bardziej zauważalne zróżnicowanie wyników wśród trzech wiodących gmin (Stawiguda, Dywity, Jonkowo). Różnica między Stawigudą a Dywitami jest mniejsza niż 10%. Jonkowo traci już ponad 15%, i w podobnym stosunku jest lepsze od czwartego Gietrzwałdu. Jednak gminy na miejscach 4-9 (Gietrzwałd, Purda, Barczewo, Olsztynek, Biskupiec i Dobre Miasto) osiągają bardzo zbliżone wyniki. Ostatnia grupa gmin (Świątki, Jeziorany, Kolno) traci już bardzo dużo, jednak między sobą znacznie się nie różni.

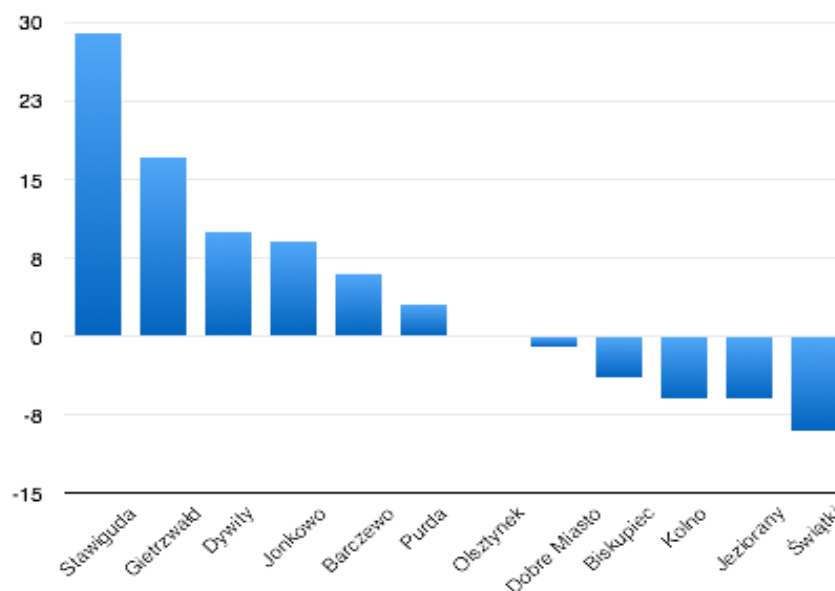
Tabela 4. Wartości wskaźnika podobszaru przedsiębiorczości gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Podobszar przedsiębiorczości
1	Stawiguda	1,000
2	Dywity	0,913
3	Jonkowo	0,789
4	Gietrzwałd	0,672
5	Purda	0,603
6	Barczewo	0,595
7	Olsztynek	0,586
8	Biskupiec	0,544
9	Dobre Miasto	0,523
10	Świątki	0,376
11	Jeziorany	0,370
12	Kolno	0,331

Źródło. Opracowanie własne

d) migracje

Wykres 7. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w gminach powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Źródło. Opracowanie własne

W podobszarze migracji ponad połowa gmin osiągnęła wynik dodatni. Znacząco wybijają się jednak tylko dwie gminy: Stawiguda oraz Gietrzwałd, przy czym pierwsza ma o ponad jedną trzecią lepszy

wynik niż druga. Podobna różnica jest między Gietrzwałdem a trzecimi Dywitami. Później wyniki aż tak mocno już się nie różnią - w przedziale 10 do -9 różnice są rzędu 1 do 3 osób na 1000 mieszkańców.

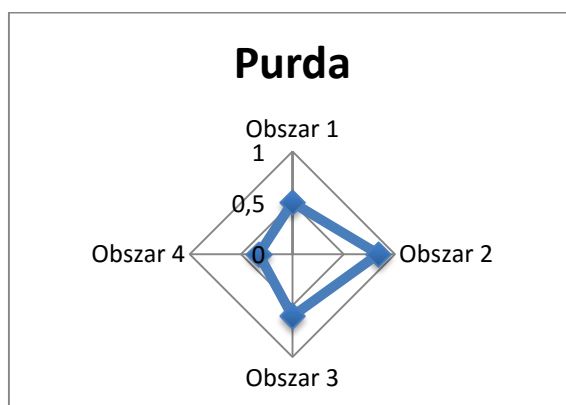
Tabela 5. Wartości wskaźnika podobszaru migracji gmin powiatu olsztyńskiego w 2014 roku

Lp.	Gmina	Obszar 4
1	Stawiguda	1,000
2	Gietrzwałd	0,678
3	Dywity	0,494
4	Jonkowo	0,474
5	Barczewo	0,402
6	Purda	0,326
7	Olsztynek	0,247
8	Dobre Miasto	0,204
9	Biskupiec	0,146
10	Kolno	0,087
11	Jeziorany	0,080
12	Świątki	0,000

Źródło. Opracowanie własne

Poniższe wykresy przedstawiają wyniki wskaźników obszarów poszczególnych gmin. Rozkład rombu świadczy o tym, które obszary są silną stroną danych JST. Romb wydłużony w stronę jednego obszaru oznacza jego wysoką wartość, zaś spłaszczony w stronę innego obszaru oznacza jego niską wartość.

Wykres. Wyniki wskaźników obszarów Gminy Purda

Źródło. Opracowanie własne

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT obejmuje analizę zewnętrzną gminy, (okazje i zagrożenia płynące z zewnątrz) oraz analizę wewnętrzną (mocne i słabe strony gminy). Nazwa SWOT pochodzi od angielskich słów: **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia).

Formułowanie strategii gminy przy pomocy analizy SWOT składa się z sześciu etapów: cztery pierwsze należą do analizy, a dwa następne to czynności związane z wyborem strategii gminy.

ETAP I - Tworzenie listy odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące profilu i zakresu działalności gminy, określenia głównych potrzeb gminy.

ETAP II - Tworzenie listy odpowiedzi dotyczących otoczenia gminy. W tym etapie określamy makrootoczenie (otoczenie dalsze) oraz mikrootoczenie (otoczenie bliższe gminy) w kategoriach szans i zagrożeń.

ETAP III - Określenie słabych i mocnych stron gminy i skupienie się na wewnętrznych zasobach gminy.

ETAP IV - Określanie bieżącej sytuacji gminy w kontekście przewidywanych szans oraz zagrożeń występujących w otoczeniu.

ETAP V - Formułowanie wariantów strategicznych dla gminy i funkcjonalnych programów rozwoju.

ETAP VI Przygotowanie planu strategicznego, który jest wypadkowo słabych i mocnych stron organizacji w powiązaniu z szansami oraz zagrożeniami.

W wyniku analizy przeprowadzonej w trakcie sondażu społecznego uzyskano następującą ocenę wewnętrznych i zewnętrznych warunków rozwoju gminy:

Tabela. Analiza SWOT Gminy Purdy

Mocne strony
<ul style="list-style-type: none">- Dobre położenie komunikacyjne (drogowe);- Bezpośrednie sąsiedztwo z dużym ośrodkiem wzrostu jakim jest Olsztyn- Bliskie położenie (46,5 km) od regionalnego portu lotniczego w Szymanach k. Szczytna;- Brak uciążliwego dla środowiska przemysłu- Bogactwo kulturowe i etniczne - Warmia;- Bogate i czyste środowisko przyrodnicze;- Możliwość rozwoju produkcji żywności ekologicznej- Istniejący potencjał produkcyjny do zagospodarowania (wolne tereny)- Położenie wśród lasów i jezior;- Idealne tereny do turystyki aktywnej i kwalifikowanej- Duże zasoby ludzkie do wykorzystania przez potencjalnych inwestorów;- Bogate tradycje historyczne
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">- Płytki rynek pracy o niekorzystnej strukturze branżowej;- Niewystarczające dochody gminy- Niskie dochody mieszkańców gminy;- Zły stan dróg powiatowych i gminnych;- Niewystraszająca ilość i jakość chodników i oświetlenia;- Niedostateczny stan infrastruktury techniczno-środowiskowej;- Rozproszenie osadnictwa na terenie gminy - wysokie koszty budowy infrastruktury- Ograniczona dostępność infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej;- Mała ilość szlaków turystycznych i słabe zagospodarowanie turystyczne gminy- Słabo rozwinięta baza sportowa- Ograniczony dostęp do linii brzegowej jezior- Bardzo mała aktywność i słaba integracja mieszkańców;- Brak ogólnodostępnego internetu szerokopasmowego;- Brak animatorów lokalnych, którzy pociągnęli by za sobą mieszkańców,- Mała liczba aktywnych organizacji pozarządowych,- Postępująca degradacja gospodarcza i społeczna terenów byłych państwowych gospodarstw rolnych- Niewystarczające działania marketingowe gminy;

Szanse

- Pozytywne oddziaływanie Olsztyna;
- Współpraca gmin aglomeracji olsztyńskiej;
- Suburbanizacja Olsztyna;
- Turystyczna funkcja województwa warmińsko-mazurskiego;
- Wykorzystanie atutów do rozwoju turystyki;
- Wzrost zainteresowania turystycznego Warmią
- Wzrost zapotrzebowania na aktywne formy wypoczynku;
- Możliwość korzystania ze środków pomocowych Unii Europejskiej;
- Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości (szkolenia, promocja firm, większy dostęp do informacji)
- Inwestycje poprawiające jakość życia ludności i zwiększających możliwości rozwoju gminy
- Promocja gminy;

Zagrożenia

- Wzrost dominującej roli Olsztyna
- Presja Olsztyna na ościennie gminny, m. in. terytorialna
- Rosnąca konkurencja ze strony innych samorządów (Gietrzwałd, Dywity, Stawiguda);
- Nierównomierny rozwój miejscowości na terenie gminy;
- Położenie gminy na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych kraju;
- Odpływ wykwalifikowanej kadry - atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży;
- Niski przyrost naturalny,
- Starzenie się społeczeństwa
- Długotrwałe bezrobocie;
- Brak meldunku wśród nowych mieszkańców,
- Opłacanie podatków w Olsztynie

Źródło: opracowanie własne

5. Wizja rozwoju Gminy Purda

Strategia Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 powstała na podstawie przeprowadzonych warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli środowisk lokalnych. W trakcie spotkań zidentyfikowano i usystematyzowano obszary problemowe gminy. Na tej podstawie określono problemy, cele oraz działania zawarte w strategii.

Metoda uspołeczniiona tworzenia strategii jest zgodna z obowiązującymi standardami tworzenia dokumentów o znaczeniu strategicznym.

Wizja Strategii Rozwoju Gminy Purda.

Gmina Purda naturalnym miejscem zamieszkania i przedsiębiorczości, wykorzystująca i wspierająca rozwój aglomeracji olsztyńskiej.

Wizja została wypracowana na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonych warsztatów strategicznych, a także konsultacji z władzami gminy.

Wysoka jakość życia jest podstawową potrzebą społeczności lokalnej. Składa się na nią wiele elementów, zarówno o charakterze miękkim, jak i twardym. Czyste, bezpieczne i urozmaicone środowisko, zapewniające dobre warunki do pracy, nauki i wypoczynku są głównym elementem wysokiej jakości życia. Konkurencyjność Gminy Purda, to umiejętność wykorzystywania dostępnych zasobów i szans w wygrywaniu konkurencji z innymi gminami. Konkurencyjność należy rozumieć jako rywalizowanie o wysoką jakość życia oraz rozwój społeczny i gospodarczy⁷.

Należy jednak pamiętać, że gmina powinna przede wszystkim konkurować z gminami o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym oraz o podobnych walorach geograficzno-przyrodniczych, w mniejszym stopniu z gminami bezpośrednio sąsiadującymi. Sąsiedzi powinni raczej wykorzystywać wspólnie swoje walory w celu wzmocnienia atrakcyjności. Służą do tego związki i porozumienia przewidziane w ustawie o samorządzie gminnym⁸.

Zgodnie z literaturą przedmiotu konkurencyjność może być postrzegana na kilka sposobów. Można mówić o konkurencyjności cząstkowej gminy, tzn. o zdolności do osiągnięcia wysokiej pozycji w danej dziedzinie wśród innych gmin.

1. **konkurencyjność środowiskowa** - zdolność do oferowania mieszkańcom, turystom [...] różnorodnych i nienaruszonych działalnością ludzką walorów naturalnych;
2. **konkurencyjność gospodarcza**, którą można oddzielnie lub jednocześnie postrzegać jako:

⁷ T. Markowski, Stymulowanie i regulowanie konkurencyjności regionów w świetle procesów globalizacji gospodarki, Samorząd Terytorialny nr 3, 2000

⁸ <http://www.wspolnota.org.pl/aktualnosci/aktualnosc/konkurencja-gmin/>

- a. bezwzględną lub stosunkową wartość wytworzonych (sprzedanych) na terenie gminy dóbr i usług;
 - b. gospodarczą atrakcyjność lokalizacji gminy oraz zasobów naturalnych (np. kopalin) położonych na terenie gminy;
3. **konkurencyjność socjalna** - zdolność układu terytorialnego do zapewnienia mieszkańcom pracy, opieki zdrowotnej, miejsc zamieszkania, pożądanego poziomu edukacji, usług komunalnych, usług kulturalno-rozrywkowych itp.;
 4. **konkurencyjność inwestycyjna** tzn. atrakcyjność gminnej oferty korzyści zewnętrznych adresowanej do lokalnych i zewnętrznych podmiotów gospodarczych⁹.

W przypadku Gminy Purda konkurencyjność rozumiana powinna być w następujących wymiarach:

1. Konkurencja o mieszkańców zameldowanych i płacących podatki na terenie gminy - umiejętność przyciągania nowych mieszkańców, przede wszystkim z Olsztynem poprzez zapewnienie im bezpieczeństwa, komfortu mieszkania, mniejszych obciążeń, w mniejszym stopniu zapewnienia pracy
2. konkurencja o inwestorów i przedsiębiorców - zarówno przyciąganie nowych inwestorów zewnętrznych, jak i wspieranie konkurencyjności firm lokalnych na rynkach ponadlokalnych;
3. konkurencja o turystów - umiejętność zachęcenia turystów do odpoczynku i rekreacji kilkudniowej, weekendowej, na terenie gminy;
4. konkurencja o środki publiczne - wygrywanie konkurencji z innymi gminami o środki publiczne, szczególnie pochodzące z budżetu UE.

⁹ Andrzej Sztando, *Konkurencyjność gospodarcza a dochodowy fragment gminnej polityki budżetowej*. W: *Konkurencyjność miast i regionów*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2001, s. 149-164.

6. Cel główny

Cel główny Strategii Rozwoju Gminy Purda kupiec określono następująco:

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Purda w oparciu o położenie geograficzne w aglomeracji olsztyńskiej i uwarunkowania przyrodniczo-historyczne

Rozwój Gminy Purda w oparciu o wpłynie na poprawę konkurencyjności gminy. Atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania, prowadzenia biznesu, atrakcyjnego turystycznie ma na celu wzmocnienie lokalnej gospodarki, dającej miejsca pracy i zapewniającej dostęp do różnego rodzaju usług.

7. Cele strategiczne (obszary priorytetowe)

Podejmowanie określonych działań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 skoncentrowane jest wokół czterech głównych obszarów problemowych, tzw. „obszarów priorytetowych”. Wybrane obszary priorytetowe Strategii, w ramach których wyznaczono kierunki i cele rozwoju oraz projekty, przedstawia poniższy schemat. Wybór obszarów priorytetowych rozwoju jest wynikiem analizy posiadanych potencjałów.

Cele strategiczne gminy odpowiadają celom strategicznym nakreślonym w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025. W określeniu celów uwzględnione zostały wyniki przeprowadzonych warsztatów strategicznych, diagnozy, analizy wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego i analizy SWOT.

Rysunek. Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025

Zrównoważony Rozwój Społeczno-Gospodarczy Gminy Purda w oparciu o położenie geograficzne w aglomeracji olsztyńskiej i uwarunkowania przyrodniczo-historyczne

Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność zamieszkania oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy

Rozwój przedsiębiorczości

Wykształcone, aktywne, zaangażowane społeczeństwo i integracja wewnętrzna gminy

Gmina Purda obszarem atrakcyjnym turystycznie wykorzystująca walory przyrodnicze oraz kulturowe

Ograniczenie niskiej emisji

8. Cele operacyjne

W oparciu o zdefiniowane cele strategiczne, w kolejnym etapie prac nad strategią, przypisano im cele szczegółowe, które zaprezentowano w poniższych tabelach. Do każdego z celów przypisano cele operacyjne. W dalszej części strategii wskazano zadania do realizacji w ramach każdego z celów szczegółowych wraz z okresem ich realizacji.

Cele operacyjne opisane są w dwóch częściach. W pierwszej wskazane jest uzasadnienie wyróżnienia celów i efekty, jakie są oczekiwane, w drugiej zaś wymienione są kierunki działań.

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 1 *Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność zamieszkania oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Rysunek. Cel strategiczny 1 oraz operacyjne

1. Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność zamieszkania oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy				
1.1. Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą na obszarze gminy oraz budowa nowych dróg	1.2. Poprawa infrastruktury technicznej	1.3. Poprawa jakości infrastruktury turystycznej, sportowej	1.4. Dostępna infrastruktura społeczna wysokiej jakości	1.5. Kreowanie zrównoważonej polityki przestrzennej

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 2 *Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Tabela. Cel strategiczny 2 oraz cele operacyjne

2. Rozwój przedsiębiorczości			
2.1. Stworzony system wspierający rozwój przedsiębiorczości	2.2. Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności	2.3. Rozwój ekonomii społecznej	2.4. Rozwój lokalnego przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 3 *Wykształcone, aktywne, zaangażowane społeczeństwo i integracja wewnętrzna gminy* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Tabela. Cel strategiczny 3 oraz cele operacyjne

3. Wykształcone, aktywne, zaangażowane społeczeństwo i integracja wewnętrzna gminy			
3.1. Zaangażowane społeczeństwo na rzecz rozwoju gminy	3.2. Edukacja mieszkańców gminy	3.3. Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania gminą	3.4. Wspieranie polityki prorodzinnej

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 4 *Gmina Purda obszarem atrakcyjnym turystycznie poprzez wykorzystanie jego walorów przyrodniczych oraz kulturowych* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Tabela. Cel strategiczny 4 oraz cele operacyjne

4. Gmina Purda obszarem atrakcyjnym turystycznie wykorzystująca walory przyrodnicze oraz kulturowe		
4.1. Promocja turystyczna gminy	4.2. Aktywizacja działań samorządu gminnego, mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych na rzecz rozwoju turystyki	4.3. Tworzenie wsi tematycznych

Przedstawione cele szczegółowe będą realizowane w oparciu o działania warunkujące realizację zarówno celów operacyjnych, jak i celów strategicznych niniejszego dokumentu.

W tabeli poniżej zaprezentowano cel strategiczny 5 *Ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy* oraz cele operacyjne, których realizacja umożliwi osiągnięcie celu strategicznego.

Tabela. Cel strategiczny 5 oraz cele operacyjne

5. Ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy		
5.1. Redukcja emisji gazów cieplarnianych	5.2. Zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych	5.3. Redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej

Przedstawione cele szczegółowe będą realizowane w oparciu o Program Gospodarki Niskoemisyjnej.

8.1. Kierunki działań w celach operacyjnych

Cele operacyjne opisano w dwóch częściach. W pierwszej z nich wskazano uzasadnienie wyróżnienia celów i efekty, jakie są oczekiwane, w drugiej zaś wymieniono kierunki działań.

CEL STRATEGICZNY 1: DOBRZE ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA, TURYSTYCZNA I SPOŁECZNA

CEL OPERACYJNY 1.1 POPRAWA JAKOŚCI DRÓG WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ NA OBSZARZE GMINY ORAZ BUDOWA NOWYCH DRÓG

Jednym z podstawowych warunków rozwoju gminy jest dostępność komunikacyjna zarówno wewnętrzna jak i zewnętrzna realizowana przez drogi gminne oraz powiatowe. Drogi o niskim standardzie nie będą zachęcać potencjalnych inwestorów, mieszkańców oraz turystów do podróżowania do gminy.

Gmina jest w silnym oddziaływaniu Olsztyna. Bliskie położenie Olsztyna i jego terenów inwestycyjnych oraz względnie korzystna lokalizacja względem układu komunikacyjnego województwa sprawiają, iż gmina jest atrakcyjnym terenem do zamieszkania (zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Purda, Olsztyn, 2013 r. w szczególności strefa I - „podmiejska”) oraz inwestowania (strefa I „podmiejska”, gdzie wyznacza się tereny rozwojowe pod funkcje przemysłowo-składowe). W przeprowadzonych badaniach wśród mieszkańców gminy modernizacja oraz rozbudowa dróg na terenie gminy jest jednym z najważniejszych zadań samorządu.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Inwestycje drogowe - gmina, której zależy na rozwoju powinna posiadać dobre połączenia komunikacyjne, umożliwiające szybki i bezpieczny dojazd do głównych dróg wojewódzkich i krajowych. Biznes, turyści, mieszkańcy gminy oczekują sprawnego systemu komunikacyjnego. Komunikacja drogowa jest dużym problemem gminy, który uniemożliwia z jednej strony zintegrowanie wewnętrzne gminy, a z drugiej pełne otwarcie na otoczenie zewnętrzne.

Urząd będzie podejmował działania zmierzające do realizacji projektów poprawiających komunikację w ramach powiatu olsztyńskiego. Lokalna infrastruktura drogowa, która obsługuje lokalny ruch pasażerski i towarowy na drogach gminnych i powiatowych będzie remontowana wg. potrzeb i możliwości finansowych gminy. Priorytetowo realizowane będą inwestycje łączące miejscowości, obsługujące tereny inwestycyjne, mieszkaniowe oraz miejsca atrakcyjne turystycznie.

Gmina zamierza zrealizować następujące inwestycje drogowe polegające na remoncie i przebudowie:

1. Droga gminna od skrzyżowania z drogą powiatową 1464N przez miejscowość Klebark Mały do skrzyżowania z DK16 wraz z budową tzw. Obwodnicy Klebarka Małego
2. Droga gminna od skrzyżowania z drogą powiatową 1374N do miejscowości Linowa i Trękus

3. Droga gminna od skrzyżowania z drogą DK53 do miejscowości Marcinkowo.
4. Droga gminna od skrzyżowania z drogą wojewódzką 598 do miejscowości Bałdy.
5. Droga w miejscowości Ostrzeszewo na odcinku od skrzyżowania z drogą powiatową w kierunku jeziora Skanda oraz drogi wewnętrzne.
6. Droga w miejscowości Trękus na odcinku wjazd do wsi Trękus - k. kapliczka, odcinek ok. 450mb.
7. Droga w miejscowości Purda
 - a. na odcinku Poczta Purda do budynków wielorodzinnych,
 - b. na odcinku Poczta Purda do posterunku Policji, a następnie do boiska sportowego,
 - c. droga osiedlowa dz. nr 101/1, a następnie działki nr 101/11, 102/14.
8. Droga wewnętrzna osiedla „Zielona Dolina” w miejscowości Szczęsne.
9. Trękusek - droga dojazdowa od drogi krajowej DK53 oraz drogi wewnętrzne osiedla „Pod lasem”, droga w kierunku fermy do sklepu w Trękusku, droga w kierunku oczyszczalni ścieków koło domków jednorodzinnych w Trękusku.
10. Droga gminna oraz plac w miejscowości Purda, przy Remizie OSP, budynku GOPS i SP Purda.
11. Drogi wewnętrzne osiedlowe będące własnością gminy Purda w miejscowości Klewki przy budynkach wielorodzinnych
12. Droga osiedlowa w miejscowości Szczęsne - przy osiedlu wzdłuż drogi krajowej DK53.
13. Droga gminna w miejscowości Patryki łącząca zabudowę mieszkaniową z drogą powiatową.
14. Droga w miejscowości Giławy na odcinku droga powiatowa k. Groszkowe do końca zabudowy mieszkaniowej.
15. Klebark Wielki - droga gminna na odcinku od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1464N w kierunku do Wójtowa do granicy gminy Purda wraz z drogami wewnętrznymi przy byłej fermie.
16. Klebark Mały drogi gminne na odcinkach:
 - a. od nowej obwodnicy do drogi powiatowej 1464N z przyległymi drogami we wsi.
 - b. wieś- kolonia nowe osiedle za działkami „Wójtowa Rola” droga nr. 235/2.
 - c. wieś- kolonia nowe osiedle „Podkowa” pod lasem, droga nr. 236.
 - d. od drogi powiatowej 1464N do nowego osiedla-droga nr. 286.
 - e. od drogi powiatowej 1464N w kierunku kolonii, droga nr 282 (nowe osiedle).
 - f. droga tzw. „obwodnica wsi” łącząca drogę powiatową 1464N z drogą krajową nr 16.
17. Butryny - droga gminna na odcinku przystanek autobusowy kierunek kościół oraz budynek świetlicy Butryny 15.
18. Droga łącząca drogę powiatową 1468N z drogą krajową nr 53 łącząca miejscowości Wyrandy-Trękusek.
19. Droga Nowa Wieś – Łajs – Purda.

Gmina realizować będzie wspólne inwestycje z powiatem olsztyńskim na drogach powiatowych przebiegających przez teren gminy. W szczególności zaplanowano realizację wspólnych przedsięwzięć na następujących drogach (droga powiatowa 1464N od wiaduktu w miejscowości Ostrzeszewo przez miejscowość Klebark Wielki, dalej drogą powiatową 1463N do skrzyżowania z DK53 w miejscowości Klewki, 1464N Olsztyn-Grzegorzówki-Dzierzki (dr kraj. Nr 58), 1374N od miejscowości Szczęsne przez

miejscowość Stary Olsztyn do drogi wojewódzkiej 598, 1374N dr kraj. Nr 51 - Bartąg-Szczęsne, 1463N Klewki-Klebark Wlk., 1467N Barczewo-Silice, 1468N Butryny-Purda-Prejłowo, 1470N dr woj. nr 598 - Nowa Wieś, 1473N - dr nr 1471N - Klucznik, 1430N Barczewo-Prejłowo). Władze gminy rokrocznie będą ustalać listę priorytetów w zakresie inwestycji drogowych i będą realizować inwestycje własne oraz będą wspierać powiat poprzez współfinansowanie wkładu własnego inwestycji.

Gmina realizować będzie wspólne inwestycje drogowe z M. Olsztyn w ramach MOF: budowa ul. Granicznej i ul. Rejewskiego łączących drogę DK53 z drogą powiatową 1464N.

Budowa oświetlenia ulicznego - działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi. Inwestycje drogowe powinny być realizowane komplementarnie w powiązaniu do budowy oświetlenia ulicznego na terenie gminy, gdyż umożliwi to obniżenie kosztów inwestycji. Inwestycje w budowę oświetlenia powinny uwzględniać rozwiązanie korzystne ekonomicznie i technologicznie np. oświetlenie LED.

Remont i budowa przystanków / wiat autobusowych - działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi.

W ramach ekomobilego MOF gmina zamierza zrealizować inwestycję polegającą na budowie parkingu przy przystanku PKP Klewki. W związku z budową obwodnicy miasta Olsztyn oraz uruchomieniem portu lotniczego Mazury w Szymanach linia kolejowa Olsztyn-Ełk (Szczytno, Szymany) zyskuje na znaczeniu w systemie komunikacji podmiejskiej a przewidywane do realizacji miejsce postojowe pełnić będzie dodatkowe funkcje:

- a) miejsce postoju samochodów osobowych dla podróżnych korzystających z dojazdu PKP do lotniska w Szymanach (szynobusy).
- b) miejsce postoju dla podróżnych dojeżdżających do pracy w Olsztynie a także dla osób przesiadających się do komunikacji publicznej z kierunku Ostrołęka (na przebiegu drogi K53)
- c) miejsce postoju dla podróżnych zjeżdżających z obwodnicy miasta Olsztyn, którzy będą mogli skorzystać z komunikacji publicznej .

Ze względu na swoje położenie parking umożliwi skorzystanie z transportu publicznego zarówno na dojeździe do dwora PKP/PKS, jak również z komunikacji miejskiej do przemieszczania się po Olsztynie. Dla osób z miasta Olsztyn jak również miejscowości w jego obrębie stanowić będzie ułatwienie w dostępie do lotniska jak również do innych miejscowości skomunikowanych tą linią kolejową z pominięciem konieczności wjazdu do centrum miasta.

Remont i budowa chodników - Działanie to realizowane będzie samodzielnie jak i w powiązaniu z inwestycjami drogowymi. Zły stan lub brak chodników uniemożliwia bezpieczne przemieszczanie się mieszkańców.

CEL OPERACYJNY 1.2. POPRAWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE GMINY

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Istotnym warunkiem rozwoju gminy jest dobra i dostępna infrastruktura techniczna. Jej niska jakość lub brak mogą zniechęcać potencjalnych inwestorów, mieszkańców do inwestowania, zamieszkania na terenie gminy.

W przypadku gminy, której cele rozwojowe oparte są o naturalne uwarunkowania przyrodnicze, czyste środowisko, działania zmierzające do poprawy infrastruktury technicznej służącej ochronie środowiska powinny być obowiązkowo realizowane i traktowane w planach budżetowych priorytetowo.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnych - z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że większość mieszkańców gminy ma dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej (75,3% - sieć wodociągowa, 39,1% sieć kanalizacyjna). Problemem gminy jest rozproszona zabudowa kolonijna, co skutkuje małą ilością odbiorców oraz dużymi odległościami do głównych ujęć wody czy kolektorów ściekowych. Należy wdrożyć program rozbudowy i modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnych poprzez inwestycje w podłączenie nowych odbiorców na terenach, gdzie wykonalność technologiczna i koszt realizacji inwestycji przewyższa korzyści.

Jednocześnie z uwagi na powolną dekapitalizację infrastruktury technicznej należy podjąć działania zmierzające do jej modernizacji, która pozwoli zapobiec ewentualnym awariom.

Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków - z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że jedynie 39,1% mieszkańców gminy podłączonych jest do oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy użytkowanych jest 1 311 zbiorników bezodpływowych. Z uwagi na rozproszenie zabudowy kolonialnej na terenie gminy oraz uwarunkowania techniczne należy wdrożyć program budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie wykonalność technologiczna i koszt realizacji inwestycji przewyższa korzyści.

Budowa lokalnych ujęć wody - z przedstawionych w diagnozie danych wynika, że nie wszyscy mieszkańcy gminy mają możliwość podłączenia do lokalnego wodociągu. Z uwagi na rozproszenie zabudowy kolonialnej na terenie gminy oraz uwarunkowania techniczne należy wdrożyć program budowy lokalnych ujęć, gdzie wykonalność technologiczna i koszt budowy wodociągu przewyższa korzyści.

Powszechny dostęp do szerokopasmowego internetu - szerokopasmowy, szybki internet staje się standardem dostępnym dla wszystkich zainteresowanych. Dostęp do sieci umożliwia podjęcie szeregu aktywności przez społeczność lokalną m.in. praca on-line. W Regionie Warmii i Mazur realizowany jest projekt *Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej*, w ramach którego zostanie zbudowana sieć szkieletowa. gmina powinna zachęcić lokalnych przedsiębiorców do inwestycji mających na celu zapewnienie internetu na obszarach słabiej zamieszkałych.

Promocja i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) - Gmina Purda powinna stworzyć warunki do rozwoju OZE na terenie gminy. W tworzonych planach zagospodarowania przestrzennego należy umożliwić potencjalnym inwestorom prywatnym i publicznym inwestycje w odnawialne źródła energii. Należy wykorzystać OZE do produkcji ciepła i energii elektrycznej na potrzeby gminy

oraz jej mieszkańców. Gmina powinna wprowadzić dofinansowanie zakupu nowych urządzeń grzewczych, w tym kotłów na biomasę mieszkańcom.

Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej - znaczna część budynków użyteczności publicznej z terenu gminy nie odpowiada współczesnym normom efektywności energetycznej. Powoduje to duże straty energii, tym samym też duże koszty utrzymania budynków.

Gmina będzie realizować kompleksową, głęboką termomodernizację budynków poprzedzą audytami energetycznymi, w skład której wchodzić będzie m.in. ocieplanie ścian, dachów, wymiana okien, wymiana i modernizacja źródeł ciepła, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania budynkami, a także monitoring zużycia energii i wody w budynkach.

Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych - znaczna część budynków mieszkalnych z terenu gminy nie odpowiada współczesnym normom efektywności energetycznej. Są to budynki słabo ocieplone, nie spełniające aktualnych norm zapotrzebowania na energię. Wykorzystują one do ogrzewania paliwa stałe, które mają negatywny wpływ na ochronę środowiska. Gmina w stworzonym programie ograniczenia niskiej emisji zidentyfikowała problemy w zakresie niskiej emisji oraz zaplanowała odpowiednie działania. Należy wykonać głęboką termomodernizację budynków poprzedzą audytami energetycznymi, w skład której wchodzić będzie m.in. ocieplanie ścian, dachów, wymiana okien, wymiana i modernizacja źródeł ciepła, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania budynkami, a także monitoring zużycia energii i wody w budynkach.

CEL OPERACYJNY 1.3. POPRAWA JAKOŚCI INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, SPORTOWEJ NA OBSZARZE GMINY

Cele obejmują następujące kierunki działań:

Stworzenie systemu tras turystycznych - realizacja inwestycji drogowych powinna być powiązana z poszerzaniem długości tras rowerowych i pieszych. Purda chcąc rozwijać turystykę, jako jeden z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, powinien nieustannie rozwijać trasy rowerowe, piesze gdyż stanowi to jedną z atrakcji gminy. Bliskie położenie Olsztyna otworzy gminę na nowych turystów.

Rozbudowa infrastruktury sportowej, rekreacyjnej - sport, kultura fizyczna i rekreacja służącej mają rozwojowi społeczeństwa, zachowaniu przez obywateli sprawności fizycznej i zdrowia, zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych. Położenie gminy należy uzupełnić o infrastrukturę turystyczną i sportową m.in. plażę, przystanie, miejsca przystankowe, siłownie zewnętrzne, boiska do piłki siatkowej, nożnej, lodowisko.

Gmina Purda ma potencjał do zostanie atrakcyjnym miejscem spędzania wolnego czasu przez mieszkańców Olsztyna oraz turystów odwiedzających Warmię i Mazury.

Odnowa miejscowości w gminie - odnowa miejscowości jest istotna z uwagi na poprawę wizerunku gminy. Są to miejsca o długiej tradycji, często z historyczną zabudową. Realizację tych działań należy rozpocząć od przeglądu i aktualizacji planów odnowy miejscowości. W ramach tych działań należy poprawić infrastrukturę techniczną, w tym także drogową. Realizując działania związane z odnową

miejsowości należy pamiętać o „rewitalizacji społecznej” skierowanej do mieszkańców obszaru objętego działaniami inwestycyjnymi. Brak działań „miękkich” wpłynie negatywnie na zmniejszenie efektów tych działań.

CEL OPERACYJNY 1.4. DOSTĘPNA INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA WYSOKIEJ JAKOŚCI

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Wzrost jakości i dostępności opieki zdrowotnej - w ramach działania należy przeprowadzić działania mające na celu zwiększenie dostępności usług medycznych i podniesienie standardu świadczeń zdrowotnych. Istotnym elementem opieki zdrowotnej są programy z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.

Stworzenie warunków do opieki nad osobami starszymi - w ramach działania należy stworzyć warunki do opieki nad osobami starszymi. Z uwagi na wzrost liczby seniorów gmina powinna zapewnić mieszkańcom gminy odpowiednie warunki do życia, spędzania czasu wolnego i opieki zdrowotnej.

Budowa infrastruktury wypoczynkowej - w ramach działania należy stworzyć warunki mieszkańcom gminy i turystom w każdym wieku do spędzania wolnego czasu m.in. poprzez np. budowę wiat, placów zabaw, infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej, zagospodarowanie skwerów i centrów wsi, tworzenie siłowni i innych miejsc do wypoczynku i aktywnego spędzania czasu.

Rozwój infrastruktury wychowawczo-oświatowej - w ramach działania gmina w ramach możliwości finansowych stworzy program rozwoju infrastruktury edukacyjnej, który umożliwi dostosowanie szkół do obecnych standardów w oświacie. W ramach programu rozwoju infrastruktury wychowawczo-oświatowej należy rozważyć budowę sali gimnastycznej, boisk wielofunkcyjnych itp.

Rozwój oferty wychowawczo-edukacyjnej - dobre wykształcenie dzieci i młodzieży zwiększy ich szanse w życiu dorosłym na osiągnięcie sukcesów zawodowych, edukacyjnych. Wpłynie to także na wzrost ich zainteresowania i zaangażowanie sprawami gminy. Wzrost aktywności dzieci i młodzieży znajdzie przełożenie na wzrost popytu na różne usługi uzupełniające w tym zakresie. Dobrze rozwinięta funkcja żłobkowa i przedszkolna przyczyni się także do aktywizacji zawodowej kobiet pozostających na urloпах wychowawczych, a także stworzy dogodny warunk dla rodziców do osiedlenia się na terenie gminy. W ramach tego działania przewiduje się wdrożenie projektu zajęć pozalekcyjnych współfinansowanych ze środków pozabudżetowych skierowanych do dzieci i młodzieży z terenu gminy.

CEL OPERACYJNY 1.1.5. KREOWANIE ZRÓWNOWAŻONEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Zapewnienie przejrzystej polityki przestrzennej, z jasno określonym przeznaczeniem terenów, jest niezbędnym wymogiem przemyślanego lokowania inwestycji na terenie gminy. Gmina w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Purda, Kierunki zagospodarowania przestrzennego, Olsztyn, 2013 r.* określiła przeznaczenie terenów. Na jednym obszarze nie można dopuszczać zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej. Przyczynia się tym samym do zapobiegania konfliktom społecznym oraz do zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych gminy.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego - celem będzie pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego terenów o znacznych walorach przyrodniczych i krajobrazowych

Odnowa miejscowości - koniecznym elementem wspomagającym rozwój miejscowości a także pozwalającym kreować zrównoważoną politykę przestrzenną jest odnowa, rewitalizacja miejscowości. Odnowa miejscowości jest istotna z uwagi na poprawę wizerunku gminy. Są to miejsca o długiej tradycji, często z historyczną zabudową. Realizację tych działań należy rozpocząć od przeglądu i aktualizacji planów odnowy miejscowości. W ramach tych działań należy poprawić infrastrukturę techniczną, w tym także drogową. Realizując działania związane z odnową miejscowości należy pamiętać o „rewitalizacji społecznej” skierowanej do mieszkańców obszaru objętego działaniami inwestycyjnymi. Brak działań „miękkich” wpłynie negatywnie na zmniejszenie efektów tych działań.

Tworzenie planów i uzbrajanie terenów inwestycyjnych pod budownictwo mieszkaniowe - Gmina Purda m.in. z uwagi na bliskość Olsztyna, niższy koszt zakupu gruntów jest atrakcyjnym miejscem do osiedlenia dla mieszkańców z terenu Olsztyna. Gmina chcąc się rozwijać musi stworzyć plan uzbrajania terenów inwestycyjnych pozwalających na rozwój budownictwa mieszkaniowego, zarówno indywidualnego jak i zbiorowego. Nie można dopuścić do niekontrolowanego procesu inwestycyjnego gdyż gmina utraci swoje walory przyrodnicze, historyczne a także zmniejszy się atrakcyjność osiedlania i jakość życia.

Tworzenie planów i uzbrajanie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą - Gmina Purda m.in. z uwagi na bliskość Olsztyna, niższy koszt zakupu gruntów jest atrakcyjnym miejscem do lokalizacji inwestycji biznesowych. Gmina chcąc się rozwijać musi stworzyć plan uzbrajania terenów inwestycyjnych pozwalających na działalności gospodarczej. Nie można dopuścić do niekontrolowanego procesu inwestycyjnego gdyż gmina utraci swoje walory przyrodnicze, historyczne a także zmniejszy się atrakcyjność osiedlania i jakość życia.

CEL STRATEGICZNY 2: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA TERENIE GMINY

CEL OPERACYJNY 2.1. STWORZONY SYSTEM WSPIERAJĄCY ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Ze względu na swoje położenie oraz mocne strony w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej gminy powinien stworzyć system wspierający rozwój przedsiębiorczości. Rozwój przedsiębiorczości może być wspierany poprzez stosowanie kilku ważnych instrumentów, które są w gestii samorządu lokalnego. Należą do nich inwestycje infrastrukturalne, instrumenty podatkowe, jak i działania miękkie. Gmina potrzebuje wciąż prac w zakresie budowania dobrego klimatu dla przedsiębiorców.

Gmina wymaga wysokiej aktywności promocyjnej ukierunkowanej na cele, jakimi powinny być: wzrost inwestycji zewnętrznych (kapitał krajowy i zagraniczny) oraz wzrost liczby turystów.

W ramach tego celu przewidywane są następujące kierunki działań:

Pozyskanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych na terenie gminy - z uwagi na bliskie Olsztyna gmina jest atrakcyjna dla potencjalnych inwestorów. Gmina chcąc realizować oczekiwania mieszkańców skierowane na rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy musi pozyskać tereny, które zostaną uzbrojone na potrzeby potencjalnych inwestorów. Istotnym elementem uzbrojenia terenów inwestycyjnych może być współpraca z zainteresowanymi inwestorami w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

Przygotowanie oferty inwestycyjnej Gminy - Urząd Gminy stworzy ofertę inwestycyjną gminy obejmującą tereny pod zabudowę biznesową, turystyczną oraz mieszkaniową. Oferta będzie dostępna na stronie www urzędu dedykowaną inwestorom (www.investinpurda), ogólnodostępne portale branżowe m.in. www.investinwarmiaandmazury.pl, www.invest.warmia.mazury.pl, a także tradycyjne materiały promocyjne (broszury, ulotki itp.).

Powołanie zespołu ds. promocji inwestycji i rozwoju gospodarczego-należy rozważyć powołanie podległej bezpośrednio Wójtowi zespołu ds. promocji inwestycji i rozwoju gospodarczego-pełnomocnictwo do oficjalnego reprezentowania gminy przed inwestorami, odpowiedzialność za pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych;

Nawiązanie współpracy z podmiotami wspierającymi pozyskiwanie inwestorów - Urząd Gminy nawiąże współpracę m.in. z Centrum Obsługi Inwestora WMARR S.A., Polską Agencją Inwestycji Zagranicznych, a także innymi instytucjami mogącymi przyczynić się do większego zainteresowania gminą. Urząd Gminy zintensyfikuje kontakty z najważniejszymi instytucjami promującymi biznes Województwa Warmińsko-Mazurskiego, których celem będzie jak najlepsza informacja o możliwościach inwestycyjnych w gminie, ale także wykorzystanie potencjału gospodarczego i edukacyjnego dla poszerzenia możliwości inwestycyjnych w całym województwie.

Promocja gospodarcza na rynkach krajowych i zagranicznych - Urząd Gminy będzie rozwijał działalność promocyjną (m.in. poprzez szerokie zastosowanie technologii komunikacyjno-informacyjnych), koncentrując swoją uwagę na instrumentach promocji wykorzystujących bezpośrednie kontakty z potencjalnymi inwestorami.

Przygotowanie strategii promocji Gminy Purda - stworzony dokument powinien kłaść duży nacisk na promocję gospodarczą i turystyczną gminy, a także przyczynić się do budowy jego marki. Środki na promocję pochodzić mogą ze źródeł zewnętrznych oraz środków własnych gminy.

CEL OPERACYJNY 2.2. EDUKACJA W ZAKRESIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I KREATYWNOŚCI

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności młodzieży ze szkół podstawowych z terenu gminy - w ramach zadania realizowane będą programy edukacyjne w szkołach podstawowych ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości;

Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i kreatywności młodzieży ze szkół gimnazjalnych z terenu gminy - w ramach zadania realizowane będą programy edukacyjne w gimnazjach ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości;

CEL OPERACYJNY 2.3.ROZWÓJ EKONOMII SPOŁECZNEJ

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Ekonomia społeczna (ES) to system przedsiębiorstw i organizacji oraz właściwych im uregulowań prawnych, mających na celu wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obejmuje stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz inne formy organizacyjne, które angażują się w życie społeczności lokalnej. Nadrzędną funkcją gospodarki społecznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Do grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym należą przede wszystkim osoby: długotrwale bezrobotne, bezdomne, uzależnione i izolowane. ES pozwala na obniżenie kosztów społecznych i stworzenie lepszych warunków powrotu na rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Działaniami związanymi z ES na terenie gminy zajmie się GOPS.

W ramach tego celu przewidywane są następujące kierunki działań:

Popularyzacja wiedzy dotyczącej ekonomii społecznej na terenie Gminy Purda - wiedza społeczeństwa na temat ES jest słaba. Działanie na rzecz ES musi wymagać promocji idei, korzyści płynących z funkcjonowania podmiotów ES. Kampania ta powinna być skierowana do wszystkich mieszkańców gminy, w szczególności klientów urzędy pracy, pomocy społecznej, a także młodzieży, władz sołtysów i przedsiębiorców.

Stworzenie mechanizmów wsparcia podmiotów ekonomii społecznej (PES) przez Gminę Purda - w ramach tego działania zostanie stworzony program rozwoju ES na terenie gminy. Gmina może wspierać PES m.in. poprzez ułatwienie w dostępie do lokali, wprowadzić klauzule społeczne

do zamówień publicznych a także zlecań zadania własne PES. Szczegółowe zasady wparcia określone zostaną w programie.

Wyszkolenie osób działających na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej - działanie na rzecz ES wymaga wiedzy i przygotowania osób zaangażowanych w tą ideę. W ramach działania należy zorganizować szkolenia, wizyty studyjne dla przedstawicieli UG, GOPS oraz lokalnych NGO.

Wykorzystanie miejsc atrakcyjnych turystycznie i lokalnych produktów do rozwoju ekonomii społecznej - w ramach tego działania należy oprzeć rozwój wiosek tematycznych o podmioty ekonomii społecznej.

CEL OPERACYJNY 2.4. ROZWÓJ LOKALNEGO PRZETWÓRSTWA I PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ ŻYWNOŚCI

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Utworzenie inkubatora przetwórstwa lokalnego - Władze gminy stworzą, przy wykorzystaniu środków z Lokalnej Grupy Działania Południowa Warmia, inkubator przetwórstwa lokalnego. W inkubatorze zostaną stworzone warunki do przetwórstwa i produkcji żywności przez mieszkańców gminy. Działanie inkubatora pozwoli na zdobycie dodatkowego źródła dochodu mieszkańcom gminy, a także pozwoli na rozwój ES gdyż gastronomia jest jednym z podstawowych aktywności działań PES.

Pośrednia pomoc władz gminy w tworzeniu lokalnego przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności (m.in. doradztwo, szkolenia, promocja) - Władze gminy będą wspierać tworzenie przetwórstwa i produkcji ekologicznej żywności na swoim terenie poprzez działania doradcze, edukacyjne skierowane dla zainteresowanych utworzeniem agroturystyki. Dodatkowo władze gminy mogą wspierać merytorycznie zainteresowanych w pozyskaniu środków finansowych na uruchomienie takiej działalności m.in. poprzez konsultacje wniosków o dofinansowanie.

Współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami w przetwórstwie - na terenie Województwa funkcjonują podmioty zajmujące się lokalnym przetwórstwem i dziedzictwem kulinarnym m.in. Regionalna Izba Gospodarcza Żywności Naturalnej i Tradycyjnej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski. Gmina wspólnie z tymi podmiotami realizować będzie przedsięwzięcia wspierające ten obszar rolnictwa i przetwórstwa.

CEL STRATEGICZNY 3. WYKSZTAŁCONE, AKTYWNE, ZAANGAŻOWANE SPOŁECZEŃSTWO I INTEGRACJA WEWNĘTRZNA GMINY

CEL OPERACYJNY 3.1. ZAANGAŻOWANE SPOŁECZEŃSTWO NA RZECZ ROZWOJU GMINY

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Aktywizacja społeczności lokalnej i wzmocnienie kapitału społecznego - wysokiej jakości kapitał społeczny kojarzony jest najczęściej z umiejętnością rozwiązywania problemów i podejmowania działań we współpracy z innymi. Współpraca oparta na zaufaniu jest ważna zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym. Urząd powinien wspierać aktywność organizacji pozarządowych oraz rozwój partycypacji społecznej. Urząd Gminy będzie wspierał działalność organizacji pozarządowych, sołectw ale także liderów i grup liderów lokalnych ukierunkowaną na współpracę różnych środowisk oraz różnych partnerów. Jednocześnie rozwijać należy ideę partycypacji społecznej, zarówno w sferze zachęcania społeczności lokalnej do aktywnego rozwiązywania problemów lokalnych.

Należy kontynuować działania skierowane do różnych grup społecznych (z naciskiem na dzieci, młodzież i osoby starsze). Ważne są przede wszystkim działania/projekty pobudzające aktywność, budujące ofertę spędzania wolnego czasu. Organizacją tego typu działań/projektów powinien zająć się Gminny Ośrodek Kultury, organizacje pozarządowe, szkoły, przedszkola, świetlice środowiskowe we współpracy z Urzędem Gminy.

Rozwój świetlic wiejskich - świetlice wiejskie są istotnym elementem aktywizacji środowisk lokalnych. Na terenie gminy funkcjonują świetlice. Należy aktywizować ich funkcjonowanie np. poprzez zatrudnienie animatorów, przekazanie świetlic organizacjom pozarządowych w drodze konkursu ofert na organizację czasu wolnego ze szczególnym naciskiem na czas wolny dzieci, młodzieży i osób starszych, lub zleceniu zadań własnych. Świetlice wiejskie to program, oferta a nie budynek i o tym należy pamiętać. Brak atrakcyjnej oferty nie przyczyni się do wzrostu zainteresowania mieszkańców korzystaniem ze świetlic.

Kształcenie liderów lokalnych - bezpośrednim realizatorem tego zadania nie jest samorząd. W ramach dostępnych środków pozabudżetowych należy stworzyć program kształcenia liderów lokalnych. Sprawni liderzy, skuteczne organizacje pozarządowe muszą być dobrze przygotowane do codziennej pracy. Zapewnić im to mogą szkolenia, staże w innych organizacjach. Zadanie to powinno być realizowane przez duże organizacje pozarządowe o uznanej renomie, które działają skutecznie od wielu lat.

CEL OPERACYJNY 3.2. EDUKACJA MIESZKAŃCÓW GMINY

Cel ten skierowany jest zarówno do dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych. Wykształcenie dzieci i młodzieży jest jednym z warunków rozwoju gminy. Osoby posiadające wykształcenie lepiej odnajdują się na rynku pracy, rzadziej zostają klientami pomocy społecznej. Realizacja tego celu skierowana jest także do osób dorosłych. Aktualnym trendem w życiu dorosłych jest idea uczenia się przez całe życie (ang. lifelong learning) rozumianego jako całość aktywności poznawczych podejmowanych w trakcie życia z myślą o pogłębieniu wiedzy, umiejętności lub kwalifikacji (z przyczyn osobistych, społecznych lub zawodowych)¹⁰.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Wysoki poziom edukacji dzieci i młodzieży w szkołach - w ramach tego działania gmina zadba o stworzenie jak najlepszych warunków do nauki dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. W szkołach należy modernizować i tworzyć pracownie przedmiotowe, położyć nacisk na rozwój zawodowy nauczycieli a także zadbać o wprowadzenie zajęć dodatkowych i wyrównawczych dla wszystkich zainteresowanych i wymagających pomocy uczniów.

Edukacja osób dorosłych - zadanie to będzie realizowane przez gminę pośrednio. Gmina stworzy warunki dla podmiotów zainteresowanych kształceniem osób dorosłych np. lokalnych organizacji pozarządowych m.in. poprzez udostępnienie zasobów technicznych, wsparcie merytoryczne pracowników Urzędu Gminy i szkół.

Edukacja pozaszkolna, nieformalna, kształcenie ustawiczne - zadanie to będzie realizowane przez organizacje pozarządowe i wyspecjalizowane podmioty zewnętrzne. W ramach tego działania istotnym elementem jest pozyskanie finansowania zewnętrznego. Urząd Gminy przygotowuje warunki do rozwoju kształcenia w formach pozaszkolnych m.in. w postaci zlecenia zadań, zleconych organizacjom pozarządowym.

CEL OPERACYJNY 3.3. WDROŻENIE NOWOCZESNYCH METOD ZARZĄDZANIA GMINĄ

- otwarcie Urzędu Gminy na nowe rozwiązania z zakresu zarządzania, bazujące na przepływie informacji pomiędzy mieszkańcami, biznesem, społeczeństwem a urzędem wpłynie na osiągnięcie wzajemnego zrozumienia, co przyczyni się do lepszego zaspokojenia potrzeb.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Usprawnienie systemu komunikacji w gminie między władzą samorządową a mieszkańcami – w ramach zadania powinno się wdrożyć mechanizmy konsultacji społecznych w zakresie istotnych dla mieszkańców spraw. Można zastosować do tego platformy internetowe dedykowane konsultacjom społecznym.

Wprowadzenie standardów obsługi interesantów w Urzędzie Gminy - Urząd, chcąc pozyskać inwestorów a także otworzyć się na turystów, powinien wprowadzić nowoczesne standardy obsługi

¹⁰Philippe Tissot, *Terminology of vocational training policy. A multilingual glossary for an enlarged Europe*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2004, s. 103

interesantów. Warto rozważyć wyodrębnienie komórki, osoby odpowiedzialnej za obsługę inwestorów i promocję gminy, a także uruchomienie punktu obsługi klienta w urzędzie.

CEL OPERACYJNY 3.4. WSPIERANIE POLITYKI PRORODZINNEJ - otwarcie władz lokalnych na potrzeby jej mieszkańców, wspieranie rodzin, dzieci stworzy dobre, przyjazne warunki do życia na terenie Gminy. Realizacja celu pozwoli na umacnianie rodziny, wspieranie funkcji rodziny wielodzietnej oraz wsparcie w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży w rodzinach szczególnie tego potrzebujących. Działania te promują dzietność i mają pozytywne oddziaływanie na sytuację demograficzną gminy.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Rozszerzanie oferty Gminy w ramach programu „Karta Dużej Rodziny” - umożliwienie uzyskania dopłat do opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, otrzymanie jednorazowej zapomogi finansowej z tytułu urodzenia się kolejnego dziecka w rodzinie wielodzietnej bez względu na kryterium dochodowe, korzystanie z rabatów, ulg i upustów oferowanych przez przedsiębiorców, którzy przystąpili do Programu „Karta Dużej Rodziny”. W dalszej kolejności należy rozszerzać katalog preferencji m.in. poprzez budowę systemu preferencyjnego dostępu do obiektów sportowych i kulturalnych dla dzieci, młodzieży i całych rodzin.

Zlecenie zadań wynikających z założeń programu polityki prorodzinnej - opracowanie programu polityki prorodzinnej dla gminy umożliwi zlecenia zadań tam zawartych organizacjom pozarządowym. Organizacje pozarządowe znając swoje środowiska lokalne będą mogły realizować zadanie skutecznie i dla osób rzeczywiście potrzebujących wsparcia.

CEL STRATEGICZNY 4. GMINA PURDA OBSZAREM ATRAKCYJNYM TURYSTYCZNIE WYKORZYSTUJĄCA WALORY PRZYRODNICZE ORAZ KULTUROWE

CEL OPERACYJNY 4.1. PROMOCJA TURYSTYCZNA GMINY

Promocja turystyczna jest niezbędnym elementem mogącym wzmocnić rozpoznawalność gminy, a także wpłynąć na wzrost liczby nowych mieszkańców i turystów odwiedzających ten obszar. Promocja skupiać się powinna na pokazaniu, że w gminie dobrze się żyje (ze względu na bliskość natury, dobrej jakości produkty, silne wspólnoty lokalne). Pozwoli ona przyciągnąć mieszkańców, turystów zainteresowanych odpoczynkiem w małych miejscowościach, wsiach, gdzie życie płynie wolniej, panuje przyjazna atmosfera.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Promocja turystyczna gminy - w ramach zadania należy stworzyć strategię promocji gminy podkreślającą jej położenie na Warmii a następnie wdrożyć założone w niej działania. Istotnym elementem będzie aktywizacja działań Urzędu w zakresie promocji turystycznej.

Stworzenie narzędzi promocji gminy - najbardziej efektywnym, dostępnym kanałem promocji jest dobrze przygotowana, czytelna strona internetowa urzędu, która prezentuje ofertę turystyczną i zachęca turystów do odwiedzenia gminy. W ramach zadania należy położyć nacisk na promocję gminy z wykorzystaniem strony www urzędu.

CEL OPERACYJNY 4.2. AKTYWIZACJA DZIAŁAŃ SAMORZĄDU GMINNEGO, MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA RZECZ ROZWOJU TURYSTYKI

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Rozwój turystyki na terenie gminy powinno opierać się o dziedzictwo kulturalne oraz wykorzystać położenie na terenie historycznej Warmii. Umiejętne eksponowanie dorobku kulturowego istotnie podnosi atrakcyjność gminy, przyciąga turystów i sprzyja aktywności gospodarczej mieszkańców.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Stworzenie kompleksowej oferty turystycznej - lokalne produkty turystyczne - w ramach działania należy wykonać następujące etapy:

- przygotowanie analiz eksperckich (audyt otoczenia, analiza zasobów, ocena dotychczasowych strategii działań);
- przygotowanie cyklu spotkań warsztatowych w celu stworzenia pożądanego wizerunku gminy jako obszaru atrakcyjnego turystycznie, określenie priorytetów i przygotowanie planów działań;
- opracowanie dokumentu kierunkowego dotyczącego rozwoju turystyki dla gminy;

- przygotowanie oferty turystycznej, produktów turystycznych. Należy stworzyć produkty turystyczne integrujące wszystkie walory miny. Zintegrowane, kompleksowe produkty turystyczne stanowiąc będą ważną atrakcję turystyczną.

Urozmaicenie bazy rekreacyjno-wypoczynkowej - wzrost aktywności mieszkańców wiąże się z uprawianiem rozmaitych form rekreacji i wypoczynku, w tym różnych sportów. W związku z tym, koniecznym jest podjęcie działań inwestycyjnych oraz organizacyjnych zapewniających dostępność urozmaiconej oferty wszystkim mieszkańcom, niezależnie od miejsca zamieszkania na terenie gminy. Wzrost aktywności fizycznej mieszkańców przyczyni się do polepszenia stanu zdrowia społeczności lokalnej. Obecna baza rekreacyjno-sportowa na terenie gminy jest niewystraszająca i mało atrakcyjna. Baza ta w ograniczonym stopniu zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Poprawa estetyki wsi - wykorzystanie potencjału turystycznego gminy nie będzie możliwe bez zadbania o estetykę wsi. Zadbane wsie są wizytówką gminy i zachęcają turystów do odwiedzin. W ramach działań podjęte zostaną działania Urzędu Gminy, Sołtysów, ngo oraz społeczności lokalnej na rzecz poprawy estetyki wsi.

CEL OPERACYJNY 4.3. TWORZENIE WSI TEMATYCZNYCH

Gmina chcąc zrealizować postawione w Strategii cele musi dążyć do stworzenia na swoim terenie atrakcji turystycznych zachęcających turystów do jej odwiedzenia, a także do aktywizacji mieszkańców na rzecz rozwoju oferty turystycznej. Szeroka oferta turystyczna, zwiększona liczba turystów pozwoli na stworzenie dodatkowych źródeł dochodu mieszkańcom gminy. Pomysłem, który jest realizowany z powodzeniem na terenie regionu są wioski tematyczne będące innowacyjnym produktem turystyki wiejskiej. Wioski tematyczne, to lokalne inicjatywy społeczno-gospodarcze, w wyniku których mieszkańcy tworzą ofertę turystyczną opartą na wybranym temacie przewodnim. Miejscowość, w której prowadzona jest wioska tematyczna może stać się ważnym ośrodkiem opartym na pomysłowości, wiedzy i kreatywności mieszkańców zaangażowanych w jej działalność¹¹. Przy tworzeniu wsi tematycznych warto wziąć pod uwagę umiejscowienie gminy na terenie historycznej Warmii.

Cel obejmuje następujące kierunki działań:

Identyfikacja możliwości utworzenia wsi tematycznych na terenie gminy - Urząd Gminy zainicjuje, wspólnie ze szkołami oraz organizacjami pozarządowymi stworzenie katalogu miejscowości opisującego jego historię, identyfikującego potencjał do utworzenia wsi tematycznych. Ułatwi to mieszkańcom tych miejscowości stworzenie oferty wsi tematycznej na swoim obszarze.

Utworzenie wsi tematycznych na terenie gminy - Urząd Gminy pomoże zainteresowanym mieszkańcom poszczególnych miejscowości utworzyć wsie tematyczne. Pomoc ta będzie polegała na wspólnym przygotowaniu wniosku o dofinansowanie na utworzenie wsi tematycznej, realizacji procesu inwestycyjnego itp.

¹¹ „Przedsiębiorczość obywatelska w działalności wioski tematycznej” Sebastian Wacięga

Rozwój agroturystyki - Gmina chcąc zrealizować postawione w Strategii cele musi dążyć do stworzenia na swoim terenie miejsc pobytu turystów. Jak wskazują dane zwarte w diagnozę liczba miejsc noclegowych na terenie gminy jest mała. Na terenie gminy funkcjonuje kilka obiektów agroturystycznych. Analiza danych dotyczących turystyki na terenie Gminy wskazuje, że na przestrzeni okresu nastąpił znaczny wzrost liczby korzystających z noclegów. Uczestnicy warsztatów strategicznych oraz osoby uczestniczące w badaniach ankietowych wskazywali na potrzebę rozwoju agroturystyki na terenie gminy.

W ramach tego celu przewidywane są następujące kierunki działań:

Pośrednia pomoc władz gminy w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych (m.in. doradztwo, szkolenia, promocja) - władze gminy będą wspierać pośrednio utworzenie gospodarstw agroturystycznych na swoim terenie poprzez działania doradcze, edukacyjne skierowane do zainteresowanych utworzeniem agroturystyki. Dodatkowo władze gminy mogą wspierać merytorycznie zainteresowanych w pozyskaniu środków finansowych na utworzenie gospodarstw agroturystycznych m.in. poprzez konsultacje wniosków o dofinansowanie.

CEL STRATEGICZNY 5. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI NA TERENIE GMINY

Przedstawiony cel strategiczny będzie realizowany w oparciu o Program Gospodarki Niskoemisyjnej stanowiący odrębny dokument.

9. Zgodność ze strategicznymi dokumentami

9.1. Strategia Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Europa 2020 przede wszystkim na poziomie dwóch wzajemnie ze sobą powiązanych priorytetów:

1. Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, ekologicznej i szanującej dziedzictwo przyrody oraz bardziej konkurencyjnej;
2. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, przyjaznej seniorom oraz zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

9.2. Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)¹²

Strategia Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 wpisuje się w logikę interwencji Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, m.in. na poziomie następujących:

- celu 3 - poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- celu 4 - wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki;
- celu 5 - stworzenie Polski Cyfrowej;
- celu 6 - rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia;
- celu 7 - zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
- celu 10 - stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- celu 11 - wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Tym samym założenia SRGP przyczyniają się do osiągnięcia celu głównego Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030, jakim jest poprawa jakości życia Polaków.

¹² Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. https://mac.gov.pl/files/wp.../12/Polska2030_final_november2012.pdf.

9.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo¹³

Strategia Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 wpisuje się w logikę interwencji Strategii Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo na poziomie:

1. Obszaru strategicznego I. Sprawne i efektywne państwo - poprzez wdrażanie działań zapewniających ład administracyjny, działań prowadzących do rozwoju kapitału społecznego oraz zwiększenie efektywności instytucji publicznych, w tym poprzez e-usługi i zwiększenie partycypacji społecznej;
2. Obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka - poprzez rozwój kapitału ludzkiego, w tym w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i środowiska, w tym poprzez zwiększenie wykorzystania OZE, wzrost wydajności i zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz silniejsze wykorzystanie technologii cyfrowych;
3. Obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna - poprzez zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych, zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych oraz podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.

Polityka spójności zaproponowana na okres po 2013 r. umożliwi wszystkim państwom członkowskim i regionom aktywne dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu⁶. Założenia te w pełni realizuje SRGP 2015-2025.

9.4. Krajowy Program Reform - Europa 2020

Strategia Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 wpisuje się w logikę interwencji Krajowego Programu Reform - Europa 2020 na poziomie: celu w zakresie zatrudnienia, celu energetycznego, celu w zakresie edukacji oraz celu w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Realizacja Strategii przyczyni się do odrabiania zaległości rozwojowych, w tym na zmniejszeniu dystansu infrastrukturalnego m.in. w energetyce, infrastrukturze społecznej oraz podniesieniu jakości usług świadczonych przez administrację publiczną.

¹³ *Strategia Rozwoju Kraju 2020- Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo*, MliR, http://www.mir.gov.pl/rozwoj_regionalny/polityka_rozwoju/srk_2020/strony.

9.5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie¹⁴

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) wyznacza cele polityki regionalnej wobec poszczególnych terytoriów w kraju, w tym w szczególności obszarów miejskich i wiejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

W części określającej priorytety polityki regionalnej do roku 2020 określono trzy cele:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Układ celów KSRR odzwierciedla podstawowe obszary oddziaływania KSRR do 2020 roku i tworzy triadę: konkurencyjność-spójność-sprawność. W KSRR określono kierunki działania dla obszarów wiejskich dla 3 celów.

Tabela. Cele i działania KSRR dla obszarów wiejskich

Cel	OBSZARY WIEJSKIE
<p>Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami - włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe 2. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich 3. Zwiększanie wykorzystania zasobów ludzkich - zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej (w tym wahadłowej) 4. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego 5. Rozwój miast powiatowych - lokalnych ośrodków rozwoju 6. Tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych 7. Rozwój lokalny dla poprawy jakości życia, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej
<p>Cel 2 SPÓJNOŚĆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapóźnione obszary wiejskie - restrukturyzacja społeczna i gospodarcza i przestrzenna 2. Poprawianie dostępu do usług publicznych i ich jakości 3. Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usługi 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu z procesów rozwojowych obszarów skrajnie peryferyjnych 5. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna
<p>Cel 3 SPRAWNOŚĆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie strategicznego podejścia na wszystkich szczeblach 2. Lepsze ukierunkowanie terytorialne środków publicznych 3. Mechanizmy koordynacyjne, w tym zarządzanie wieloszczeblowe 4. Budowanie kapitału społecznego przez sieci współpracy między aktorami polityki regionalnej

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

¹⁴ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, 13 lipca 2010r.

Założone w ramach Strategii Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 cele wpisują się w kierunki wyznaczone w KSRR.

9.6. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

W planie wyodrębniono kilka stref polityki przestrzennej. Podstawę analizy przeprowadzonej przy wydzieleniu tych stref stanowiły obszary o podobnych uwarunkowaniach wyodrębnione w diagnozie prospektywnej przy zastosowaniu następujących kryteriów:

- zdolności do przełamania recesji gospodarczej;
- potencjałów w rozwojowych przeanalizowanych pod kątem ich wykorzystania i określenia rezerw do dalszego rozwoju oraz występujących: preferencji, barier i ograniczeń;
- założeń rozwoju przyjętych w strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa;
- krajowych i europejskich trendów w rozwoju przyjętych w *Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju*.

Na obszarze województwa wydzielono sześć stref polityki przestrzennej:

1. Bartoszycko-kętrzyńska (część północna województwa);
2. Olsztyńska (część środkowa);
3. Elbląska (część zachodnia);
4. Ełcka11 (część wschodnia);
5. Działdowska (część południowo-zachodnia);
6. Szczycieńska (część południowa).

Purda należy do olsztyńskiej strefy polityki przestrzennej. W planie wymienione jest jako lokalny ośrodek wzrostu. Zgodnie z zapisami planu w olsztyńskiej strefie zarysowują się następujące obszary problemowe, stwarzają ograniczenia w rozwoju tego obszaru:

- niekorzystne zjawiska demograficzne i społeczne występujące na obszarach wiejskich, głównie w powiatach giżyckim i węgorzewskim;
- niedoinwestowana istniejąca baza turystyczna (będąca często pozostałością po zakładowych ośrodkach wczasowych z minionego okresu), wymagająca uporządkowania w zakresie uzbrojenia w infrastrukturę techniczną oraz podniesienia standardu wyposażenia;
- tereny o wybitnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych (Wielkie Jeziora Mazurskie, Pojezierze Olsztyńskie, Pojezierze Mrągowskie) posiadające znaczną wrażliwość terenu na antropopresję i wymagające wzmocnionych reżimów w rozwiązaniach gospodarki wodno-ściekowej;
- tereny istniejącego Mazurskiego Parku Krajobrazowego, na którym ograniczenia w gospodarowaniu wynikają z planu ochrony parku oraz części projektowanych parków krajobrazowych Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej i Puszczy Boreckiej;

- tereny projektowane do objęcia programem ochrony NATURA 2000 to 11 ostoj przyrody z ochroną siedliska, fauny, flory i krajobrazu: Puszcza Napiwodzko-Ramucka, część obszaru Puszczy Boreckiej i Puszczy Piskiej; ochrona siedlisk ssaków i ptaków na obszarach: jezioro Oświn i okolice, Sobiechy, Łąki Dymerskie, Bartoły Wielkie, Twierdza Boyen w Giżycku, Bagna Nietlickie, Jezioro Dobskie oraz rzeka Pasłęka;
- nieodpowiedni stan techniczny i parametry infrastruktury transportowej, w tym brak odpowiedniego powiązania z krajowym i europejskim systemem dróg szybkiego ruchu.

Zgodnie z zapisami planu w strefie tej występują znaczne potencjały do rozwoju, z których najważniejsze to:

- wybitne w skali europejskiej walory przyrodniczo-krajobrazowe ze szlakami turystycznymi wodnymi o randze krajowej i międzynarodowej, w tym Szlak Krutyni, Szlak Wielkich Jezior Mazurskich;
- położenie przy drodze ekspresowej S 51 Olsztyn-Olsztynek oraz drodze krajowej nr 16 Grudziądz-Olsztyn-Ełk-Augustów klasy GP (docelowo projektowana droga ekspresowa). Drogi te powiążą obszar funkcjonalny i województwo z krajowym systemem dróg szybkiego ruchu;
- istniejące zainwestowanie rekreacyjne, z najwyższą w województwie koncentracją obiektów turystycznych całorocznych o wysokim standardzie wyposażenia; możliwości rozwoju funkcji uzdrowiskowej w oparciu o sprzyjające warunki klimatyczne: Ameryka i Marózek (gmina Olsztynek), Jasieńczyk (gmina Pozezdrze); rozwój przedsiębiorczości w oparciu o Specjalną Strefę Ekonomiczną w Dobrym Mieście; istniejący regionalny port lotniczy w Olsztynie oraz projektowany w Gryż- linach;
- złoża surowców naturalnych, w tym ok. 15% zasobów złóż kruszywa w województwie;
- w Olsztynie projektowana jest budowa terminalu transportu kombinowanego; położenie w zasięgu oddziaływania krajowego ośrodka równoważenia rozwoju miasta Olsztyna oraz miast Mrągora i Giżycka o subregionalnym zasięgu oddziaływania.

9.7. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

Strategia Rozwoju Gminy Purda wpisuje się w cele strategii regionalnej i będzie je realizować. W ramach prac nad strategią wyznaczono Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) odzwierciedlające potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnym, które będą przedmiotem zainteresowania Strategii. OSI dotyczą zarówno obszarów o szczególnym potencjale rozwojowym, jak i tych, które wymagają troski ze względu na występujące zapóźnienia. W toku prac nad Strategią wyróżniono 9 takich obszarów:

1. Tygrys warmińsko-mazurski;
2. Aglomeracja Olsztyna;
3. Ośrodki subregionalne;

4. Nowoczesna wieś;
5. Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
6. Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
7. Obszary przygraniczne;
8. Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji;
9. Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej.

Barczewo wpisuje się w następujące OSI:

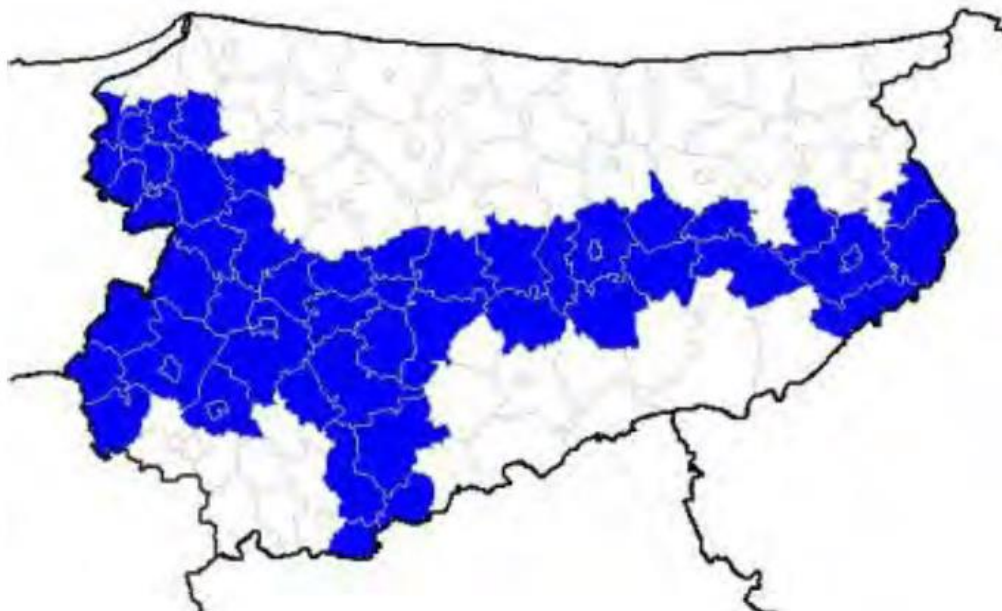
OSI - TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

Uzasadnienie strategicznej interwencji: konieczność dynamizacji procesów rozwojowych oraz wzmocnienie konkurencyjności krajowej i międzynarodowej regionu

Kryterium wyboru: położenie ośrodka gminnego w odległości maksymalnie 15 km od drogi nr 7 lub nr 16.

Oczekiwane efekty interwencji: dynamizacja procesów gospodarczych, rozwój współpracy sieciowej – w tym w zakresie innowacyjności, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, wzrost jakości życia, wzrost kooperacji krajowej i międzynarodowej.

Rysunek. OSI - TYGRYS WARMIŃSKO-MAZURSKI

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

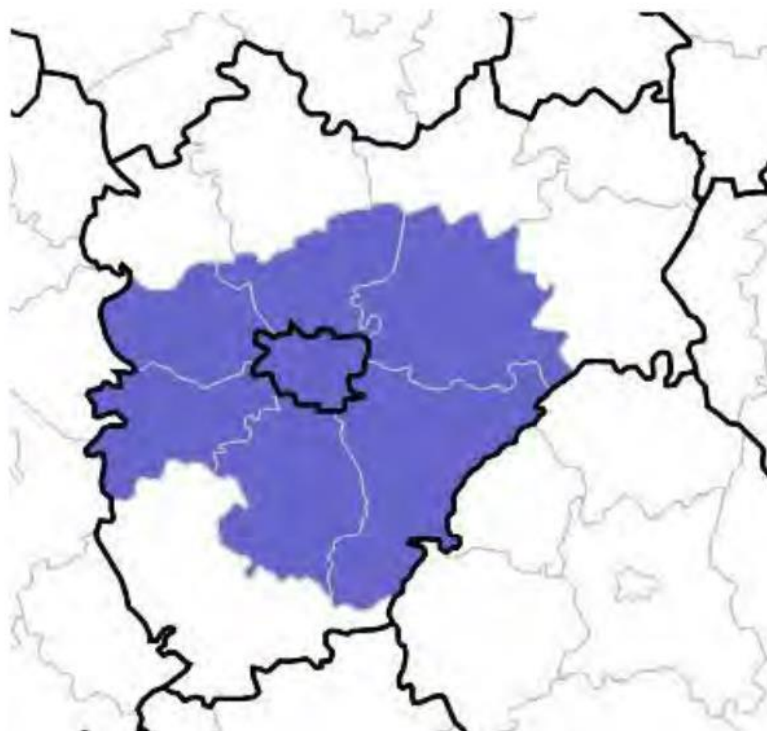
OSI - AGLOMERACJA OLSZTYNA

Uzasadnienie strategicznej interwencji: potrzeba wzmocnienia konkurencyjności krajowej i międzynarodowej stolicy województwa i jej obszaru funkcjonalnego, delimitowanego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Kryterium wyboru: sąsiedztwo administracyjne z miastem Olsztyn.

Oczekiwane efekty interwencji: wzrost funkcji metropolitalnych Olsztyna (np. medyczne i rehabilitacyjne, kulturowe, centrum naukowo-technologiczne, wysoka specjalizacja naukowa); wzmocnienie funkcji gospodarczych (atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna); rozwój zintegrowanego systemu komunikacyjnego obejmującego aglomerację; wzrost jakości życia i rozwój środowiska dla ludzi kreatywnych; rewitalizacja społeczno-gospodarcza.

Rysunek. OSI - AGLOMERACJA OLSZTYNA

Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025

10. System wdrażania i monitorowania

Strategia Rozwoju Gminy Purda na lata 2015-2025 jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Proces jego wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji ze społeczeństwem. Wdrożeniu programu towarzyszyć będzie jego ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

Ze względu na swój długookresowy charakter wdrażanie założeń Strategii jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych oraz elastyczności w dostosowaniu się do priorytetów w zakresie uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

Strategia powstała przy udziale pracowników Urzędu oraz przedstawicieli mieszkańców. Treść niniejszego opracowania była konsultowana z radnymi, którzy przedstawili zawartość dokumentu osobom zainteresowanym, a także informowali o zasadności sporządzania Strategii w przypadku zamierzeń realizacji inwestycji na terenach wiejskich przy udziale środków Unii Europejskiej.

10.1. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowania wdrażania Strategii oraz jego poszczególnych elementów dokonywać będzie zespół wyznaczony przez władze lokalne.

Do zadań zespołu należy:

1. Kontrola procesu wdrażania Strategii i weryfikacja poszczególnych zadań i kierunków działania;
2. Ocena efektów wdrożenia Strategii i finansowych relacji z budżetem gminy.

Monitoring wdrażania Strategii powinien odbywać się w sposób ciągły, aby osiągnąć postawione w nim cele. Zaniechanie kontroli realizacji Strategii może spowodować spadek skuteczności i efektywności procesu wdrażania. Będzie się ona odbywać systematycznie (raz w roku) na spotkaniach zespołu.

10.2. Ocena Strategii

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Ocena Strategii będzie dotyczyć zadań związanych z okresem programowania, tj. lat 2015-2025 oraz dwóch lat po jego zakończeniu. Bieżąca ewaluacja realizacji celów strategicznych będzie się odbywać na posiedzeniach zespołu. Wyniki tej oceny będą przedstawiane Wójtowi.

Podstawą oceny Strategii będzie zestaw wskaźników dla każdego celu strategicznego (załącznik nr 1 do Strategii). Pracownicy Zespołu do 31 marca każdego roku przygotowują raport dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całej Strategii) określone na etapie programowania zostały osiągnięte;
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Strategii z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania;
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Strategii na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Strategii potrzeb i problemów.

W raporcie ewaluacyjnym zawarte będą także rekomendacje i proponowane zmiany w Strategii. Strategia będzie aktualizowana uchwałą Rady Gminy na podstawie rekomendacji i propozycji zmian zawartych w raporcie ewaluacyjnym.

10.3. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia oraz realizacji. Partnerzy sektora publicznego mają możliwość zgłaszania zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Rada Gminy.

Ponadto władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Ponadto Gmina Purda, jako instytucja wdrażająca, zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

10.4. Zmiany w Strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w otoczeniu prawnym, gospodarczym, technologicznym jak i społecznym, tak w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej uchwały Rady Gminy. W szczególności Strategia może zostać zmieniona bądź uzupełniona na wniosek Rady Gminy lub Wójta.

Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych lub poszczególnych mieszkańców albo ich grup, a w szczególności zespołu pracowników Urzędu Gminy prowadzących monitoring wdrażania Strategii. Zasadność wprowadzenia proponowanych zmian oceniać będzie Wójt. Zmiana działań, o których mowa w Strategii, jak również ich uszczegółowienie i uzupełnienie, może nastąpić w trakcie wdrażania niniejszego dokumentu, w szczególności po przyjęciu uchwały budżetowej na kolejny rok budżetowy, określającej zadania inwestycyjne lub innych programów, w szczególności Wieloletniego Prognozy Finansowej oraz Wieloletniego Programu Inwestycyjnego.

11. Źródła finansowania

Realizacja Strategii uzależniona jest od wysokości środków własnych oraz pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów zostanie zabezpieczony wymagany wkład własny w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Instytucją wdrażającą Strategię jest Urząd Gminy w Purda. Urząd, jako instytucja wdrażająca Strategię, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;
- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w Strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawstwem pod kątem terminowości i jakości wywiązania się ze zobowiązania;
- informowanie o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Działania planowane do realizacji w danym roku zostaną uruchomione poprzez zamieszczenie w uchwale budżetowej na dany rok limitu wydatków na nie przeznaczonych. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na poszczególne działania w wysokości umożliwiającej ich terminowe zakończenie.

Zmiana nakładów przeznaczonych na realizację Strategii będzie się odbywać w drodze uchwały Rady Gminy zmieniającej treść uchwały podstawowej.

12. Opis konsultacji społecznych

W opracowywaniu niniejszej Strategii udział brali przedstawiciele jednostek administracji oraz innych podmiotów niekomercyjnych:

- Urząd Gminy w Purdzie;
- jednostki organizacyjne Urzędu Gminy w Purdzie;
- sołtysi;
- przedstawiciele organizacji pozarządowych;
- przedsiębiorcy,
- mieszkańcy.

Z przedstawicielami powyższych podmiotów przeprowadzono sześć spotkań warsztatowych. Spotkania dotyczyły przede wszystkim diagnozy stanu obecnego oraz kierunków rozwoju gminy. Wstępna wersja Strategii wraz z prognozą oddziaływania na środowisko została poddana konsultacjom społecznym na terenie gminy poprzez publikację na stronie www Urzędu. Dane, informacje i sugestie zebrane w trakcie warsztatów i spotkań zostały uwzględnione w niniejszej Strategii.

13. Załączniki

13.1. Wskaźniki realizacji strategii

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników progresji osiągnięcia celów Strategii. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników agregujących na poziomie strategicznym wyniki działań podejmowanych na rzecz informatyzacji województwa. Wskaźniki monitoringowe, stanowiące podstawę oceny stopnia realizacji Strategii, zamieszczono w tabelach poniżej.

Tabela. Wskaźniki dla celu 1: Rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność zamieszkania oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba kilometrów dróg modernizowanych w danym roku	Km
2	Liczba mieszkańców Gminy Purda korzystających z sieci kanalizacyjnej	%
3	Liczba mieszkańców Gminy Purda korzystających z sieci wodociągowej	%
4	Powierzchnia uzbromionych terenów inwestycyjnych	ha
5	Liczba nowych, wyremontowanych obiektów turystycznych i sportowych	
6.	Powierzchnia gminy objęta planami zagospodarowania przestrzennego	%

Tabela. Wskaźniki dla celu 2: Rozwój przedsiębiorczości

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	Liczba
2	Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób prawnych	Liczba
3	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana w danym roku na 1000 mieszkańców	Liczba
4	Udział liczby podmiotów zarejestrowanych w danym roku w gminie w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w danym roku w powiecie olsztyńskim	Liczba

Tabela. Wskaźniki dla celu 3: Wykształcone, aktywne, zaangażowane społeczeństwo i integracja wewnętrzna gminy

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba mieszkańców gminy zrzeszonych w ngo zlokalizowanych na terenie gminy	Liczba
2	Liczba organizacji zlokalizowanych na terenie gminy	Liczba
3	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w projektach organizowanych przez instytucje na terenie gminy	Liczba
4	Liczba kursów, szkoleń i innych form kształcenia w formach pozszkolnych dla mieszkańców gminy	Liczba

Tabela. Wskaźniki dla celu 4: Gmina Purda obszarem atrakcyjnym turystycznie wykorzystująca walory przyrodnicze oraz kulturowe

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Liczba turystów korzystających z noclegów na 1 miejsce noclegowe	Liczba
2	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów na 1000 mieszkańców	Liczba
3	Długość ścieżek rowerowych	km
4	Liczba produktów turystycznych na terenie gminy	Liczba .

Tabela. Wskaźniki dla celu 5: Ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy

Lp.	Wskaźnik	j.m.
1	Wielkość emisji CO ₂	Mg CO ₂ / rok
2	Stopień redukcji emisji CO ₂ (do roku bazowego)	%
3	Zużycie energii	MWh / rok
4	Stopień redukcji zużycia energii (do roku bazowego)	%
5	Moc zainstalowana z OZE	MW
6	Wzrost ilość energii wyprodukowanej z OZE	MWh / rok
7	Udział energii z OZE w produkcji energii	%